

CXXI.

Quod in crimine assassinii contra personas ecclesiasticas declaratio spectet ad iudicem ecclesiasticum, et contra milites aliasque personas conventus et hospitalis S. Ioannis Hierosolymitani pertineat ad eorum superiores, adiuncto episcopo loci, antequam iudices stularum aliquam declaratoriam desuper ferant, vel ad poenarum executionem deveniant¹.

Clemens Papa VIII,
ad perpetuam rei memoriam.

Na iudices saeculares in personas ecclesiasticas, ultra id quod decet, manus extendant;

§ 1. Aequa et circumspecta Romani Pontificis providentia, inter caetera, quae ei divinitus incumbunt, onera, illud etiam sollicitè prospicere et cavere debet, ne saeculares iudices in personas ecclesiasticas, et praesertim hospitalis S. Ioannis Hierosolymitani, pro fidei catholicae adversus christiani nominis hostes defensione assidue laborantes, sub praetextu criminis assassinii, ultra quam deceat, manus extendant.

Utque milites religiosi privilegii suis perfruantur;

§ 2. Propterea nos pro pastoralis officii nostri munere, his malis atque incommodis, quae de caetero evenire possent, opportuna ratione obviare volentes, et ut milites religiosi, ac personae hospitalis praedicti, in suis immunitatibus et privilegiis, ut par est, conserventur illaesi, motu proprio non ad ipsius religionis, aut alicuius pro ea nobis super hoc oblatae petitionis instantiam, sed ex certa scientia, et de apostolicae potestatis plenitudine.

Decernit criminis assassinii ad iudicem ecclesiasticum declarationem pertinere.

§ 3. Hac nostra perpetuis futuris temporibus valitura constitutione decernimus, declarationem criminis assassinii ad iudicem ecclesiasticum omnino pertinere.

¹ Caetera de hac militia, vide in constitut. xv Anastasii IV: *Christianae*, tom. II, pag. 618.

§ 4. Ideoque omnibus et singulis quarumcumque civitatum, provinciarum, terrarum, regnorum et dominiorum curiis, tribunalibus, magistratibus, nec non gubernatoribus, potestatibus, officialibus et ministris, caeterisque personis quacumque etiam regali, imperiali et alia auctoritate et potestate fungentibus et functuris, auctoritate apostolica, tenore praesentium, districte prohibemus atque interdicens, ne sub excommunicationis maioris latae sententiae (a qua non nisi a Romano Pontifice, praeterquam in mortis articulo constituti, absolvi queant), aliisque poenis nostro et successorum nostrorum pro tempore existentium arbitrio infligendis, et per quemcumque eorum, ipso facto et ipso iure, sine aliqua declaratione incurrendis, audeant vel quoquo modo praesumant, ex nunc de caetero in perpetuum contra aliquos dicti hospitalis fratres, milites ac religiosos, donatos, familiares, servitores, nec non presbyteros saeculares eorum ecclesiis inservientes, dum eis inserviunt, et alias quasvis personas dicti Hospitalis, declaratoriam aliquam sententiam ferre, quod assassinii crimen commiserint, neque ad poenarum executionem devenire, nisi prius per superiores eorum, adiuncto sibi loci episcopo, declaratum fuerit eos tale assassinium commisisse, non obstante quavis, etiam antiquissima et immemorabili, consuetudine in contrarium forsitan quomodolibet vigente.

Et quoad hos milites spectare ad eorum superiores adiuncti loci episcopo.

§ 5. Decernentes quoque sic in praemissis omnibus per quoscumque iudices et commissarios ecclesiasticos et saeculares, quavis etiam imperiali, regia, ducali, aut alia auctoritate et potestate fungentes et functuros, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et definiri debere, ac irritum et inane quicquid secus super his a quoquam,

quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Clausulae derogatoriae.

§ 6. Non obstantibus praemissis, ac quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, etiam in corpore iuris clausis, necnon statutis, legibus et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, quibusvis huiusmodi curiis, tribunalibus, magistratibus et aliis supradictis, eorumque iudicibus ac aliis superioribus et personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis in contrarium forsitan quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus, etiam si de illis eorumque totis tenoribus, specialis, specifica et individua mentio faciendae esset, illarum huiusmodi tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, latissime hac vice specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Fides transumptorum.

§ 7. Volumus autem quod praesentium transumptis etiam impressis, manu notarii publici subscriptis, et sigillo personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die xviii decembris MDXCV, pontificatus nostri anno iv.

Dat. die 18 decembris 1595, pontif. an. iv.

CXXII.

Unio nationis Ruthenae cum Ecclesia Romana¹.

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium. Haec Bulla legitur etiam in Bullario edito ad usum Sacrae Congregationis de Propaganda Fide. Huius autem unionis, quae constans semper fuit, multorum quippe episcoporum et monachorum Ordinis sancti

Clemens episcopus, servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Prooemium

Magnus Dominus et laudabilis nimis in civitate Dei nostri, in monte sancto eius¹. Civitas Dei supra montem posita, quae abscondi non potest, in qua gloriosa et admiranda operatur Deus, et ipse fundavit eam Altissimus, Sancta est Ecclesia una, catholica et apostolica, aedificata a Christo Domino supra beatissimum apostolorum principem Petrum, qui est fundamentum Ecclesiae, quod positum est a summo architecto Christo Iesu, qui cum sit primum fundamentum et lapis electus et angularis, qui portat et sustentat omnia verbo virtutis suae; idem Ipse qui vocat ea, quae non sunt, tamquam ea quae sunt, et qui dixit, et facta sunt, Simonem Iona filium, hominem mortalem, et natura sua imbecillum, singularis gratiae privilegio Cepham vocavit, hoc est Petrum, eique tantam firmitatem et soliditatem dedit, ut esset **petra** immobilis, supra quam aedificavit sanctam civitatem suam, quae est Ecclesia Dei viventis, eademque per legitimam summorum Romanorum Pontificum successionem, in quibus Beati Petri auctoritas numquam deficit, aedificat usque in finem saeculorum. Itaque, per omnes aetates et tempora, ad hanc petram fidei, Spiritu Sancto auctore, confluunt gentes, et in hanc Deo dilectam civitatem, per salutaris baptismi ianuam, introducuntur nationes et populi multi. Saepe etiam, qui fallacis hominum et diaboli insidiis

Basilii, ac praesertim Lithuanorum, quorum quamplurimi a Moschis in odium susceptae propagataeque unionis, nostris quoque temporibus, gravissimis contumeliis affecti, atque etiam interfecti fuerunt, sanguine firmata; meminit Thomas a Iesu in libro, quem edidit, *De conversione omnium Gentium*, verbo *Rutheni*; Antonius Possevinus in *Appar. Sacr.*, verbo eodem, et Baronius in *Appendice* ubi de *Ruthenis* agit.

¹ Ps. XLVII, 2.

(R. T.)

seducti per devia aberrantes, et perniciosam schismata sectati inseruerunt se doloribus multis, et ab hac sancta civitate discesserunt, iidem divinae misericordiae abundantia per resipiscentiam, conversionem et poenitentiam, tamquam ex fluctibus emergunt, et erroribus ac schismatibus damnatis et repudiatis, iterum in hanc sanctam civitatem a summo Romano Pontifice, qui illius claves habet, reducantur, et ad pristinam unitatem, magno ecclesiae catholicae gaudio, revocantur. Et ne vererem antiquitatis memoriam repetamus, novissime his diebus nostris, illustre reconciliationis et reversionis ad catholicam ecclesiam exemplum extitit Ruthenorum episcoporum; qua in re abundantes divitias bonitatis Dei erga humilitatem nostram agnoscimus, qui cum ita disposuerit, ut pontificatus noster in tam multas christianae reipublicae calamitates, et tantam temporum acerbiteriam incideret, saepe etiam, secundum multitudinem dolorum in corde nostro, consolationibus suis lactificat animam nostram. Antea siquidem Rutheni episcopi, atque ea omnis copiosa et clara natio cum Romana Ecclesia, omnium ecclesiarum matrem et magistram, non communicabat, sed proprii sermonis atque idiomatis usu, retento Graeco ritu, vivebat, et luctuosum Graecorum schisma sequebatur; ex quo sane schismate, quod intimo cum dolore commemoramus, innumerabiles aerumnarum et miseriae ad nobilissimam Graecorum gentem, tamquam a fonte quodam, promanarunt.

Facti series
per singula ex-
ponitur.

§ 1. Nuper vero venerabilis frater Michael archiepiscopus et metropolita Kioviensis, Haliciensisque, ac totius Russiae, et cum eo plerique eius comprovinciales episcopi, videlicet venerabilis frater Hypatius Protothronius, episcopus Wlodimiriensis et Brestensis; Cyrillus Exarcha, episcopus Luceoriensis et Ostrosiensis;

Gregorius, nominatus archiepiscopus, electus in episcopum Polocensem et Vitebscensem; Leontius, episcopus Pinscensis et Iuroviensis (qui paulo post ex hac vita decessit), et Dionysius, episcopus Chelmensis et Belsensis, et deinde Ionas, archimandrita Kobrinensis, electus in episcopum Pinscensem et Iuroviensem in locum demortui Leontii praedicti: hi omnes, divina Spiritus Sancti luce eorum corda collustrante, coeperunt ipsi secum cogitare et inter se, multa consultatione et prudenti adhibita, conferre, et serio tractare, se et greges quos pascerent, non esse membra corporis Christi, quod est Ecclesia, qui visibili ipsius ecclesiae capiti, summo Romano Pontifici, non cohaerent, et propterea spiritualis vitae influxus se non posse capere, neque crescere in charitate, cum ab eo essent disiuncti, ex quo secundum Deum pendet totum corpus compactum et connexum per omnem iuncturam subministrationis in mensuram operationis uniuscuiusque membri. Qui etiam se omnibus animae periculis et insidiis principis tenebrarum tamquam leonis rugientis propositos esse, qui intra ovile Christi, intra arcam salutis, et intra domum illam non essent, quae est aedificata supra petram, quam flumina et venti irruentes nequeunt prosternere, in qua sola domo Agnus ille ad vitae fructum comeditur, qui tollit peccata mundi. Quamobrem pro consilio et salutari deliberatione inter se statuerunt, ac firmiter decreverunt redire ad suam et omnium fidelium matrem, Romanam Ecclesiam, reverti ad Romanum Pontificem Christi in terris vicarium, et totius populi christiani communem patrem et pastorem, longo quidem temporis intervallo, post annos fere centum quinquaginta et amplius, postea quam primum

1 Fortasse legendum *prudenti* aut quid simile. (N.T.)

Hic nominati
statuerunt redire ad Ecclesiam Romanam
anno MDXCV.

a pia memoriae Eugenio Papa IV in generali concilio Florentino Graeci recepti et reconciliati Ecclesiae fuerant. Hanc autem deliberationem et decretum scripto tradiderunt et mandarunt, cui Michael archiepiscopus, et omnes supradicti episcopi subscripserunt, datumque est die secunda mensis decembris anno MDXCV, in quo seipsos ad Romanae Ecclesiae communionem et unitatem procurandam communi veluti vinculo obstrinxerunt.

Duo episcopi
electi procura-
tores pro hac re-
conciliatione.

§ 2. Quod igitur idem Michael archiepiscopus et coepiscopi eius supradicti salutariter statuerant, sedulo exequentes, duos ex eorum numero delegerunt primarios episcopos venerabiles fratres Hypatium protothronium, episcopum Wlodimirensem et Brestensem, et Cyrillum exarcham, episcopum Luceoriensem et Ostrosiensem, praestantes viros et zelo Dei praeditos, qui cum Romam advenissent, secum decretum illud detulerunt, de quo supra diximus, Michaelis archiepiscopi et metropolitae, et sua et aliorum episcoporum, qui superius enumerati sunt, manu subscriptum. Et litteras praeterea ad nos scriptas attulerunt, datas ex regno Poloniae, et magno ducatu Lithuaniae, die xii iunii anno Domini MDXCV, iuxta kalendarium vetus, quibus infrascripti episcopi subscripserant: Michael archiepiscopus, metropolita Kioviensis et Haliciensis ac totius Russiae; Hypatius protothronius, episcopus Wlodimiriensis et Brestensis; Cyrillus exarcha, episcopus Luceoriensis et Ostrosiensis; Gregorius nominatus archiepiscopus, electus in episcopum Polocensem et Vitebscensem; Leontius episcopus Pinscensis et Iuroviensis, postea defunctus; Michael episcopus Premisiensis et Samhorensis; Gedeon episcopus Leopoliensis; Dionysius episcopus Chelmensis, et novissime Ionas archimandrita Kobrinensis, electus postmodum in episcopum Pinscensem et Iuroviensem loco praedicti Leontii episcopi, ut praefertur, defuncti.

§ 3. Cum igitur duo supradicti episcopi et oratores Hypatius et Cyrillus benigne a nobis in conspectum et colloquium nostrum essent admissi, easque litteras ab ipsis quoque subscriptas nobis reddidissent, nostram atque Apostolicae Sedis gratiam humiliter petierunt, seque intra gremium Catholicae Romanae Ecclesiae recipi, et tamquam membra iterum capiti uniri supplicarunt, salvis eorum ritibus et coeremoniis in divinis officiis et Sacramentorum administratione, et alias iuxta unionem celebratam in Concilio Florentino inter Occidentalem et Orientalem Graecorum Ecclesiam; vicissim obtulerunt se paratos omnes haereses et schismata damnare, omnesque errores detestari, quos damnat et detestatur sancta catholica Romana Ecclesia, et eos praesertim, quorum causa hactenus ab eadem Romana Ecclesia separati et disiuncti fuerunt. Tum etiam fidei catholicae professionem rite facere; ac nobis denique uti vero Christi Vicario, et sanctae Apostolicae Sedi obedientiam et subiectionem debitam praestare et perpetuo spondere. Attulerunt iidem episcopi praeterea ad nos litteras charissimi in Christo filii nostri Sigismundi Poloniae et Sveciae regis, qui ut est egregie pius, et catholicae religionis propagandae cupidus, salutare hoc negotium de Ruthenis ad reconciliationem et unitatem Catholicae Ecclesiae recipiendis magnopere nobis commendavit, quod et alii fratres nostri catholici episcopi Poloni fecere, hoc est, dilectus filius noster Georgius cardinalis Razivilius, episcopus Cracoviensis, Ioannes Demetrius, archiepiscopus Leopoliensis, et Bernardus episcopus Luceoriensis.

§ 4. Nos igitur, qui per Dei gratiam nihil magis optamus aut quaerimus, quam animas Christo lucrari, eorum petitioni-

Supplicantes
pro receptione
reintegrati ritibus
Graecis.

Clemens, re-
bus in Congre-
gatione S. Offi-
cii examinatis,
consistorium in-
dicit,

bus et oblationibus intellectis et conside-
ratis, eas etiam a venerabilibus fratribus
nostris S. Romanae Ecclesiae cardinalibus
congregationis sanctae romanae et uni-
versalis Inquisitionis praefectis diligenter
considerari iussimus; cumque omnia accu-
rate excussa et examinata essent, et duo
episcopi supradicti Hypatius et Cyrillus tam
suo proprio, quam Michaelis archiepi-
scopi seu metropolitani, et coepiscopo-
rum suorum nomine, quae ad haeresum,
errorum et schismatis condemnationem
et detestationem pertinebant, rite prae-
stitissent: item prompti essent publice
fidem catholicam ex formula praescripta
profiteri, ac nobis et Sedi Apostolicae
veram obedientiam exhibere, ob eas cau-
sas statuimus ad Dei gloriam Ruthenos
episcopos et nationem ad corporis Ec-
clesiae, et Romanae Ecclesiae communio-
nem et unitatem admittendos et reci-
piendos esse. Quod ut more magis sole-
mni, et maiori cum laetitia spirituali fie-
ret, certo constituto die, hoc est hodierno,
qui est tertius et vigesimus mensis decem-
bris anni praesentis MDXCV, sacro sab-
bati quatuor temporum, et vigiliae Natalis
Domini Nostri Iesu Christi geminato iei-
unio, venerabiles fratres nostros S. R. E.
cardinales, eorumque amplissimum col-
legium in nostrum apostolicum palatium,
et in aulam, quae dicitur Constantini,
huius rei causa congregaverimus, quibus
nobiscum de more confidentibus, mul-
tisque praesulibus, praelatis et aulicis ho-
noratis viris et familiaribus nostris prae-
sentibus et astantibus, duos supradictos
episcopos Ruthenos oratores introduci
mandavimus, qui ad pedes humilitatis no-
strae provoluti, se ad corporis Ecclesiae Ca-
tholicae et Romanae Ecclesiae unitatem et
obedientiam recipi et admitti iterum sup-
pliciter petierunt. Tum iussu nostro lecta
est deliberatio et decretum supradictum
Michaelis archiepiscopi metropolitanae, et

episcoporum Ruthenorum, qui ei sub-
scripserunt, quique supra singillatim no-
minati sunt, de petenda et, quibusvis im-
pedimentis remotis, firmiter efficienda
cum Romana Ecclesia eiusmodi reconci-
liatione, et membrorum ad caput suum
nova unione. Lectum est autem primo
loco ruthenico sermone, ut conscriptum
est, deinde lecta est versio latina ad ver-
bum. Tum lectae sunt etiam litterae de
eadem re ad nos a praedictis Michaele
archiepiscopo metropolitani et episcopis
Ruthenis scriptae, de quibus supra dixi-
mus, et eodem plane modo, primum qui-
dem ruthenico sermone, deinde ex latina
versione ad verbum sunt lectae, mox ab
uno ex secretariis nostris domesticis clara
voce ipsis episcopis et oratoribus latine
significari iussimus, quantam animus
noster laetitiam caperet, et exultaret spi-
ritus noster in Deo salutari nostro pro-
pter Ruthenorum hanc saluberrimam de-
liberationem, quantum ipsi deberent Deo
bonorum omnium auctori, qui Spiritus
Sancti afflatu hanc eis mentem dedisset, ut
veteres errores agnoscerent et detestaren-
tur, et ad petram fidei, ad Romanam
Ecclesiam caput, matrem et magistram
omnium ecclesiarum, redirent.

§ 5. Tum illi statim, Hypatius et Cyril-
lus, tam suo proprio nomine, quam uti
oratores et procuratores Michaelis archie-
piscopi et coepiscoporum suorum supra-
dictorum, fidem catholicam iuxta formam
professionis fidei orthodoxae a Graecis
faciendae ab hac Sancta Sede praescri-
ptam integre et de verbo ad verbum pro-
fessi sunt, nobis et Apostolicae Sedi debi-
tam et perpetuam obedientiam et subie-
ctionem praestiterunt, quam nos una
cum venerabilibus fratribus nostris S. R. E.
cardinalibus recepimus, atque haec omnia
archiepiscopum et episcopos Ruthenos eo-
rum collegas, ac clerum et populum rata
et grata habituros, et eandem fidei pro-

Uterque epi-
scopus fidei pro-
fessionem emittit
nomine ter-
tius nationis.

In quo episco-
porum Ruthenorum
lecta lit-
teris;

fessionem facturos, atque obedientiam
praestituros, omnia denique per ipsos
eorum oratores et procuratores, atque et
promissa confirmaturos et observaturos,
bona fide et corde sincero, coram Deo,
qui iudicaturus est vivos et mortuos, iu-
reiurando promiserunt. Primus autem Hy-
patius episcopus fidei orthodoxae profes-
sionem fecit latina lingua, quod ipse la-
tine nosset, iuxta formam praedictam;
legit autem eam clara voce de scripto
integre in eum, qui sequitur, modum.

Professio fidei
episcopi Wlodi-
miriensis.

§ 6. Sanctissime ac beatissime Pater.
Ego humilis Hypatius Pociy, Dei gratia
protothronius Wlodimiriensis et Bresten-
sis episcopus in Russia nationis Russorum
seu Ruthenorum, unus ex procuratoribus
reverendorum in Christo patrum domi-
norum praelatorum eiusdem nationis, ve-
nerabilis Michaelis Rahosa archiepiscopi
metropolitae Kioviensis et Haliciensis, ac
totius Russiae, et Georgii archiepiscopi
denominati electi in episcopum Polocen-
sem et Vitebscensem, et Ionae Hohol ele-
cti in episcopum Pinscensem et Iurovien-
sem, et Michaelis Kopystenski episcopi
Premislensis et Samboriensis, et Gedeo-
nis Balaban, episcopi Leopoliensis, et Dio-
nysii Zbiruisky episcopi Chelmensis, ab
eis specialiter constitutus et missus una
cum reverendo in Christo patre domino
Cyrillo Terleczky exarcha, episcopo Lu-
ceoriensi et Ostrosiensi eiusdem nationis,
altero ex procuratoribus dictorum domi-
norum praelatorum, et collega meo ad
ineundam et suscipiendam unionem San-
ctitatis Vestrae et Sanctae Romanae Ec-
clesiae, atque ad deferendam debitam o-
bedientiam ipsorum omnium, et totius
ecclesiastici eorum status, et ovium eis
commissarum, nomine, huic Sanctae Sedi
Beati Petri et Sanctitati Vestrae, uti summo
pastori universalis Ecclesiae ad pedes San-
ctitatis Vestrae positus, ac infrascriptam
sanctae orthodoxae fidei professionem,

iuxta formam Graecis ad unitatem dictae
S. R. E. redeuntibus praescriptam, factu-
rus et emissurus tam procuratorio no-
mine praedictorum dominorum archie-
piscopi et episcoporum Ruthenorum meo-
rum principalium, quam etiam meo pro-
prio simul cum praedicto domino Cyrillo
exarcha, episcopo Luceoriensi et Ostro-
siensi, procuratore et collega meo, polli-
ceor et promitto, quod ipsi DD. archiepi-
scopus et episcopi illam ratam et gratam
habebunt, ac suscipient et acceptabunt,
et intra tempus competens ratificabunt et
confirmabunt, atque de novo iuxta prae-
dictam formam de verbo ad verbum fa-
cient et emittent, et eorum manu scri-
ptam, et sigillo obsignatam ad Sanctita-
tem Vestram et hanc Sanctam Apostoli-
cam Sedem transmittent, prout sequitur¹.

§ 7. Tum ruthenica lingua conscripta,
et similiter ab ipso subscripta pro eo le-
cta est a dilecto filio Eustachio Volovitio,
canonico Viltensis Ecclesiae, eiusdem lin-
guae perito. Deinde Cyrillus episcopus
eamdem orthodoxae fidei professionem
fecit ad eandem prorsus formam, prout
Hypatius episcopus fecerat, ruthenice scri-
ptam, eo quod linguam latinam non cal-
leret. Sed, et latine scriptam, ac ab ipso
subscriptam, eius nomine legit dilectus
filius Lucas, doctorius canonicus Luceo-
riensis, huiusmodi sub tenore, videlicet:
Sanctissime ac Beatissime Pater. Ego hu-
milis Cyrillus Terleczky, Dei gratia, exar-
cha, episcopus Luceoriensis et Ostrosiensis
in Russia, nationis Russorum seu Ruthe-
norum, unus ex procuratoribus reveren-
dorum in Christo patrum dominorum
praelatorum eiusdem nationis, videlicet
Michaelis Rahosa, archiepiscopi metropo-
litae Kioviensis et Haliciensis ac totius Rus-
siae, et Gregorii archiepiscopi denominati
electi in episcopum Polocensem et Viteb-

Professio fidei
alterius procuratoris,
scilicet
episcopi Luceo-
riensis.

¹ Omittitur professio Fidei, quia reperitur im-
pressa.

Herum nomina
praelatorum su-
pra nominato-
rum hic reci-
tantur.

scensem, et Ionaë Hohol electi in episcopum Pinscensem et Iuroviensem, et Michaelis Kopystensky episcopi Premissiensis et Samboriensis, et Gedeonis Balaban episcopi Leopoliensis, et Dionysii Zhiruisky episcopi Chelmensis, ab eis specialiter constitutus, et missus una cum reverendo in Christo patre domino Hypatio Pociey protothronio Wlodimiriensi et Brestensi episcopo eiusdem nationis, altero ex procuratoribus dictorum dominorum praelatorum, et collega meo, ad ineundam et suscipiendam unionem Sanctitatis Vestrae et S. R. E., atque ad deferendam debitam obedientiam ipsorum omnium, et totius ecclesiastici eorum status, et ovium eis commissarum nomine, huic Sanctae Sedi Beati Petri et Sanctitati Vestrae, uti summo pastori universalis Ecclesiae, ad pedes eiusdem Sanctitatis Vestrae positus, ac infrascriptam sanctae orthodoxae fidei professionem, iuxta formam Graecis ad unitatem dictae Sanctae Romanae Ecclesiae redeuntibus praescriptam, facturus et emissurus, tam proprio nomine praedictorum dominorum archiepiscopi et episcoporum Ruthenorum meorum principalium, quam etiam meo proprio simul cum praedicto domino Hypatio protothronio Wlodimiriensi et Brestensi episcopo, procuratore et collega meo, polliceor et promitto, quod ipsi domini archiepiscopus et episcopi illam ratam et gratam habebunt, ac suscipient, et acceptabunt, et intra tempus competentis ratificabunt et confirmabunt, atque de novo, iuxta praedictam formam de verbo ad verbum, facient et erunt, et eorum manu subscriptam, et sigillo ob-signatam, ad Sanctitatem Vestram et hanc Sanctam Apostolicam Sedem transmittent, prout sequitur. Firma fide, etc. 1.

§ 8. Quare nos commisimus et man-

1 Prout supra, quamvis non sit apposita, cum sit impressa.

davimus dilecto filio nostro Iulio Antonio presbytero cardinali sanctae Mariae Transyberim sanctae Severinae maiori poenitentiaro nostro, ut eosdem Hypatium et Cyrillum, episcopos et oratores, ac eorum comites, familiares et domesticos, tam presbyteros et clericos, quam etiam laicos et alias quascumque personas dictae nationis Ruthenorum Romae praesentes a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, in quas propter praemissa, seu schisma, haereses et errores praefatos, quibus forsitan adhaeserint, quomodolibet incurrerunt, auctoritate nostra, in utroque foro absolvat in forma ecclesiae consueta, nec non cum eisdem episcopis, ac eorum comitibus, familiaribus et domesticis, et quibusvis aliis personis, presbyteris et clericis super irregularitate per eos praemissorum occasione contracta, quodque clericali caractere, quo antea rite insigniti fuerunt, illiusque privilegiis uti, ac in omnibus etiam sacris et presbyteratus ordinibus antea rite susceptis etiam in altaris ministerio ministrare, seu dicto caractere, qui insigniti non sunt, insigniri, et si idonei fuerint, ad omnes etiam sacros et presbyteratus ordines praedictos promoveri, et quaecumque et qualicumque beneficia ecclesiastica cum cura et sine cura, etiamsi canonicatus, praebendae, dignitates, personatus, administrationes, vel officia existant, sive si iam obtineant, sive si eis alias in futurum canonice conferantur, recipere et obtinere, et quoad vixerint retinere; nec non cum eisdem episcopis, ut ecclesiis, quibus canonice praesunt, seu praefecti fuerunt, praeesse, et munere consecrationis per eos antea rite suscepto uti, et ad alias similes cathedrales, vel etiam maiores, etiam metropolitanas ecclesias transferri, et illis praeesse, libere et li-

Poenitentiaro
maiori committitur
absolutio
ipsorum a cen-
suris.

cite possint et valeant, dicta auctoritate dispense.

Et ipsis procuratoribus datur
facultas absol-
vendi caeteros
suae nationis.

§ 9. Ipsi vero Hypatio et Cyrillo episcopis et oratoribus facultatem et potestatem dedimus, cum in Russia fuerint, absolventi, eadem nostra apostolica auctoritate, eodem modo ab excommunicationis, suspensionis et interdicti sententiis, censuris et poenis Michaellem archiepiscopum et caeteros episcopos supradictos. Ac similiter cum praefatis archiepiscopo et episcopis super huiusmodi irregularitate praemissorum occasione per eos fortasse contracta dispensandi. Ac insuper, ut iidem archiepiscopus et episcopi supradicti sic absoluti, et cum quibus, ut praefatur, fuerit dispensatum, unusquisque in propria civitate et dioecesi, vel in sua iurisdictione omnes et singulos tam presbyteros et clericos, quam alias quascumque etiam laicas utriusque sexus personas, qui, quaeve ad huiusmodi unitatem S. R. E. venerint, vel eam amplexi fuerint, in praedicta forma ecclesiae absolvere, nec non cum presbyteris et clericis praedictis super irregularitate per eos vel eorum aliquem, occasione praemissorum, quomodolibet contracta quoad ordinum executionem, quam quorumcumque beneficiorum ecclesiasticorum retentionem vel assequutionem, dispensare pariformiter eadem nostra auctoritate possint, quemadmodum etiam aliis litteris nostris in forma brevis latius continetur.

Admissio Ruthenorum ad perpetuam unionem.

§ 10. Ut igitur de Ruthenorum ad Romanam Ecclesiam reditu et reconciliatione ad posteritatis memoriam certa et perpetua extet testificatio, hac nostra perpetua constitutione¹ venerabiles fratres Michaellem archiepiscopum metropolitanam, et caeteros episcopos Ruthenos supradictos, qui decreto consenserunt, et litteris ad nos missis subscripserunt, tam praesentes quam absentes, una cum omni

1 Forte perpetuo valitura constitutione (R.T.).

eorum clero et populo nationis ruthenae, seu russae, quae ad temporale dominium et ditionem charissimi filii nostri Sigismundi Poloniae et Sveciae regis pertinet, ad laudem et gloriam Sanctae et individuae Trinitatis, Patris, Filii et Spiritus Sancti, ad incrementum et exaltationem fidei christianae, intra gremium Ecclesiae Catholicae, et unitatem S. R. E., uti membra nostra in Christo recipimus, unimus, adiungimus, annectimus et incorporamus, atque ad maiorem charitatis nostrae erga ipsos significationem, omnes sacros ritus et caeremonias, quibus rutheni episcopi et clerus iuxta sanctorum Patrum Graecorum instituta in divinis officiis, et sacrosanctae missae sacrificio, caeterorumque sacramentorum administratione, aliisque sacris functionibus utuntur, dummodo veritati et doctrinae fidei catholicae non adversentur, et communionem cum Romana Ecclesia non excludant, eisdem ruthenis episcopis et clero ex apostolica benignitate permittimus, concedimus et indulgemus.

Clausula derogatoria.

§ 11. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, caeterisque contrariis quibuscumque.

Pontificis praecatio.

§ 12. Omnes igitur unanimis, uno spiritu, benedicimus Deum coeli et patrem misericordiarum, qui facit mirabilia magna solus a saeculo, qui corda filiorum ad patrem convertit, oves Christi ad ovile reduxit, membra capiti iterum conglutinavit. Benedictus Deus, qui semper cogitat cogitationes pacis, et vult omnes salvos fieri, et ad agnitionem veritatis venire. Benedicti sint fratres nostri Michael, archiepiscopus metropolita, et coepiscopi eius rutheni, qui aures suas non obturaverunt ad voces Domini, sed illi ad ostium cordis stanti et pulsanti aperuerunt, per ipsius gratiam, qui dat velle et perficere pro bona voluntate. Det illis Deus abundantiam caelestium donorum

CXXIII.

Approbatio Pontificalis Romani pro caeremoniis et ritibus ab Ecclesiae Catholicae episcopis observandis nuper restituti.

Clemens Papa VIII,
ad perpetuam rei memoriam.

Ex quo in Ecclesia Dei multa, tum a sacris conciliis, tum a Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris, ad Dei gloriam augendam, et ad catholicae fidei unitatem ubique retinendam, pie ac sapienter instituta sunt, nihil magis iidem Pontifices praedecessores nostri curandum sibi esse statuerunt, quam ut communes ecclesiastici muneris rationes ad propriam normam, servata antiquitatis auctoritate, revocarent.

§ 1. Hac sollicitudine impulsus felicis recordationis Pius Papa V, praedecessor noster, formulam primum psallendi horas canonicas et celebrandi missas, varie prius constitutam, et a nonnullis praedecessoribus nostris restitui et instaurari coeptam, ad unam pariter formam, Romano Breviario ac Missali propterea summo studio, ac diligenter edito, redigendam curavit.

§ 2. Atque hoc sane consilio alii Romani Pontifices, qui eundem Pium praecesserunt, pontificales etiam caeremonias ac ritus, quibus eiusdem Catholicae Ecclesiae praesules in suorum munerum functione uterentur, certis similiter forma et modo praefinitis, in Romanum Pontificale retulerunt.

§ 3. Caeterum, quia eadem caeremoniarum ac rituum formulae ibi expressae, postea, sive diuturnitatis iniuria, sive typographorum negligentia, sive alia de causa, in ipso Pontificali partim immutatae, partim corruptae, veteris instituti atque

Exordium.

Pius V Breviarium et Missale restituit.

Alii Pontifices Pontificale ediderunt.

Sed postea eius immutata forma.

et conservet et corroboret in hoc sancto proposito cum omni clero et fideli populo, ut permaneant in charitate et obedientia S. R. E. matris suae, ut agnoscant et perpetuo confiteantur magnitudinem divinae misericordiae erga ipsos, et ambulent in via Domini conservantes unitatem spiritus in vinculo pacis nobiscum, ut filii nostri dilecti, quos singulari nostro cum gaudio suscepimus in Domino. Ita Christus Dominus pro sua immensa clementia Ruthenorum exemplo Graecos omnes ab orthodoxae fidei tramite aberrantes, qui eos in erroribus sequuntur, permoveat, qui Ruthenis ipsis in hac reconciliatione praeire debuerant, qui tamdiu duplici gravissimo iugo animae et corporis premuntur, quorum calamitatem dies et noctes lugemus, et ut ipsi sectentur unitatem et pacem, ac erroribus et tenebris reiectis, amplectantur veritatem et lucem, et revertantur ad nos, qui intra cor nostrum in visceribus Iesu Christi eos recipere optamus, *ut in omnibus glorificetur Deus, et Pater Domini Nostri Iesu Christi, et fiat unum ovile, et unus pastor. Amen.*

Fides transumptorum.

§ 13. Volumus autem, ut praesentium litterarum transumptis etiam impressis, notarii publici manu subscriptis, et sigillo personae in dignitate ecclesiastica constitutae obsignatis, eadem prorsus fides in iudicio et extra illud ubique locorum habeatur, quae iisdem praesentibus haberentur, si forent exhibitae vel ostensae.

Clausulae.

§ 14. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam, etc., nostrae receptionis, unionis, adiunctionis, annexionis, incorporationis, permissionis, concessionis et indulti infringere, etc.

Si quis autem, etc.

Datum Romae apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicae MDXCV, decimo kalend. Januarii, pontificatus nostri anno IV.

Dat. die 23 decembris 1595, pont. an. IV.

auctoritatis gratiam magna ex parte miserant; idcirco necessaria res visa est, ut eadem formulae in sacris praesulum ecclesiasticorum muneribus servandae, recuperato prioris integritatis statu, omnino restituerentur, et ab omnibus praescripta firma aliqua ratione observarentur.

Clemens itaque emendari, et emendatam edi, et divulgari iussit.

§ 4. Nos igitur ad summum apostolatus apicem, meritis licet imparibus, evecti, praedictorum Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum vestigiis inhaerentes, omni cura et sollicitudine adnitendum nobis esse duximus, ut errores, qui quidem nec pauci, nec leves in idem Pontificale, depravatis passim locis, irrepserant, quam accuratissime tollerentur. Idem enim Pontificale, corrupti et mendosi voluminis speciem ideo praeseferebat, ut (multis dictionibus hinc inde partim in unam contractis, partim una in plures distincta, partim iisdem male ac perperam collocatis et traiectis, partim denique ipso orationis sensu mulato) dubium esset, quibus tandem officiis vel laudibus iidem ecclesiae praesules divinum numen prosequerentur; praeterea quod in rubricis etiam sparsim, turbata ordinis serie, dispositis, tanta erat varietas et obscuritas, ut multis in locis recte nec se haberent, opinione magis quam iudicio esset statuendum. Hanc ergo ad rem, tam cum ecclesiae cultu officioque nostro coniunctam, tamque eorum, qui pro impositi oneris debito, sacris ecclesiae muneribus vacare debent, concordiae et unitati congruentem, examinandam et absolvendam piis quibusdam atque insignibus viris, diu multumque in pontificalibus caeremoniis et ritibus versatis, negotium dedimus, dictum Pontificale undequaque corrigendi et restituendi, necnon quaecumque ad exactam illius editionem spectare viderentur perquirendi et praestandi. Cumque apud eos paterna hortatione, ad hoc opus ma-

turandum, quotidie fere uteremur, re tota tandem ad nos perlata, et in hanc, quae nunc editur, formam redacta, singulari Dei benignitate (neque enim aliter accipimus) Pontificale Romanum tandem restitutum et absolutum est, atque ita ex omni parte dispositum (quod ii etiam, qui negotio ac muneri huic praefuere, confirmarunt) ut nihil ab antiquis Pontificalium codicibus, qui tum in clarioribus Urbis ecclesiis, tum in nostra Vaticana bibliotheca, ac denique in quibusdam aliis insignibus locis asservantur, alienum aut discrepans irrepserit. Ad quam operam, in vetustis libris inter se conferendis, strenue ac fideliter navatam, id commodi quoque accessit, quod ii qui ea in re industriam collocarunt, ex gravissimis scriptoribus eos demum auctores, qui omnium probatissimi haberentur, sequuti fuerint; quodque ambiguis omnibus ac dubiis rebus praetermissis, eas dumtaxat, quae essent in veteris Pontificalis summa compraeiensae, delegerint, iis tamen exceptis, quae ad Romanum Pontificem attinebant, quod nimirum in caeremoniali S. R. E. sunt expressae. Ex rubricis vero, multis detractis, quae exactiore methodo in librum caeremoniarum episcoporum sunt relata, plerisque etiam, uti necessitatis ratio postulabat, adiectis, et praeterea non paucis quibusdam in melius commutatis, clariusque expositis, ac denique cantu plano in aptiorem modulationis formam (per multis syllabis, pro temporum natura, ubi ratio eas produci et corripi postulabat, contra quam prius in antiquo Pontificali expressum erat, magis apposite extensis, vel contractis a viris eius rei peritis, ad hoc iussu nostro delectis) diligenter redacto, opus iam absolutum probavimus, et Romae edi, editumque divulgari mandavimus.

§ 5. Ut autem ipsius operis labor fi-

Quae emendatio facta est adhibitis vetustissimis Vaticanis aliisque codicibus.

Et modo obser-
vari praecipit,
aliisque quem-
quam uti posse
prohibet.

nem eum, ob quem est susceptus, sortia-
tur, utque posthac in omnibus et singu-
lis ecclesiis, uno eodemque modo cae-
remoniae et ritus pontificales observen-
tur, motu proprio, et ex certa nostra scientia,
ac de apostolicae potestatis plenitudine,
omnia et singula Pontificalia in hunc usque
diem in quibuscumque terrarum orbis partibus
impressa et approbata, et quibusvis privile-
giis apostolicis munita, et decretis ac clausulis
roborata, per praesentes supprimimus et abo-
lemus, eorumque usum in posterum uni-
versis ecclesiis, monasteriis, conventibus,
militiis, ordinibus et locis, atque etiam
omnibus patriarcbis, archiepiscopis, epi-
scopis, abbatibus et aliis ecclesiarum prae-
latis, caeterisque omnibus et singulis per-
sonis ecclesiasticis, saecularibus et regu-
laribus utriusque sexus, interdiciamus et
prohibemus, et hoc nostrum Pontificale sic
restitutum et reformatum in omnibus uni-
versi terrarum orbis ecclesiis, mona-
steriis, ordinibus et locis, etiam exemptis,
siquae sunt, recipi et observari praeci-
pimus.

§ 6. Statuentes Pontificale praedictum
nullo umquam tempore, in toto vel in
parte mutandum, vel ei aliquid adden-
dum, aut omnino detrahendum esse, ac
quoscumque, qui pontificalia munera
exercere, vel alias, quae in dicto Ponti-
ficali continentur, facere aut exequi de-
bent, ad ea peragenda et praestanda, ex
huius Pontificalis praescripto et ratione
teneri, neminemque ex iis, quibus ea
exercendi et faciendi munus impositum
est, nisi formulis, quae hoc ipso Ponti-
ficali continentur servatis, satisfacere
posse.

§ 7. Omnibus igitur et singulis pa-
triarchis, archiepiscopis, episcopis, ab-
batibus et caeteris ecclesiarum praelatis,
necnon aliis, quibuscumque personis ec-
clesiasticis, saecularibus et regularibus

utriusque sexus, ad quas id spectat, prae-
cipimus ac mandamus, ut, omissis quae
sic suppressimus et abolevimus caeteris
omnibus Pontificalibus, hoc nostrum in
suis ecclesiis, monasteriis, conventibus,
ordinibus, militiis, dioecesibus et locis
praedictis recipiant, illoque posthac per-
petuo utantur.

§ 8. Caeterum, ut praesentes litterae
omnibus plenius innolescant, mandamus
illas ad valvas basilicae Principis Aposto-
lorum de Urbe, et Cancellariae apostoli-
cae, et in acie Campi Florae publicari,
earumque exemplar de more affigi. Vo-
lumusque praeterea, et motu atque au-
toritate similibus decernimus, ut qui in
Romana Curia sunt praesentes, lapsis
duobus mensibus, qui vero intra montes,
octo, et qui ultra ubique locorum de-
gunt, duodecim integre excursis, vel alias
ubi venalium huius Pontificalis volumi-
num notitiam et facultatem habuerint,
sacras caeremonias et ritus in eodem
Pontificali praescriptos, iuxta illius mo-
dum et normam, in quibuscumque acti-
bus exercere et observare teneantur.

§ 9. Ipsarum autem litterarum exem-
pla, manu notarii publici, et sigillo ali-
cuius personae in ecclesiastica digni-
tate constitutae, aut illius curiae obsi-
gnata, vel in ipsis voluminibus, absque
praedicto, vel alio quopiam adminiculo,
Romae impressa, eam ubique locorum
et gentium fidem faciant, quam prae-
sentes facerent, si essent exhibitae vel
ostensae.

Datum Romae apud S. Petrum, sub an-
nulo Piscatoris, die x februarii MDXCVI,
pontificatus nostri anno v.

Dat. die 10 februarii 1596, pontif. an. v.

Publicatio lit-
terarum.

Exemplis cre-
di iubet.

CXXIV.

*De exequutione Concilii Tridentini con-
tra regulares, non subditos episcopis,
extra claustra notorie delinquentes,
et de poenis eorum superiorum, qui
illos punire negligunt*¹.

**Clemens episcopus, servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.**

Exordium.

Suscepti muneris ratio postulat, ut ea,
quae in sacro Tridentino Concilio pro-
vide constituta sunt, ab iis, ad quos spe-
ctat, inviolate observari curemus.

Concil. Trid.
sess. xv, cap. iv,
iussit regulares
extra claustra
notorie delin-
quentes certo
modo puniri.

§ 1. Maturo sane consilio ipsius Con-
cilii decreto provisum est, ut quicumque
regularis non subditus episcopo, intra
claustra degens extra ea ita notorie deli-
querit, ut populo scandalo sit, episcopo
instante, a suo superiore, intra tempus
ab episcopo praefigendum, severe punia-
tur, et superior de punitione episcopum
certiorem faciat, sin minus, ipse a suo
item superiore officio privetur, et delin-
quens ab episcopo puniri possit.

Sed exequutio
dicti Concilii de-
ficiente ex cau-
sis hic expres-
sis.

§ 2. Verum quia experientia comper-
tum est, interdum in huiusmodi decreti
exequutione nimis remisse procedi; cum
enim episcopus instat, aliquem regularem,
eo quo supradictum est modo, delin-
quentem a suo superiore puniri, saepe
fit, ut superior regularem delinquentem
ad alia suorum Ordinum loca, extra epi-
scopi dioecesim, ex industria impunitum
transmittat, atque etiam ipse aliquando
ad alias provincias se conferat, nec ul-
terius super delinquentis excessibus in-
quirat, et de eius punitione episcopum
certiorem reddat. Unde nec regularis
delinquens tunc ab episcopo puniri potest.

¹ De materia autem extra claustra vagantium,
et apostatarum, plene vide in Pauli IV constitu-
tione xxiii quae incipit: *Postquam*, tom. vi,
pag. 538.

cum extra ipsius dioecesim existat, nec
superior, qui delinquentem corrigere ne-
gligit, officio privatur.

§ 3. Nos, pro pastoralis nostrae sollici-
tudine, praefati decreti exequutioni, quan-
tum cum Domino possumus, favere et
praemissis malis, ut par est, opportuno
aliquo remedio occurrere volentes, de
venerabilium fratrum nostrorum Sanctae
Romanae Ecclesiae cardinalium praedicti
Concilii interpretum sententia, motu pro-
prio et ex certa scientia nostris, ac de
apostolicae potestatis plenitudine, hac
nostra perpetuo valitura constitutione,
omnibus et singulis cuiuscumque ordinis
et instituti regularium, etiam Mendican-
tium superioribus, in virtute sanctae obe-
dientiae, et sub indignationis nostrae, ac
privationis dignitatum et officiorum per
eos obtentorum, eo ipso incurrendis poe-
nis, praecipimus et mandamus ut, iuxta
praedictum decretum, quilibet ipsorum,
regularem non subditum episcopo, intra
claustra degentem, et extra ea ita noto-
rie delinquentem, ut populo scandalo
sit, episcopo instante, intra tempus ab
episcopo praefigendum, severe puniat,
ac de punitione episcopum certiorem fa-
ciat, et alias decretum ipsum, in omni-
bus et per omnia exequatur. Caeterum
si superior in regularem delinquentem
non animadverterit, quinimmo si illum
impunitum ad alia suorum Ordinum lo-
ca, extra episcopi dioecesim, ut prae-
fertur transmiserit, volumus, et simili
motu atque auctoritate decernimus, ut
superior, instante episcopo, intra termi-
num ab episcopo praefigendum, et sub
eisdem indignationis nostrae, ac priva-
tionis dignitatum et officiorum obtento-
rum, necnon et sub inhabilitatis ad illa
et alia in posterum obtinenda, ac ulter-
ius privationis activae et passivae vovis
ad quas a nemine, praeterquam a nobis,
et a Romano Pontifice pro tempore exi-

Hic ergo Pon-
tife praescri-
bit normam, qua
dicti concilii de-
cretum exequi
debeat.

stenti restitui possit, ipso facto similiter incurrendis poenis, ipsum regularem delinquentem a loco, ad quem transmissus fuit, revocare, et in quo deliquit constituere seu sistere teneatur. Quod si hoc etiam facere praetermiserit, per praesentes similiter statuimus, ut Ordinarius loci, ad quem regularis delinquens transmissus fuerit, super praemissis ab ipso Ordinario loci, in quo deliquit, similiter requisitus, vel alias de illius delicto informatus, ut praefertur, tamquam Sedis Apostolicae delegatus, praedictum Concilii decretum omnino exequi, et in regularem delinquentem severe animadvertere possit et debeat.

Et illi, et non alias posse iudicari debent.

§ 4. Decernentes sic et non aliter per quoscumque iudices et commissarios, quavis auctoritate fungentes, etiam eiusdem Romanae Ecclesiae cardinales, et causarum palatii apostolici auditores, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, ubique iudicari et definiri debere; irritum quoque et inane quicquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Clausulaque contraria derogatoria apponit.

§ 5. Non obstantibus quibusvis eorundem Ordinum vel institutorum, etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis, caeterisque contrariis quibuscumque.

Formam et effectum publicationis addit.

§ 6. Ut autem praesentes litterae omnibus supradictis innotescant, mandamus illas ad valvas ecclesiae sancti Iohannis Lateranensis, et basilicae Principis Apostolorum de Urbe, ac in acie Campi Florae affigi et publicari; volumusque post quindecim dies, eos qui in Urbe sunt, qui vero extra eam et citra montes, intra quatuor-

qui demum ultra montes erunt, intra octo menses a die publicationis huiusmodi computandos, perinde afficere et arctare, ac si eorum unicuique personaliter intimatae fuissent.

Transmissis fidem dato praecipit.

§ 7. Ac earumdem praesentium litterarum exemplis, etiam impressis, manu notarii publici subscriptis, et sigillo personae in ecclesiastica dignitate constitutae obsignatis, eandem fidem in iudicio et extra illud haberi, quae ipsis praesentibus haberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Sanctae perinde.

§ 8. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum praecepti, mandati, voluntatis, decreti, etc., infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem, etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicae millesimo quingentesimo nonagesimo sexto, septimo kalendas martii, pontificatus nostri anno v.

Dat die 23 februarii 1596, pont. an. v.

CXXV.

Metropolitae Ruthenorum conceditur facultas consecrandi episcopos sui ritus pro ecclesiis vacantibus, qui tamen metropolita a Romano Pontifice debeat confirmari.

Clemens episcopus, servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Procedimus.

Decet Romanum Pontificem, eos qui, pravis schismatum erroribus relictis, ad sanctae matris Ecclesiae unitatem redierunt, specialibus favoribus prosequi, ut illi in eiusdem Ecclesiae fide et obedientia eo constantius perseverent, quo cumulationibus beneficiis se affectos esse perspexerint.

1 Ex Regest. in Secret. Brevium.

Facti series.

§ 1. Cum itaque venerabiles fratres Hypatius, protothronius Wlodimiriensis et Brestensis, ac Cyrillus, exarcha Luceoriensis et Ostrosiensis, episcopi nationis Ruthenae seu Russae, suo et venerabilium fratrum Michaelis archiepiscopi, metropolitae Kioviensis et Haliciensis ac totius Russiae, Gregorii archiepiscopi nominati, electi in archiepiscopum Polocensem et Vitebscensem; Michaelis, episcopi Praemistiensis et Samboriensis; Gedeonis, episcopi Leopoliensis; Dionysii, episcopi Pinscensis et Iuroviensis, postea defuncti, et Ionae, archimandritae Kobrinensis ecclesiae Sancti Salvatoris, deinde electi in episcopum Pinscensem et Iuroviensem loco dicti Leontii, episcopi defuncti, nomine, qui antea cum Romana Ecclesia non communicabant, sed, proprii sermonis et idiomatis usu retento, graeco ritu vivebant, ad nos, et ad Sedem Apostolicam nuper accesserint, ac tam privato amborum, quam praedictorum Michaelis archiepiscopi et aliorum coepiscoporum communi et procuratorio nomine, se et illos in eiusdem Ecclesiae gremium recipi, et tamquam membra suo capiti uniri supplicaverint, ac omnes suos et ipsorum errores, haereses et schismata damnaverint et detestati fuerint, fideique orthodoxae professionem, iuxta formam Graecis ab hac Sancta Sede praescriptam, integre et ad verbum fecerint et emiserint, nobisque et Apostolicae Sedi debitam obedientiam et subiectionem praestiterint et perpetuo praestare promiserint; nosque, nomine pii patris, ipsos universumque eorum clerum et populum Ruthenae seu Russae nationis in eiusdem Ecclesiae gremium receperimus, et tamquam membra in Christo unitati Ecclesiae restituerimus et incorporaverimus, ac praeterea ad nostram erga ipsos charitatem magis ostendendam, omnes

Episcopi Rutheni supplicaverunt recipi in Cath. Ecclesiae gremium.

sacros ritus et caeremonias, quibus idem archiepiscopus seu metropolita, episcopi et clerus praedicti, iuxta Sanctorum Patrum Graecorum instituta, in divinis officiis et sacrosancto missae sacrificio, et sacramentorum administratione, aliisque sacris functionibus utantur, dummodo veritati et fidei catholicae non adversentur, et communionem cum Romana Ecclesia non excludant, ex apostolica benignitate eisdem permiserimus, concesserimus et indulserimus, aliaque fecerimus, quae in nostris sub plumbo confectis litteris, datis decimo kalendas ianuarii praesentis anni, plenius continentur.

Motus proprius quo conceditur.

§ 2. Cupientes nunc eosdem ulterioribus gratis prosequi, cum provincia Russiae seu Ruthenae longo intervallo a Romana Curia distet, et propterea episcopis, qui pro tempore eligentur, valde incommodum futurum sit, ad Apostolicam Sedem pro suae electionis confirmatione accedere, seu etiam alios, qui eorum nomine huiusmodi confirmationem petant ad eandem Sedem transmittere, eorum in hac parte commodis et indemnitati, quantum cum Domino possumus, consulere volentes, motu proprio, et ex certa scientia nostris, et Sedis Apostolicae potestatis plenitudine, hac nostra perpetuo valitura constitutione, statuimus et ordinamus, ut quandocumque post hac aliquas ex praedictis eorum cathedralibus ecclesiis, seu sedibus episcopalibus, Wlodimiriensis nimirum et Brestensis invicem, Luceoriensis et Ostrosiensis etiam invicem, Polocensis et Vitebscensis etiam invicem, Pinscensis et Iuroviensis pariter invicem, Praemistiensis et Samboriensis similiter invicem, Chelmensis et Belsensis etiam invicem, Leopoliensis et Camenecensis etiam invicem perpetuo, vel alias unitis seu annexis, pastoris solatio destitui, aut quovis modo vacare contigerit, is qui ad dictas ecclesias pastoris so-

Facultas archiepiscopi metropolitae Kioviensis et Haliciensis, vel de eius licentia alii catholico antistiti confirmandi electos ad ecclesias cathedrales et sedes episcopales.

latio destitutas seu vacantes, iuxta morem eorum seu modum illis permissum, electus seu nominatus fuerit, a praedicto archiepiscopo metropolita Kioviensi ac Haliciensi, nunc et pro tempore existenti, auctoritate et nomine Sedis Apostolicae confirmari vel institui, eique munus consecrationis impendi possit et debeat, ac ut sic electus seu nominatus et confirmatus vel institutus, ab eodem archiepiscopo metropolita, vel de eius licentia ab alio catholico antistite eiusdem nationis, gratiam et communionem Sedis Apostolicae habente, duobus vel tribus aliis episcopis catholicis, ac similem communionem habentibus, assistentibus, munus consecrationis huiusmodi suscipere, idemque antistes illi dictum munus impendere valeat. Super quo ipsi tam in episcopum pro tempore electo seu nominato et confirmato, quam archiepiscopo metropolitae pro tempore existenti plenam, amplam et liberam potestatem et facultatem per praesentes concedimus et indulgemus.

Romano Pontifici reservatur confirmatio metropolitae.

§ 3. Verum cum sedes archiepiscopales, seu metropolitanas ecclesias Kioviensem et Haliciensem praedictas similiter invicem perpetuo, vel alias unitas sive annexas, per obitum, vel alias quovis modo, quandoquinque tam forsitan in Romana Curia, quam extra eam ubilibet pastoris solatio destitui, seu vacare contigerit, volumus, et pari motu atque auctoritate, perpetuo statuimus et ordinamus ut is, qui in archiepiscopum seu metropolitam, iuxta eorum morem seu modum illis permissum, pro tempore similiter electus seu nominatus fuerit, electionis seu nominationis suae confirmationem, institutionem seu provisionem, necnon et muneris consecrationis licentiam a nobis et a Romano Pontifice pro tempore existente, petere et obtinere omnino teneatur et debeat.

§ 4. Volumusque et similiter perpetuo statuimus, ut litterae confirmationis seu institutionis et provisionis huiusmodi, et licentiae praedictae in eadem Curia per officiales, ad quos spectat, per viam secretam gratis expediantur. Decernentes sic et non aliter per quoscumque iudices et commissarios, quacumque auctoritate et dignitate fungentes, sublata eis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et definiri debere, irritum quoque et inane si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Confirmationis litterae per secretam viam expediendae.

§ 5. Non obstantibus quibuscumque apostolicis, ac in universalibus, provincialibusque et synodalibus conciliis editis generalibus vel specialibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, caeterisque contrariis quibuscumque.

Clausula derogatoria.

§ 6. Volumus autem, ut praesentium exemplis etiam impressis, manu notarii publici subscriptis, et sigillo personae in dignitate ecclesiastica constitutae obsignatis, eadem prorsus fides in iudicio et extra illud ubique locorum habeatur, quae haberetur eisdem praesentibus si essent exhibitae vel ostensae. Nulli ergo hominum, etc., nostrorum statutorum, ordinationis, concessionis, indulti, decreti et voluntatis infringere, etc., Si quis, etc., incursum.

Fides exemplorum, et clausulae poenales.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicae MDXCVI, VII kal. martii, pontificatus nostri anno v.

Dat. die 23 februarii 1596, pontif. an. v.

CXXVI.

Episcopis Wlodimiriensibus et Brestensibus, rutheni ritus, conceditur usus vestium sacrarum, quas Saccocium appellant, dalmaticarum et tunicarum

*instar, dum sacrosanctum missae sacrificium divinaque officia pontificali more celebrant*¹.

Clemens episcopus, servus servorum Dei, Venerabili fratri Hipatio protothronio metropolis Kioviensis, episcopo Wlodimiriensi et Brestensi, nationis Ruthenae seu Russae, salutem et apostolicam benedictionem.

Exordium.

Romanus Pontifex eos specialibus favoribus libenter prosequi consuevit, quorum merita et virtutes suis ac Sedis Apostolicae beneficiis dignas esse animadvertit.

§ 1. Cum igitur tu, necnon venerabilis frater Cyrillus, exarcha metropolis Kioviensis, episcopus Luceoriensis et Ostrosiensis nationis Ruthenae seu Russae utriusque vestrum, et aliorum venerabilium fratrum Michaelis archiepiscopi metropolitae Kioviensis ac totius Russiae, nec non Gregorii archiepiscopi nominati, electi in episcopum Polocensem et Vitebscensem; Michaelis, episcopi Praesmiensis et Samboriensis; Gedeonis, episcopi Leopoliensis; Dionysii, episcopi Chelmensis et Belsensis; Leontii, episcopi Pinscensis et Turoviensis, postea defuncti, et Ionae, archimandritae Kobrinensis ecclesiae Sancti Salvatoris, deinde electi in episcopum Pinscensem et Turoviensem, loco dicti Leontii episcopi defuncti nomine, qui omnes antea cum Romana Ecclesia minime communicabatis, sed, proprii sermonis et idiomatis usu retento, graeco ritu vivebatis, ad nos et Sedem Apostolicam nuper accesseritis, ac tam privato amborum, quam praedictorum archiepiscopi sive metropolitae, et aliorum coepiscoporum communi et procu-

Quae Wlodimiriensis et Luceoriensis episcopi pro unione gesserant, recesserunt.

ratorio nomine, vos et illos in Romanae Ecclesiae gremium recipi, ac tamquam membra suo capiti uniri supplicaveritis; universosque vestros et illorum errores, haereses et schismata damnaveritis et deserti fueritis, fideique orthodoxae professionem, iuxta formam Grecis ab hac Sancta Sede praescriptam, integre et ad verbum feceritis et emiseritis, nobisque et Apostolicae Sedi debitam obedientiam et subiectionem praestiteritis et perpetuo praestare promiseritis; nosque more pii patris vos et ipsos, universumque eorum clerum et populum Ruthenae seu Russae nationis praedictae in eiusdem Ecclesiae gremium receperimus, et tanquam membra in Christo unitati Ecclesiae restituerimus et incorporaverimus; volentes nunc, ut par est, insignem aliquam paternae nostrae erga fraternitatem tuam voluntatis significationem ob eam rem pie ac diligenter pro virili sua parte prestitam exhibere.

§ 2. Motu proprio, et ex certa scientia nostris, eidem fraternitati tuae, ac tuis successoribus Wlodimiriensibus et Brestensibus, episcopis in unione et obedientia sanctae Romanae Ecclesiae perseverantibus, ut post hac perpetuis futuris temporibus, vestibus illis sacris, quas Saccos appellatis, dalmaticarum et tunicarum instar, quibus venerabilis frater archiepiscopus seu metropolita ex speciali indulto uti solet, et quibus eidem archiepiscopo seu metropolitae, vel alicui vestrae nationis episcopo sine simili indulto uti non licet, dum sacrosanctum missae sacrificium, vel alia divina officia pontificali more, tu vel ipsi successores tui celebrabitis, uti libere et licite valeatis, facultatem et licentiam, apostolica auctoritate, tenore praesentium, ex specialis dono gratiae, concedimus et indulgemus.

Quare eidem Saccocium usum concedit.

§ 3. Ut vero eius rei aliquod monumentum extet, et in eadem tua ecclesia

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium. Simile privilegium hac die, iisdemque expressum verbis concessit Clemens episcopus Luceoriensibus, quibus sacras vestes rubri coloris dono dedit.

Ipsae vestes huiusmodi coerulei coloris auro argenteoque intertextas ei dingo dat.
 post hac perpetuo conservetur, nos eas vestes auro et serico coerulei coloris intertextas et eminentibus hinc inde liliis auro similiter intorto seu ricio, ut vocant, ornatas, confici iussimus, illasque cum nonnullis altaribus ornamentis, necnon cum stola tum minore tum maiore, quas *Petrochilos et Omophoria* appellatis, ac cum aliis vestibus inferioribus, quibus pro albis utimini, ex serico coerulei coloris confectis, floribusque aureis et argenteis decoratis, simili motu et auctoritate, eidem fraternitati tuae ac tuis successoribus praefatis, gratiose donavimus et elargiti sumus, prout denuo, auctoritate apostolica tenore praesentium, donamus et elargimur.

Clausalae.
 § 4. Decernentes sic et non aliter per quoscumque iudices et commissarios, quacumque auctoritate et dignitate fungentes, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et definiri debere, irritum quoque et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Derogatio contrariorum.
 § 5. Non obstantibus quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac in provincialibus et synodalibus conciliis editis generalibus vel specialibus, ecclesiarum Wlodiunensis et Brestensis praefatarum statutis et consuetudinibus, quavis etiam apostolica auctoritate roboratis, caeterisque contrariis quibuscumque.

Transumptum fides.
 § 6. Volumus autem, ut praesentium exemplis, etiam impressis, notarii publici manu subscriptis, et sigillo personae in dignitate ecclesiastica constitutae obsignatis, eadem prosus fides in iudicio et extra illud ubique locorum habeatur, quae haberetur eisdem praesentibus, si essent exhibitae vel ostensae.

Clausulae poenales.
 § 7. Nulli ergo, etc. Si quis autem, etc.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicae MDXCVI, IV kalendas martii, pontificatus nostri anno v.
 Dat. die 26 februarii 1596, pontif. an. v.

CXXVII.

Moderatio bullae Sixti V contra clericos male-promotos et eos promoventes editae, cum praeservatione poenarum ibidem simoniace ordinatis et ordinantibus inflictarum.

Clemens episcopus, servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.
 Romanum Pontificem decet, ea quae ob iustas causas interdum statuta sunt, cum ipsa rerum experientia suadet, moderari et immutare, prout in Domino salubriter conspicit expedire.

Sixti V bulla est hic citata.
 § 1. Alias sane emanarunt litterae felicis recordationis Sixti PP. V, praedecessoris nostri, contra clericos male promotos, ac in episcopos in ordinum collatione peccantes tenoris infrascripti, videlicet: Sixtus episcopus, servus servorum Dei, ad perpetuam, etc., Sanctum et salutare.

Moderatio dictae constitutionis Sixti V eiusque reductio ad terminos sacrorum canonum. Bullae Pii II et Conc. Trident.
 § 2. Nos animadvertentes in dictis litteris nihil fere, quo ad ea, quae in ordinum collatione servanda sunt, disponi ultra id, quod in sacris canonibus, et in Concilio Tridentini decretis, ac aliorum Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum constitutionibus dispositum fuit, sed poenas dumtaxat varias, tam saeculares, quam cuiusvis Ordinis, instituti et militiae regulares male promotos constitui, absolutionemque et dispensationem

1 Haec constitutio, quae incipit *Sanctum*, legitur tom. IX, pag. 63.

2 Omittitur insertio bullae, quoniam eam habes in loco cit. in rubrica.

Causae moderationis praedictae faciendae.

Sedi Apostolicae reservari, et alias sicut in praefatis litteris continetur; considerantesque, tam promoventes, quam eos, qui ad dictos ordines promoventur, saepe censuris et poenis huiusmodi, ob illarum multiplicationem in eorum perniciem animarum, variis modis illaqueari, nonnullos ex praelatis et episcopis in conferendis huiusmodi ordinibus nimis scrupulose procedere, multosque metu poenarum et censurarum praefatarum, ab ordinum collatione prorsus deterreri, adeo ut clericorum et sacerdotum numerus propterea aliquibus in locis valde immixtus sit, omnium in praemissis secularitati ac animarum saluti, parterna charitate prospicere volentes, motu proprio, et ex certa scientia nostris, ac de apostolicae potestatis plenitudine, hac nostra perpetuo valitura constitutione, supradictas litteras ad terminos sacrorum canonum, ac constitutionis recolendae memoriae Pii Papae II, etiam praedecessoris nostri, quae incipit: *Cum ex sacrorum ordinum*, sub dat. videlicet xv kal. dec. anno Incarnationis Dominicae MCDLXI, pontificatus sui anno IV, cuius tenorem praesentibus pro expresso haberi volumus, et ad dispositionem decretorum sacri Tridentini Concilii restringimus et reducimus, nec non censuras et poenas in eisdem Sixti litteris contra quoscumque, praeterquam contra simoniace ordinantes et ordinatos, inflictas, quas volumus in suo robore permanere (aliis omnibus poenis a sacris canonibus et conciliis contra predictos omnes similiter inflictis salvis et firmis remanentibus) moderamus et abolemus.

Clausalae sublatae.
 § 3. Decernentes sic et non aliter, per quoscumque iudices et commissarios quavis auctoritate fungentes, etiam eiusdem Romanae Curiae cardinales, et causarum palatii apostolici auditores, sublata eis et

1 Quae legitur tom. v, pag. 165.

eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, ubique iudicari et definiri debere; irritum quoque et inane quicquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Clausalae derogatoriae.
 § 4. Non obstantibus praemissis, ac quibusvis aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, caeterisque contrariis quibuscumque. Ut autem praesentes nostrae omnibus supradictis innotescant, dilecto filio nostro in alma Urbe in spiritualibus vicario iniungimus, nec non venerabilibus fratribus patriarchis, archiepiscopis, episcopis, et quibusvis aliis ecclesiarum praelatis et locorum Ordinariis, seu eorum vicariis in spiritualibus generalibus, praecipimus et mandamus, quatenus statim ac praesentes nostras litteras, seu earum exempla authentica, etiam impressa receperint, illas seu illa in Urbe, et in suis quisque provinciis, civitatibus, diocesis, et locis solemniter publicent et publicari faciant.

Fides exemplorum, ut supra pernotatis.
 § 5. Volumus autem, etc. Nulli ergo hominum liceat, etc.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicae MDXCVI, pridie kal. martii, pontificatus nostri anno v.

Dat. die 28 februarii 1596, pontif. an. v.

CXXVIII.

Facultas Philippo regi catholico, militiae de Montesia perpetuo administratori, ut in controversiis inter militiam praedictam et locorum Ordinarios, et alias ecclesiasticas personas ortis, pro concordia et amabili compositione se interponere valeat.

1 Ex Regest. in Secret. Brevium.

Charissimo in Christo filio nostro Philippo
Hispaniarum regi catholico
Clemens Papa VIII.

Charissime in Christo fili noster,
salutem et apostolicam benedictionem.

§ 1. Controversiis et litibus olim in Romana Curia, et extra eam coram diversis iudicibus ordinariis et delegatis inter archiepiscopos Toletanum et Hispalensem, ac Episcopos Cordubensem, Conchensem, Cauriensem, Abulensem, Pacensem, Gadicensem et Oxomensem, eorumque Capitula et nonnullos alios ecclesiarum praelatos et personas ecclesiasticas regnorum Hispaniae, ac priores, milites et alios fratres militiae Sancti Iacobi de Spatha, sub regula Sancti Augustini, eorumque conventus super iure decimandi, seu praestatione et solutione quarundam decimarum, tam novalium, quam pecorum et armentorum, rebusque aliis in actis causarum huiusmodi latius deductis, et illorum occasione pendentibus, aliis item, ut formidabatur, orituris, ut illae omnes amicabili concordia terminarentur, felicitis recordationis Clemens Papa VII hortatu clarae memoriae Caroli V Romanorum imperatoris, Hispaniarum regis, et dictae militiae perpetui administratoris per Sedem Apostolicam deputati, genitoris tui, per suas litteras in forma brevis confectas eidem Carolo imperatori, regi et administratori facultatem et auctoritatem tribuit componendi et concordandi lites, differentias et controversias huiusmodi, seque inter partes praedictas interponendi.

Paulus III iudicibus, quo minus in huiusmodi causis se ingererent, prohibuit.

§ 2. Idipsumque postea pia memoriae Paulus Papa III per alias suas similes litteras illi commisit causas universas et singulas praedictas ubicumque et quomodocumque pendentes in eodem statu, quo pendebant, ad suum beneplacitum, facta iudicibus et collitigantibus huius-

modi legitima intimatione, suspendendo, et ne durante huiusmodi beneplacito suo, in causis predictis quicquam innovaretur inhibendo, decernens partes ipsas ad observandum quidquid per illum concordatum, aut amicabiliter compositum foret, omnino teneri, ac irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contingeret attentari.

§ 3. Et subsequenter ad tollendum dubium, an sub illis verbis generalibus, et alios praefatos, et personas ecclesiasticas, caeteri archiepiscopi et episcopi regnorum praedictorum comprehendebantur, ipse Paulus praedecessor per alias suas litteras causas praedictas non solum inter Toletanum et Hispalensem archiepiscopos, ac Cordubensem, Conchensem, Cauriensem, Abulensem, Pacensem, Gadicensem et Oxomensem episcopos, illorumque Capitula huiusmodi in dictis litteris, ut praefertur, specialiter nominatos, sed etiam Granatensem, Compostellanensem et Valentinensem archiepiscopos, necnon Pacensem, Burgensem, Carthaginensem, Giennensem, Malacitanensem, Civitatensem, Salamantinensem, Zamorensem, Seguntinensem, Legionensem, Segobiensem, Albarazinensem, Calaguritanensem et Pampilonensem episcopos, eorumque Capitula, et quascumque alias personas ecclesiasticas in dictis regnis consistentes, ac ipsos priores, praeceptores, milites et fratres, eorumque conventus, tam super decimis et aliis rebus praedictis in ipsis litteris expressis, quam etiam super iurisdictione, necnon iurepatronatus, seu praesentandi personas idoneas dictae militiae ad vicarias, praeceptorias, et alia beneficia ecclesiastica eiusdem militiae, illaque administrandi, regendi, gubernandi et visitandi, tam in dicta curia, quam extra eam coram quibuscumque iudicibus ordinariis

Et lites cum episcopis quibuscumque, et personis ecclesiasticis regnorum Hispaniae pendentibus tali iudicio comprehendendae declaravit

et delegatis, etiam causarum palatii apostolici auditoribus, ac S. R. E. cardinalibus in quavis instantia quomodolibet pendentes, dicto suo beneplacito durante, suspendi, easque eidem Carolo imperatori per eum componendas et concordandas, ita quod in illis, in omnibus et per omnia iuxta tenorem primodictarum suarum litterarum, procedere libere et licite valeret, perinde ac si in ipsis litteris singuli archiepiscopi, episcopi, capitula et aliae personae specialiter nominatae fuissent, de novo concessit et commisit.

Pius IV eandem facultatem concessit Philippo II regi.

§ 4. Sed ipso Carolo imperatore ac rege, his vix coeptis atque imperfectis relictis, de medio sublato, cum per similis memoriae Pium Papa IV, praedecessorem nostrum, accepto quod priores, milites, fratres et clerici dictae militiae, iuxta privilegia eis a diversis Romanis Pontificibus praedecessoribus suis concessa, necnon ipsius militiae consuetudines, usus et stabilimenta ab immemorabili tempore ab eis observata, integras decimas tam personales et mixtas, quam etiam praediales intra terminos dictae militiae, extra vero personales et mixtas, necnon praediales novalium praediorum suorum, propriis manibus vel sumptibus cultorum, exigere et habere potuissent, et eatenus exegissent in quibuscumque et quoruncumque praelatorum provinciis, dioecesibus, seu districtibus, ubi eosdem milites et fratres etiam laicos habitare, vel domicilia habere, aut praedictos fructus ex quibus easdem solvere tenentur acquirere, colligere, nutrire, depasci, levare et percipere contingeret; ipse Pius praedecessor, animadvertens conducibile fore, ut hoc quoque negotium universum via compositionis et concordiae huiusmodi terminaretur, et propterea volens non solum praedictas, sed etiam maiores quae inter supradictos ortae et suscitatae fuerant, et denuo nasci, oriri et

suscitari poterant, lites, quaestiones et differentias amputari, interim vero partes ipsas in possessionibus in quibus erant manuteneri et defendi, nihilque innovari debere, motu proprio, certa que scientia, et deliberatione sua, omnes et quascumque lites, quaestiones et differentias tam motas, quam quae moveri poterant in futurum, ad se advocavit, et illarum decisionem et terminationem supendit, et tibi per te componendas et concordandas (ita quod in illis iuxta praedictarum Pauli praedecessoris litterarum continentiam et tenorem, ac si illae tibi directae et praesentatae fuissent, in omnibus et per omnia ad suum et Sedis Apostolicae beneplacitum agere et procedere libere et licite valeres) commisit et remisit, plenamque et liberam licentiam et auctoritatem tibi concessit, prout in suis in eadem forma brevis confectis, ac singulis aliis aliorum praedecessorum praedictorum litteris plenius continetur.

§ 5. Demum a felicitis recordationis Gregorio XIII, etiam praedecessore nostro, accepto, praedicto negotio a te suscepto, ita effectum esse, ut inter multos praedictorum pax et tranquillitas, diligentia et industria tua, fuerit sequuta; cumque etiam similes et aliae diversae lites et quaestiones inter eosdem, ac alios archiepiscopos et episcopos, eorumque capitula, necnon praelatos et personas ecclesiasticas tam saeculares, quam regulares ex una, et dilectos filios magistris, priores, praeceptores, milites et alios fratres militiarum de Calatrava et Alcantara Cisterciensis Ordinis, eorumque conventus partibus ex altera, super solutione decimarum tam novalium, quam pecorum et armentorum, necnon iurepatronatus, administratione, caeterisque iuribus et iurisdictionibus supradictis, rebusque aliis in actis causae et causarum huiusmodi latius deductis, et illarum occasione, tam

Gregorius XIV eandem facultatem illi concessit pro militibus de Calatrava et de Alcantara

Modus componendi a Summo Pontifice regi praescriptus.

in dicta Curia, quam extra eam motae iam essent, et in futurum oriri formidarentur; idem Gregorius praedecessor, cupiens eas quoque lites, quaestiones et differentias, eadem opera et industria tua, componi atque concordari, earum status et merita, ac iudicium et collitigantium nomina et cognomina, caeteraque de necessitate exprimenda, pro plene et sufficienter expressis habens, omnes et quascumque lites, causas, quaestiones et differentias tam motas, quam quae moveri poterant in futurum, inter dictas posteriores partes, ad se avocavit, et illas earumque decisionem et terminationem ad suum et dictae Sedis beneplacitum (ita tamen, quod interim partes ipsae in possessione, in qua existunt, manuteneri et defendi deberent, nihilque innovari posse, factaque iudicibus et collitigantibus huiusmodi legitima intimatione) suspendit, easque universas et singulas tibi per te concordandas et componendas, ita quod suo et Sedis huiusmodi beneplacito durante, tu in illis pro huiusmodi concordia et amabili compositione te interponere, agere et procedere libere et licite valeres, commisit et remisit, ac plenam et liberam licentiam, facultatem et auctoritatem concessit, decernens partes ipsas ad observandum ea omnia, quae in praemissis per te concordata, amicabilem composita et terminata fuerint, omnino teneri, et ad id efficaciter obligatos fore, nec ab illis ullo unquam tempore resilire posse, necnon irritum et inane decernens, quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contingeret attentari; non obstantibus omnibus, quae in singulis litteris praedictis concessum est non obstare, caeterisque contrariis quibuscumque.

§ 6. Nos autem cupientes alias omnes similes lites motas et movendas inter

quoscumque praedictos, et alios archiepiscopos et episcopos, eorumque capitula et ecclesiarum praelatos, et personas ecclesiasticas regni Valentiae, et aliorum regnorum Hispaniarum et dominiorum, ac priores, milites et alios fratres militiae Beatae Mariae de Montesia, et Sancti Georgii Ordinis Cisterciensis in regno Valentiae institutae, quae militiae de Calatrava filialis existit, illiusque privilegii gaudet, eorumque conventus super similibus controversiis, et rebus aliis in actis causarum huiusmodi latius deductis et deducendis, et illorum occasione pendentibus, et quae in futurum oriri formidantur, cupientes eadem tua opera, (qui eiusdem militiae de Montesia eadem apostolica auctoritate perpetuus administrator existis) componi atque concordari, earumque status et merita, ac iudicium et collitigantium nomina et cognomina, caeteraque de necessitate exprimenda, pro plene et sufficienter expressis habentes, omnes et quascumque lites, causas et quaestiones et differentias tam motas, quam quae moveri poterunt in futurum, inter dictas posteriores partes ad nos avocantes, et illas, earumque decisionem et terminationem ad nostrum et Sedis Apostolicae beneplacitum (ita tamen, quod interim partes ipsae in possessione, in qua existunt, similiter manuteneri et defendi debeant, nihilque innovari possit, factaque iudicibus et collitigantibus huiusmodi legitima intimatione), suspendimus, easque universas et singulas tibi per te concordandas et componendas, ita quod nostro et Sedis huiusmodi beneplacito durante, tu in illis pro huiusmodi concordia et amabili compositione te interponere, agere et procedere libere et licite valeas, committimus, ac plenam et liberam licentiam, facultatem et auctoritatem concedimus; decernentes partes ipsas ad observandum ea omnia quae

ipsum exequentem pro militia de Montesia concedit.

Appositis ad robur constitutionis clausulis.

in praemissis per Maiestatem tuam, concordata, amicabilem composita et terminata fuerint, omnino teneri, et ad id efficaciter obligatos fore, nec ab illis ullo unquam tempore resilire posse; necnon irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contingeret attentari. Non obstantibus quae in singulis litteris praedictis concessum est non obstare, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die xx martii MDXCVI, pontificatus nostri anno quinto.

Dat. die 20 martii 1596, pontif. an. v.

CXXIX.

Erectio parochialis ecclesiae Sancti Nicolai oppidi de Alicante in collegiatam, cum suppressione alterius parochialis, et illius unione mensae capitulari eiusdem collegiatae S. Nicolai.

Clemens episcopus, servus servorum Dei, Venerabili fratri episcopo Oriolensi, salutem et apostolicam benedictionem.

Sacri apostolatus ministerio, meritis licet imparibus, divina dispositione, etc., expedire.

§ 1. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectorum filiorum praefecti iustitiae et iuratorum, ac sindici oppidi civitatis nuncupati de Alicante Oriolensis dioecesis, petitio continebat, quod cum dictum oppidum mille et ducentis familiis, plus minusve, ultra eas, quae extra illius muros in suburbiiis et seu villis adiacentibus degunt, refertum, et tam ex ipsius populi multitudine ac frequentia, quam alias valde insigne, et in eo nulla collegiata ecclesia existat, sed duae pa-

1 Ex Regest. in Canc. Apost.

rochiales ecclesiae, una videlicet Sancti Nicolai, altera vero Sanctae Mariae vacationi minime subiectae, nec in titulum perpetui beneficii ecclesiastici erectae, aut conferri solitae reperiantur. Ipsarum autem ecclesiarum onera per presbyterum ab Ordinario loci approbatum exerceri soleant, earumque fructus, redditus et proventus annui ex anniversariis et missis provenientes in communem massam redacti et, ut vocant, mortui, inter pro tempore existentes presbyteros et clericos dicti oppidi, eisdem ecclesiis deservientes, et ad ipsos fructus pro tempore admissos distribuuntur. Si dicta ecclesia Sancti Nicolai in suis structuris, et edificiis ampla, et bene instructa, in collegiatam ecclesiam cum mensa capitulari, arca, sigillo, aliisque collegialibus insignibus, et in ea tres dignitates et undecim canonicatus, totidemque praebendae, quatuor hebdomadariae curatae, et duo perpetua simplicia beneficia ecclesiastica; necnon in praefata ecclesia Sanctae Mariae duae perpetuae vicariae perpetuo erigerentur et instituerentur, ac ecclesia Sancti Nicolai ipsa ecclesia Sanctae Mariae, mensae autem capitulari, dignitatibus, canonicatibus, praebendis, hebdomadariis et beneficiis sic erigendis praefatis pro sua dote, et illa pro tempore obtinentium sustentatione, onerumque eis incumbentium supportatione, ultra annuos redditus mille librarum, seu aliam summam totidem scutorum moneatae illarum partium constituentium, ad id per praefectum iustitiae et iuratos et syndicum praefatos, perpetuo et irrevocabiliter donatos et assignatos unum seu una, quod seu quam Iosephus Guerra, et aliud seu alia, quod seu quam Melchior Ipanter, aliudque seu alia, quod seu quam Ioannes Trevivio in Sanctae Mariae, ac aliud seu alia, quod seu quam,

4 Sic.

Causae Pontificis annuunt moventes ad electionem et non-nominandum electorum.

Hieronymus Bernat, et reliquum seu reliquam, quod seu quam Petrus Muler clerici dilecti filii respective obtinent praestimonia, seu praestimoniales portiones, aut perpetua simplicia beneficia ecclesiastica, necnon una sub Sanctissimi Crucifixi, ac alia sub Sanctae Luciae, ac alia sub Sancti Hieronymi in Sancti Nicolai, aliaque sub Sancti Michaelis, et alia sub Sancti Antonii de Padua nuncupati invocationibus in Sanctae Mariae praefatis, quorum omnium, dum pro tempore vacant, collatio, provisio et omnimoda alia dispositio ad pro tempore existentem Episcopum Oriolensem, cessantibus reservationibus, et affectionibus apostolicis, asseritur pertinere, et quae de iure patronatus praefati ac iuratorum, et sindici praefatorum ex fundatione, vel donatione existunt; reliquae perpetuae sine cura capellaniae in S. Ioannis loci eiusdem S. Ioannis dictae dioecesis ecclesiis ex nunc, pro ut ex tunc, postquam vacaverint, etiam perpetuo unirentur, annecterentur et incorporarentur, nec non praefecto, ac iuratis, et sindico praefatis nunc et pro tempore existentibus ius patronatus et praesentandi Ordinario loci personas idoneas ad duas ex dignitatibus, ac sex ex canonicatibus, et praebendis huiusmodi similiter perpetuo reservarentur et concederentur, aliaque infrascripta fierent et ordinarentur, ex hoc ut divinus cultus magnum inibi suscipere incrementum, ac eiusdem oppidi decori et venustati, illiusque populi salutem et spiritali consolationi non modice consuleretur, ac etiam cura animarum parochianorum in Sancti Nicolai et S. Mariae ecclesiis praefatis melius exerceretur.

Praefecti et sindici praefati pro erectione et unione de quibus in rubrica.

§. 2. Quare pro parte tam praefati, ac iuratorum, et sindici, quam dilectorum in Christo filiorum clerici et communitatis patronorum praefatorum asserentium praestimoniorum, seu portio-

num aut beneficiorum octingentorum, capellaniarum vero huiusmodi, et illis forsitan annexorum octuaginta ducatorum auri de Camera fructus, redditus et proventus, secundum comunem aestimationem, valorem annum non excedere, nobis fuit humiliter supplicatum, ut praemissis et aliis infrascriptis benigne annuere, ac alias desuper opportune providere de benignitate apostolica dignareremur.

§. 3. Nos igitur, qui dudum inter alia volumus, quod petentes beneficia ecclesiastica aliis uniri tenerentur exprimeremur verum annum valorem fructuum etiam beneficii, cui aliud uniri peteretur, alioquin unio non valeret, quique ecclesiarum omnium decorem, ac earum in melius directionem, divinique cultus, ac beneficiorum et ministrorum ecclesiasticorum incrementum sinceris desideramus affectibus, praefectum, ac iuratos et sindicum praefatos, eorumque, necnon cleri ac communitatis huiusmodi singulares personas a quibusvis excommunicationis, etc., censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, discretioni tuae per, etc., mandamus, quatenus vocatis, qui fuerint vocandi, si et postquam de praemissis nobis expositis tibi legitime constiterit, ac praefectus, iurati et sindicus praefati redditus annuos etiam perpetuos insimul ad summam mille scutorum dictae monetae ascendentes, de suis propriis ac per eos acquisitis bonis, et facultatibus et effectum praefatum perpetuo donaverint et assignaverint, nec alias, aliter, nec alio modo praefatam ecclesiam S. Nicolai in collegiatam cum mensa capitulari, sigillo, arca et capsula communibus, aliisque collegialibus insignibus, ac in ea unum decanatum dignitatem principalem pro uno decano magistro in theologia, vel decretorum doctore, qui inibi caput existat, et tam in choro, quam in capi-

Commissio Oriolensi episcopo erigendi unieudique, etc.

Dignitates in sic ereclam collegiatam instituendae.

tulo, processionibus et aliis actibus dictae collegiatae ecclesiae praesit, primumque locum et vocem habeat, ac unam cantoriam, quae secunda, pro uno cantore, qui officium cleri regat, et absente decano inibi etiam praesit, unamque sacristiam, quae tertia dignitates existant, pro uno sacrista, qui rerum et suppellectilium in sacristia ipsius collegiatae pro tempore existentium curam gerat, et eorum omnium, quae sibi et sine cura commissa fuerint, rationem Ordinario loci reddere teneatur, ac undecim canonicatus, et totidem praebendae pro undecim canonicis, qui omnes simul cum decano cantore et sacrista praefatis Capitulum collegiatae ecclesiae huiusmodi constituent, ac quatuor hebdomadarias curatas: in dicta vero ecclesia S. Mariae duas perpetuas vicarias pro duobus perpetuis vicariis, qui curam animarum parochianorum earumdem parochialium ecclesiarum, hebdomadarii vero collegiatae, vicarii autem praefatae S. Mariae ecclesiarum huiusmodi exercent, et alia parochialia onera illis respective incumbenda subeant; necnon in eadem ecclesia collegiata unum diaconale, pro uno diacono, qui Evangelii, et alterum subdiaconale nuncupanda perpetua simplicia beneficia ecclesiastica pro uno subdiacono futuris inibi perpetuis beneficiatis, qui Epistolae decantationi ibidem deserviant, et tam ipsi beneficiati, quam decanus, cantor, sacrista, canonici et hebdomadarii praefati singulis diebus horas canonicas diurnas et nocturnas, ac missas, et alia divina officia in eadem collegiata ecclesia servata ecclesiastica disciplina celebrare, eisdemque interesse, ac ipsius collegiatae ecclesiae in divinis deservire teneantur, auctoritate nostra perpetuo, sine alicuius praepiudicio, erigas et instituas, ac illis sic

¹ In editione romana ad hunc locum habetur sic; legi tamen debet et suae curae. (R.T.)

erectis et institutis collegiatae ecclesiae videlicet dictam ecclesiam S. Mariae ex nunc, mensae vero capitulari, nec non decanatu, cantoriae, sacristiae, ac canonicatibus, et praebendis, hebdomadariis, et beneficiis praefatis pro eorum congrua dote, et illa pro tempore obtinentium sustentatione, onerumque eis incumbentium supportatione, redditus annuos mille scutorum, ut praefertur, donatos et assignatos, etiam ex nunc, praestimonia vero, seu portiones aut beneficia et capellanas huiusmodi, quae omnia personalem residentiam non requirunt, cum primum per usum, etiam ex causa permutationis, vel decessum, seu privationem, vel quamvis aliam omissionem, vel dimissionem illa seu illas ad praesens obtinentium, aut alias quovis modo etiam apud Sedem Apostolicam, et in aliquo ex mensibus in quibus vacantium beneficiorum ecclesiasticorum dispositio nobis et Romano Pontifici pro tempore existenti, vel dictae Sedi etiam per constitutiones apostolicas, seu Cancellariae apostolicae regulas, vel etiam ratione facultatis continuae commensalitatatis alicuius S. R. E. cardinalis etiam viventis, et alias quomodolibet, et undecumque servata existat, ac pro tempore fuerit, seu ordinariis collatoribus etiam per easdem constitutiones et regulas, seu litteras alternativarum, aut alia privilegia et indulta concessis hactenus, et in posterum concedendis simul vel successive, ac quocumque et ubicumque vacabunt, etiamsi actu nunc, ut praefertur, aut aliis quibusvis modis etiam ex aliorum quorumcumque personis, seu liberis praefatorum, vel, etc., factas, aut assecutionem, etc., vacent etiamsi tanto tempore, etc., devoluta, ac praestimonia, seu portiones, aut beneficia et capellaniae huiusmodi dispositioni apostolicae specialiter, vel alias generaliter reservata,

Redditus pro Capitulo inibi erecto assignantur

Dispositiones
variae circa red-
dituum applica-
tionem et usum.

seu reservatae existant, et super eis, etc., indecisa ex nunc, prout ex tunc, et e contra cum annexis, etc., suis, ita quod liceat decano et capitulis praefatis, illorum omnium et annexorum, iuriumque et pertinentiarum suorum quorumcumque corporalem possessionem per se, vel alium, seu alios suo, et collegiatae ecclesiae, ac mensae, dignitatum et aliorum erigendorum praefatorum beneficiorum nominibus propria auctoritate libere apprehendere, et perpetuo retinere; fructus quoque, redditus, proventus inde provenientes, percipere, exigere, recuperare, locare, arrendare et administrare, cum hoc, quod deductis in primis decem libris pro praebendis et fructibus certis singulorum dignitatum, ac canonicatum et praebendarum, nec non hebdomadariarum, et erigendorum beneficiorum praefatorum, ac certa portione distributionum per Ordinarium loci et Capitulum praefatos taxanda, quam dicti hebdomadarii ultra pedem altaris, et alia emolumenta ex praefata cura et illius exercitio tantum provenientia, ac ad ducenta scuta vel circa annuatim, ut asseritur, ascendunt habere debeant. Reliqua omnia fructus, proventus, iura, obventiones, et emolumenta tam reddituum donatorum et assignatorum, quam praestimoniorum, seu portionum, aut beneficiorum et capellaniarum huiusmodi cedant et cedere debeant in distributiones quotidianas inter decanum, cantorem, sacristam et canonicos praefatos in dicta collegiata pro tempore residentes, et horis canonicis, aliisque divinis officiis suis loco et tempore ibidem intererentes dumtaxat, iuxta providam super hoc a praefato Ordinario faciendam ordinationem, dividendas et per eos lucrandas et percipiendas; ex quibus decanus duas, quilibet vero ex cantore et sacrista unam cum dimidia, et singuli

canonici unam integram portiones respective habeant, absentium autem et non interessentium portiones (infirmis, aut alio legitimo, de quo docere debeant, cessante impedimento) aliis praesentibus et interessentibus pro cuiusque rata accrescant et crescere eo ipso censeantur; redditus tamen tam per praefectum, iuratos et syndicum assignati, quam reliqui fructus dictae mensae capitularis a die datae praesentium decursi, et usque ad diem captae realis possessionis per eum, qui ultimo loco canonicatum et praebendam dictae collegiatae ecclesiae a primaeva eorum erectione huiusmodi vacantes assequutus fuerat, nulli aliorum accrescant, sed asservigium pro pede, ut vocant, fixo, ac perpetuo prout in ecclesia Oriolensi fieri consuevit, advenienteque vacatione alicuius ex praestimoniis seu portionibus, aut beneficiis uniendis et capellanis, huiusmodi distributio pro rata iuxta ordinem ab eodem Ordinario statuendam fiat. dictique decanus et Capitulum quatuor pueros chori, et alios ministros ex massa communi perpetuo manutenere, ac onera sibi incumbentia supportare teneantur, fructibus et emolumentis tam S. Nicolai, quam S. Mariae ecclesiarum huiusmodi, seu illarum massa, seu massis in suo pristino statu et modo illos per clericos et presbyteros dicti oppidi, et canonicatus, et praebendas, et dignitates huiusmodi pro tempore obtinentes percipiendis, firmis et immutatis remanentibus, prout ante erectionem huiusmodi erant; dictis vero vicariis oblationes et alia emolumenta ratione curae dictae ecclesiae S. Mariae provenientia, et debita *pes altaris* nuncupata (quae ad alia ducenta scuta, vel circa annuatim, ut etiam asseritur ascendunt) pro eorumdem vicariorum sustentatione et sustentatione cedant, ipsique illa percipere et habere, ac in suos usus convertere

Divisione inter
officiales necnon
collegiatam praebendam et aliorum
procuratorum
emolumentorum

possint, dicta auctoritate etiam perpetuam, annectes, incorpores, applices et approprias respective.

§ 4. Insuper quod ex undecim canonicatibus et praebendis praefatis unus et una pro uno decretorum doctore, vel alias in illis graduato in aliqua approbata universitate studii generalis, ac alius et alia pro uno magistro in theologia, qui Adventus et Quadragesimae, aliisque anni temporibus et solemnitatibus concionem in dicta collegiata habeat; necnon alius et alia poenitentiarum nuncupandi, pro uno poenitentiarum officium, iuxta Concilii Tridentini dispositionem, faciat et adimpleat; aliusque et alia theologales pro uno quoque magistro in theologia, qui Sacram Scripturam, iuxta ipsius Concilii formam, inibi legat et interpretetur; aliusque et alia pro uno alio theologo, vel utriusque iuris perito, qui negociis Capituli intendat; ac alius et alia diaconalis pro uno diacono; nec non alius et alia subdiaconalis pro uno subdiacono, qui diaconus, et subdiaconus episcopo Oriolensi pro tempore existenti, dum ad ipsam collegiatam ecclesiam accedet, missamque solemnem ibidem celebrabit, assistere debeant, ac quod sacrista, necnon theologus legens, et poenitentarius, hebdomadariique praefati illis horis, quibus functionibus et officiis suis impediti erunt, pro praesentibus habeantur.

Collatio ad
quos pertinet.

§ 5. Quodque decanatus ad Romanum Pontificem pro tempore existentem tantum, poenitentiarum vero nuncupati, ac aliorum quatuor, non tamen, ut praefertur, affectorum canonicatum et praebendarum ad eundem Romanum Pontificem, seu reservationibus et affectionibus apostolicis cessantibus, ad praefatum Ordinarium, hebdomadariarum autem, ac vicariarum et duorum erigendorum beneficiorum huiusmodi, tam hac prima vice,

quam deinceps perpetuis futuris temporibus, quaecumque illa vacare contigerint, collatio, provisio et omnimoda alia dispositio ad eundem Ordinarium dumtaxat spectet et pertineat; de hebdomadariis autem et vicariis praefatis, earum vacatione pro tempore occurrente, positus edictis et praevio concursu ac alias, iuxta decretorum dicti Concilii, ac constitutionis felicis recordationis Pii Papae V, praedecessoris nostri, super modo conferendi parochiales ecclesias editae formam, disponi debeat, necnon quod cantoria, sacristia, canonicatus et praebendae, hebdomadariae, vicariae et duae erigenda beneficia huiusmodi, quoties eorum collatio, provisio et quaecumque alia dispositio ad Ordinarium praefatum, vel praesentatio personae idoneae ad illa ad infrascriptos patronos pro tempore spectabit, nullis omnino conferri, nec per aliquos quovis modo obtineri possint, nisi qui ex dicto oppido de Alicante, ac locis, seu oppidis de Muchiavel et Sancti Ioannis, ac de Bemmagres, nec non, municipiis, mansis, et Algueris nuncupatis infra civitates et terminos eiusdem oppidi de Alicante consistentibus, concepti seu orti existant, in quibus, et illi omnes, qui, casu quo in aliis oppidis atque locis concepti aut nati sint, aut pro tempore erunt, quorum tamen parentes in eodem oppido de Alicante domicilium habuerint, necnon omnes presbyteri et clerici, qui de praesenti ad fructus et emolumenta ecclesiarum S. Nicolai et S. Mariae huiusmodi admissi sunt, comprehendantur et comprehensi intelligantur; nec non quod quicumque voluerit fundare in dicta collegiata ecclesia canonicatum et praebendam, teneatur illos dotare in centum et quinquaginta librarum similium vel amplius, iuxta Ordinarii praefati ordinationem et taxationem, redditibus annuis et proventibus in toto, vel in parte,

quibus supra-
dicta beneficia
sunt conferenda.

ex aliqua capellania, cuius ipse fundator patronus sit ex fundatione, vel donatione, quod in primo coram Ordinario loci verificari debeat in quacumque dictarum ecclesiarum; quae capellania, accedente consensu dicti patroni, tali casu eo ipso suppressa censeatur, illiusque fructus sint applicati pro dote huiusmodi canonicatus et praebendae, quorum idem fundator patronus existat, et ex redditibus ipsis decem in praebendam, reliquae vero centum et quadraginta librae huiusmodi in distributiones quotidianas, ut praefertur, lucrandas et percipiendas convertantur; et qui capellaniam seu beneficium de novo ibi fundaverit, congruam illi dotem arbitrio eiusdem Ordinarii assignare teneantur, et aliter factae fundationes, necnon collationes, provisiones, aliaeque dispositiones de dignitatibus ac canonicatibus et praebendis, aliisque beneficiis inibi pro tempore erectis, contra tenorem praesentium factae, sint eo ipso nullae et irritae, nulliusque roboris et momenti, auctoritate praefata, similiter perpetuo, statuas et ordines.

Cappa canonica conceditur.

§ 6. Praeterea decano et cantori, sacristae, canonicis, hebdomadariis et duobus beneficiatis, quod tam hieme quam aestate, almutias et cappas ad instar canonicorum et dignitates obtinentium, aliorumque capitularium personarum, ac hebdomadariorum, beneficiatorum cathedralium Valentinensis, Oriolensis, Segobricensis, ac collegiatarum Xativae et Gaudiae Valentinensis dioecesis ecclesiarum deferre, et illis uti, nec non decanos, cantor, sacrista et canonici praefati, ut a quotidiana residentia et eius oneribus aliquando subleventur, spatio duorum mensium dumtaxat, quolibet anno, interpellatis diebus, ab eadem collegiata ecclesia, illiusque residentia et servitio abesse, et nihilominus interim fructus et distributiones quotidianas dignitatum, ac

canonicatum, et praebendarum per eos in eadem ecclesia pro tempore obtentorum cum ea integritate, qua illos et illas perciperent, si horis canonicis, et aliis divinis officiis ibidem interessent, percipere et lucrari, et tam ipsi omnes, quam dicta collegiata ecclesia, illiusque mensa, ac iura, res et bona eiusdem, necnon capellani et alii ministri inibi pro tempore servientes omnibus et singulis privilegiis, immunitatibus, libertatibus, exemptionibus, facultatibus, praerogativis, indultis et gratiis tam spiritualibus quam temporalibus, quibus caeterae collegiatae ecclesiae, illarumque mensae, Capitula et ministri, ac alia ad illos spectantia de iure, usu, privilegio, consuetudine, vel alias quomodolibet utuntur, fruuntur, potiuntur et gaudent, ac uti, frui, potiri et gaudere possunt et poterunt in futurum, pariformiter et sine differentia, perinde ac si illa eis principaliter concessa fuissent, uti, frui, potiri et gaudere. Necnon decanus et capitulum praefati pro felici ecclesiae collegiatae, ac dignitatum et aliorum erigendorum beneficiorum praefatorum, rerumque et honorum suorum regimine et administratione, quaecumque statuta et ordinationes, felix huiusmodi regimen concernentia, licita tamen et honesta, sacrisve canonibus, et dicii Concilii Tridentini decretis non contraria, condere, ac toties quoties expediens fuerit, in toto vel in parte mutare, corrigere, reformare, ac de novo facere, libere et licete valeant, ipsaque omnia statuta et ordinationes, postquam sic condita, reformata et de novo facta fuerint, ab Ordinario praefato examinari et approbati debeant, eadem auctoritate, pariter perpetuo, concedas et licentiam impertiaris. Postremo nunc et pro tempore existentibus praefecto, ac iuratis et sindico praefatis iuspatronatus et praesentandi personas idoneas ad

Varia item et multa privilegia elargitur Pontifex.

cantoriam et sacristiam, necnon ad sex canonicatus et praebendas pro doctore, aut alias graduato in decretis, ac magistro in theologia lectore, alioque etiam theologo, aut iurisperito, necnon diacono et subdiacono, assistentibus canonicis praefertur, affectos, quoties de caetero illos quovis modo, et quorumcumque personis etiam apud Sedem praefatam, ac alias ubicumque et quomodocumque vacare contigerit, eidem Ordinario per ipsum ad praesentationem huiusmodi instituentis, dicta auctoritate, itidem perpetuo reserves, concedas et assignes; ac iuspatronatus huiusmodi eidem praefecto, iuratis et sindico ex veris, meris et primaevis fundatione vel dotatione competere, illudque puram et simplicem naturam, qualitatem et conditionem iuspatronatus laicorum perpetuo habere et obtinere, ac eidem nullo unquam tempore in quovis vacationis casu etiam per Pontificem et Sedem praefatos, alias quam in casibus solitis, absque expresso dictorum patronorum consensu, derogari posse.

Clausulae praeservativae.

§ 7. Praesentes quoque sub quibusvis similibus vel dissimilibus gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, derogationibus et aliis contrariis dispositionibus, etiam per quasvis constitutiones apostolicas et Cancellariae Apostolicae regulas etiam unionum, suppressionum, aliarumque huiusmodi gratiarum effectum non sortitarum revocatorias, quandocumque et per quoscumque, etiam in crastinum assumptionis cuiuscumque Romani Pontificis ad apostolatus apicem, pro tempore editas, ac sub quibuscumque tenoribus et formis emanatas et emanandas nullatenus comprahendi, sed semper in omnicasu, tamquam eas, quae in favorem divini cultus emanarunt, ab illis excipi, et quoties illas suspendi vel revocari, aut ipsis in aliquo

derogari contigerit, toties in pristinum et validissimum suum statum restitutas, repositas et plenarie reintegratas, ac de novo etiam sub quacumque nova data per clerum et patronos praefatos pro tempore eligenda concessas, validasque et efficaces esse et censi, ac suos plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, ac ab omnibus inviolabiliter observari. Sicque et non alias, per quoscumque iudices, etiam causarum palatii apostolici auditores, ac S. R. E. cardinales, etiam de latere legatos, et praefatae Sedis nuncios iudicari et definiri debere, nec non si secus, etc., et inane decernas.

§ 8. Non obstantibus voluntate priori, et aliis premissis, ac pia memoriae Bonifacii Papae VIII, etiam praedecessoris nostri, necnon Lateranensis Concilii novissime celebrati uniones perpetuas, nisi in casibus a iure permissis, fieri prohibentis, aliisque decretis in provincialibus et synodalibus conciliis editis, specialibus vel generalibus, constitutionibus et ordinationibus apostolicis contrariis quibuscumque. Aut si aliqui super provisionibus, etc., processum. Quae quidem litteras et processus habitos per easdem, ac inde sequuta quaecumque ad ecclesiam S. Mariae, ac praestimonia, seu portiones vel beneficia unienda et capellanas huiusmodi volumus non extendi, sed nullam per hoc eis, etc., generari; et quibuslibet aliis privilegiis, indulgentiis et litteris apostolicis, generalibus vel specialibus, quorumcumque tenoribus existant, per quae praesentibus non expressa, vel totaliter non inserta effectus earum impediri valeat quomodolibet, vel differri, et de quibus quorumcumque totis tenoribus de verbo ad verbum habenda sit in nostris litteris mentio specialis. Volumus autem quod propter unionem, annexionem et incorporationem huiusmodi, si illas per te, vigore praesentium, fieri

Derogatio contrariorum.

contigerit, ut praefertur, ecclesia S. Mariae, ac praestimonia, seu portiones, aut beneficia et capellaniae huiusmodi debitis propterea, etc. obsequiis, et animarum cura in ipsa ecclesia S. Mariae nullatenus negligatur, sed eius, etc., consueti.

Datum Romae apud Sanctum Marcum, anno millesimo quingentesimo nonagesimo sexto, kalendis aprilis, pontificatus nostri anno v.

Dat. die 1 aprilis 1596, pontif. an. v.

CXXX.

*Confirmatio pragmaticae ad evitandos superfluos sumptus in civitate Bononiensi*¹.

Clemens Papa VIII,
ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Decet Romanum Pontificem ea suae confirmationis robore libenter communitur, quae ad evitandos superfluos et inanes eius subditorum sumptus, provide statuta esse dicuntur, prout in Domino salubriter conspicitur expedire.

De mandato Pontificis publicatur pragmatica Bononiae.

§ 1. Cum itaque, sicut accepimus, nuper, sub die videlicet sexta mensis aprilis proxime praeteriti, de ordine et mandato nostro, ad evitandos damnosos et superfluos sumptus in vestibis et conviviis fieri solitos, ex quibus nobiles et divites familiae redditus et substantias proprias plerumque absumere consueverunt, in civitate nostra Bononiensi quaedam pragmatica, seu reformatio, publicata extiterit, eamque ad conservationem familiarum eiusdem civitatis perpetuo inviolate observari maxime expediat.

Eam confirmat Clemens.

§ 2. Nos, qui subditorum nostrorum conservationem, et eorum incrementum sincero optamus affectu, pragmaticam et reformationem praedictam perpetuo ut

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

par est, observari cupientes, ex certa scientia, ac matura deliberatione nostra, eandem pragmaticam et reformationem cum omnibus in illa contentis capitulis et poenis in eis apposis, apostolica auctoritate, tenore praesentium, perpetuo confirmamus et approbamus, illique perpetuae et inviolabilis apostolicae firmitatis robur adiicimus, ac omnes et singulos tam iuris quam facti defectus, si qui in eisdem intervenerint, supplemus.

§ 3. Mandantes propterea dilectis filiis moderno et pro tempore existenti nostro et Apostolicae Sedis in dicta civitate de latere legato, seu eius vicelegato, aut gubernatori, necnon viris reformatibus status libertatis dictae civitatis, ut pragmaticam et reformationem praedictam ab omnibus perpetuo observari curent et faciant, et in contravenientes, poenas in praedicta pragmatica seu reformatione adiectas, irremissibiliter et absque ulla exceptione, exequantur, ac exequi eurent et faciant.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac eiusdem civitatis, etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus, necnon quibuscumque licentiis pro tempore etiam ab ipsis legato, seu vicelegato, aut gubernatore, ac a Sede Apostolica in contrarium concessis et concedendis (quas ex nunc prorsus revocamus et annullamus, ac revocatas et annullatas esse et fore); sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et definiri debere decernimus. Non obstantibus contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud Sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die xvii maii mdcxvi, pontificatus nostri anno v.

Dat. die 17 maii 1596, pontif. an. v.

Exequutores deputat.

Contraria tollit.

CXXXI.

*Iubilaeum ad divinam opem, pro sanctae catholicae fidei in regno Franciae exaltatione, et pristinae in eo tranquillitatis restitutione, implorandum*¹.

Clemens episcopus, servus servorum Dei,
universis christifidelibus in regno Franciae existentibus,
salutem et apostolicam benedictionem.

Quae ipse gesserit pro tranquillitate in regnum Franciae inducenda recenset.

§ 1. Quam semper cordi nobis curaque fuerit, ut gravissimae ac diuturnae sollicitudinis nostrae partes de christianissimo et pacatissimo olim Franciae regno, tum catholicae religionis in eo conservandae, tum publicae illius tranquillitatis instaurandae causa susceptae, cum quem ipsi iamdiu a Domino assiduis precibus flagitavimus, quemque boni omnes optant, exitum sortirentur, praeclare quidem constare iis arbitramur, quibus cognitae sunt ac perspectae rationes, quae nos tandem anno superiore adduxerunt, ut charissimi in Christo filii nostri Henrici Francorum regis christianissimi supplicationibus (quibus se in sanctae Romanae Ecclesiae gremium a nobis recipi postulabat) benigne annueremus, eumque propterea paterna charitate complecteremur. In quo officio quemadmodum nihil plane praeter ipsius Henrici regis et totius regni salutem et quietem, omni humanarum rerum cogitatione seposita, spectandum duximus, ita nunc illud in primis curandum esse existimavimus, ut optatos etsperatos eius deliberationis fructus, Deo piis omnium votis adspirante, quam primum capiamus; atque hoc sane consilio dilectum filium nostrum Alexandrum Medices tituli sanctae Praxedis presbyterum cardinalem Florentinum nuncupatum, ad eundem Henricum regem atque ad ipsum Franciae regem nostrum et

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

Apostolicae Sedis de latere legatum nuper destinavimus.

§ 2. Quoniam vero ad eos fructus consequendos divinae opis praesidia praecipue necessaria esse intelligimus, praeter privatas et publicas a nobis iam saepe hac de causa indictas preces proprias et peculiarias, in ipso regno Franciae supplicationes, hoc etiam tempore indicendas censuimus, confisi, Deum, pro immensa sua pietate, eorum desideria, a quibus potissimum rogari se animadvertit, cumulate expleturum, et quae ipsi petimus, bonitatis suae dona tandem concessurum. Quocirca eidem Alexandro cardinali iniunximus, ut cum primum ad idem regnum pervenerit, in ea civitate vel loco, in quo sibi consistendum esse statuerit, ad duas vel tres insigniores ecclesias ibi existentes, hebdomada et diebus per eum designandis, solemnes processiones, ut moris est, indicat, atque ad eas ipse cum venerabilibus fratribus nostris primatibus, archiepiscopis, episcopis, aliisque praelatis ibidem tunc praesentibus, necnon cum officialibus ac magistratibus dictae civitatis, universoque illius clero et populo supplex accedat.

§ 3. Ut autem divina benignitas et clementia opportuni auxilii gratiam regno deprecanti largiatur, omnes et singulos utriusque sexus christifideles, qui tam in eadem civitate, quam in toto regno erunt, per viscera misericordiae Dei ac Domini nostri Iesu Christi, per quem reges regnant, et regna consistunt, hortamur atque obsecramus, ut qui in eadem civitate fuerint, dicta hebdomada, aut saltem altera sequenti, qui vero extra eam, in caeteris regni dominiis, provinciis, regionibus et locis existent, proxima aut altera sequenti hebdomada, postquam litterae eiusdem Alexandri cardinalis super indictione huiusmodi supplicationum publicatae fuerint, vel alias ad illorum cer-

Legato apostolico se iussit ut publicas supplicationes indiceret.

Christifideles hortatur, ut tales supplicationes faciant.

tam notitiam pervenerint, ad Deum Patrem clementissimum, humiliato et contrito corde, convertantur, et ob culpas ac peccata commissa ex animo dolentes, concordibus et assiduis precibus ipsum orent, ut oculis clementiae Ecclesiam suam sanctam respiciat, Franciae regnum in sancta catholica et apostolica fide conservet, illudque in pristinam pietatem et tranquillitatem restituat, haeresum radices evellat, simultates atque odia dirimat; universam denique rempublicam christianam a pravis schismatum erroribus, et malorum omnium periculis salvam et incolumem tueatur.

Facientibus autem indulgentiam in forma Iubilaei concedit.

§ 4. Et ii quidem, qui in eadem civitate fuerint, praedictas ecclesias, vel unam ex eis, quam maluerint; qui vero extra eandem civitatem in dicto regno erunt, ecclesiam seu ecclesias per locorum Ordinarios, seu eorum vicarios, aut de eorum mandatis, vel eis deficientibus, per eos qui ibi curam exercent animarum, deputandam seu deputandas, quocumque die, vel quibuscumque diebus eiusdem vel sequentis hebdomadae, quam ipsi elegerint, saltem semel devote visitaverint, et quarta et sexta feria, ac sabbato eiusdem vel sequentis hebdomadae ieiunent. Praeterea pauperibus et indigentibus personis, aut locis piis, pro suo arbitrio, eleemosynas erogent, atque intra hoc tempus sacerdoti ab Ordinario approbato peccata sua confiteantur, et die dominico dictum sabbati diem proxime subsequenti, vel alio dictae prioris aut sequentis hebdomadae die, arbitrio confessarii, sanctissimum Eucharistiae sacramentum devote suscipiant. Qui autem in navigatione vel itinere fuerint, eo peracto, haec omnia, ut praefertur, faciant et exequantur. Regulares autem utriusque sexus, qui in claustris degunt, nec non alii, qui in carcere vel captivitate detinentur, aut propter corporis infirmitatem,

seu aliud quodcumque impedimentum, superius expressa, aut eorum aliqua facere vel adimplere nequiverint, sacerdotis confessarii, quem elegerint, arbitrio, praedicta omnia et singula, aut aliqua illorum in alia pietatis opera commutare, vel in aliud, proximum tamen, tempus differre valeant. Quae omnia, ut eo libentius praestare studeant, quo uberius spiritualibus muneribus et gratiis se a nobis refectos esse cognoverint, de omnipotentis Dei misericordia, ac beatorum Petri et Pauli apostolorum Eius auctoritate confisi, ex illa ligandi atque solvendi potestate, quam Deus nobis, licet indignis, contulit, thesauros Ecclesiae, quorum dispensatores sua benignitate facti sumus, copiose aperientes, omnibus et singulis praedictis, qui praemissa fecerint et adimpleverint, plenissimam peccatorum suorum indulgentiam, veniam et remissionem, sicut in anno Iubilaei visitando certas ecclesias inter et extra Urbem, concedi consuevit, tenore praesentium, damus, concedimus et elargimur.

§ 5. Nec non eisdem christifidelibus, etiam cuiuscumque ordinis et congregationis regularibus utriusque sexus facultatem impertimur, eligendi sibi presbyterum confessarium tam saecularem, quam cuiusvis ordinis, vel instituti regularem ex approbatis ab Ordinariis locorum, qui eos ab omnibus excommunicationis, suspensionis, et interdicti aliisque ecclesiasticis sententiis et censuris a iure vel ab homine, quovis modo vel causa, latis seu inflictis, nec non ab omnibus peccatis, excessibus, criminibus et delictis, quantumvis gravibus et enormibus, etiam in casibus tam locorum Ordinariis, quam nobis et Sedi Apostolicae etiam in litteris in die *Coenae Domini* legi consuetis, atque alias etiam per quascumque Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum constitutiones, quarum tenores,

Facultates hic indicatas confessariis tribuit.

praesentibus haberi volumus pro expressis, quomodolibet reservatis, in foro tantum conscientiae, hac vice dumtaxat absolvere; et insuper vota quaecumque (religionis et castitatis exceptis) in alia pia et salutaria opera commutare, iniuncta tamen eis et eorum cuilibet in supradictis omnibus casibus poenitentia salutaris, ac aliis iniungendis, possint et valeant.

Locorum Ordinarius mandat, ut hanc publicent constitutionem.

§ 6. Mandantes insuper omnibus venerabilibus fratribus nostris primatibus, archiepiscopis, episcopis, et aliis quibuscumque ecclesiarum praelatis, et locorum Ordinariis in virtute sanctae obedientiae, ut post indictionem supradictarum supplicationum per eundem Alexandrum cardinalem faciendam, cum harum litterarum transumpta, aut exempla acceperint, illa statim per suas provincias, civitates, dioeceses et loca promulgari faciant, cleroque et populo sibi subiecto solemnes processiones et supplicationes indicent et celebrent.

Ab absolutio- nibus irregularitatem excipit.

§ 7. Per praesentes autem super aliqua irregularitate publica vel occulta, nota, defectu, incapacitate, aut inhabilitate quoquo modo contracta dispensare, vel aliquam facultatem tribuere dispensandi, etiam in foro conscientiae non intendimus.

Absolutionesque in foro conscientiae tantum validas esse declarat.

§ 8. Ac declaramus, has ipsas praesentes, quoad absolutionem in foro conscientiae et poenitentiali tantum, non autem in foro fori, sive contentioso consequendam, neque etiam quoad dictum forum conscientiae, iis, qui ab aliquo iudice excommunicati, suspensi, interdictive, seu alias in sententias et censuras incidisse declarati, vel publice denunciati fuerint, nisi intra tempus celebrationis huiusmodi Iubilaei satisfecerint, aut cum partibus concordaverint.

Obstantia tollit.

§ 9. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, praesertim quibus absolvendi facultas in certis tunc

expressis casibus, ita Romano Pontifici pro tempore existenti reservatur, ut nec etiam similes, vel dissimiles Iubilaei indulgentiarum, aut facultatum huiusmodi concessionum, nisi de illis expressa mentio, aut specialis derogatio fiat, cuiquam suffragari queant, nec non quorumcumque ordinum et congregationum regularium iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis eisdem ordinibus et congregationibus quomodolibet concessis, approbatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus specifica et individua, non autem per clausulas generales idem importantes mentio aut expressio habenda, vel quaevis alia exquisita forma ad hoc servanda foret, illorum tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis, et formam in illis traditam pro servata habentes, hac vice nominatim et expresse, ad effectum praesentium, derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Eidem transumptis addit.

§ 10. Volumus autem ut praesentium transumptis vel exemplis, etiam impressis, manu notarii publici subscriptis, et sigillo personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae adhiberetur his ipsis, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicae MDCXCVI, decimo kalendas Iunii, pontificatus nostri anno V.

Dat. die 23 maii 1596, pontif. an. V.

CXXXII.

Statuit ut deinceps pignora apud Hebraeos consistentia, elapso spatio decem et octo mensium, in Monte Pietatis de Urbe vendi debeant, neque He-

*braei plusquam duodecim scuta, pro quolibet pignore, mutuo dare possint*¹.

Clemens Papa VIII,
ad perpetuam rei memoriam.

Exordium. Paterna nostra erga cunctos christifideles ac pauperes praesertim personas charitas nos admonet, ut ea quae in eorumdem pauperum personarum beneficium cedere posse cognoscimus, opportuna provisione procuremus.

Statutum, de quo in rubrica. § 1. Proinde ex iustis et rationabilibus causis animum nostrum moventibus, motu proprio et ex certa scientia, ac matura deliberatione nostris, ac de apostolicae potestatis plenitudine, ut posthac in perpetuum pignora quaecumque, super quibus Hebraei pecunias tam hucusque, quam imposterum mutuaverint, quae lapsa spatio decem et octo mensium, ab eisdem Hebraeis per licitationem venduntur, in Monte Pietatis de Urbe dumtaxat, in loco ad licitationes faciendas ibi designato, et non alibi, vendi per huiusmodi licitationem debeant; utque imposterum, ex iustis similiter et rationabilibus causis animum nostrum moventibus, dicti Hebraei nulli personae super pignoribus, quae ad eos deferuntur pecunias, usque ad summam scutorum duodecim monetae inclusive ascendentes, aliquo modo mutuari possint, auctoritate apostolica, tenore praesentium, perpetuo statuimus, mandamus et ordinamus.

Poenae in transgressores. § 2. Inhibentes propterea universitati Hebraeorum, et particularibus Hebraeis quibuscumque, sub quingentorum scutorum auri in auro ipsi Monti Pietatis applicandorum, nullitatis venditionis, ac amissionis pecuniarum mutuatarum, et aliis arbitrio nostro eo ipso, quo venderint et mutuaverint, incurrendis poenis, ne pignora huiusmodi vendenda, alibi posthac, quam in praedicto Monte Pie-

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

tatis, et in loco ibi designato, vendere, neve pecunias ad summam praedictam scutorum duodecim ascendentes, cuicumque personae, super pignoribus, mutuo dare audeant seu praesumant.

§ 3. Non obstantibus quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac statutis et consuetudinibus, etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis universitati praedictae Hebraeorum, aut aliis quibuscumque in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud S. Marcum sub anulo Piscatoris, die xxv maii MDXCVI, pontificatus nostri anno v.

Dat. die 25 maii 1596, pont. an. v.

CXXXIII.

Institutio congregationis super baronibus Status Ecclesiastici, cum iurisdictione eorum castra et bona, etiam fideicommissis subiecta, distrahendi pro satisfactione creditorum.

Clemens episcopus, servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Iustitiae ratio et publicae fidei causa postulat, ut eorum qui pecunias nostris et Sanctae Romanae Ecclesiae subditis crediderunt, seu quibus aliquid ab eisdem, quavis occasione vel causa, debetur, indemnitati, pro munere nostro, opportuno remedio consulamus.

§ 1. Cum igitur multorum querelis iamdiu ad nos perlatum sit, et quotidianis expostulationibus perferatur, nonnullos barones et domicellos nostros et Sanctae Romanae Ecclesiae subditos, tam in Urbe

Obstantium derogatio.

Prohemium.

Causae huiusmodi institutionis.

eiusque districtu, quam in universo Statu nostro ecclesiastico existentes, contracto variis de causis aere alieno, nullam prorsus inire rationem illud dissolvendi, immo nec annuas fructuum praestationes ideo debitas, maximo creditorum incommodo, persolvere, ipsosque adeo creditores, dum eorum credita a dictis baronibus et domicellis exigere conantur, magnos sumptus facere, et variis litibus implicari, et nihilominus credita ipsa nullo modo consequi posse; fideiussores etiam, qui pro eisdem baronibus et domicellis sese et bona sua quoquo modo obligarunt, ab eorum obligationibus minime posse liberari; praeterea, licet alias ad eorumdem baronum et domicellorum res aliquo pacto sublevandas, a nonnullis Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris, ac etiam forsitan a nobis, ex speciali gratia, concessa fuerit facultas, quosdam pecuniarum Montes super eorum civitatibus, terris, castris, casalibus et aliis bonis stabilibus, ad diversas summas ascendentes, erigendi, cum obligatione etiam per ipsos barones facta fructus, hoc nomine, singulis annis conventos, solvendi, ac certis modo et forma Montes erectos, intra praescriptum tempus extinguendi; eos tamen, qui pecunias in dictis Montibus posuerunt, hactenus annuas fructuum praestationes, a nonnullis ex dictis baronibus et domicellis consequi non potuisse, neque adhuc posse, ac praeterea aliquos etiam barones et domicellos, eosdem Montes vel eorum partem, iuxta eorum obligationem, statuto tempore non extinxisse, nec forsitan ulterius de illorum extinctione cogitare, quo fit, ut iidem creditores, sub fide publica hactenus magno detrimento affecti fuerint, et in dies magis ac magis afficiantur.

§ 2. Nos hisce malis pro officii nostri munere occurrere, et debitae supradictorum creditorum (inter quos plerique pau-

peres, complures etiam pupilli et viduae sunt) satisfactioni expedita aliqua ratione providere volentes, motu proprio, et ex certa scientia ac matura deliberatione nostris, deque apostolicae potestatis plenitudine, dilectum filium nostrum Bartholomaeum Sanctae Mariae in Porticu diaconum cardinalem Coesium nuncupatum, nec non dilectos filium Tiberium Cerasium, Camerae Apostolicae clericum, Paulum Coperchium, fisci et dictae Camerae advocatum, Paulum Aemilium Zacchiam eiusdem Camerae commissarium generalem, ac Rodolphum Bonfiolum, senatorem Bononiensem, ad infrascripta omnia et singula facienda, apostolica auctoritate, tenore praesentium, constituimus, assumimus et deputamus, ac eisdem liberam, amplam et plenam facultatem et auctoritatem concedimus et impartimur, ut coniunctim omnes, seu saltem idem Bartholomaeus cardinalis, et maior ipsorum pars, omnibus et singulis tam instrumentariis, sive hypothecariis, quam chirographariis, ac etiam legatariis, et ratione mercedis, cibariorum et vestiarii, seu alias quovis modo privilegiatis, vel mercium, sive aliarum rerum occasione, aut etiam ex causa fideiussionum pro eisdem baronibus, seu domicellis, ac pro qualibet summa et quantitate quorumcumque principum, ducum, marchionum et comitum, aliorumque baronum et domicellorum nostrorum, et Sanctae Romanae Ecclesiae subditorum, in Urbe eiusque districtu, et in universo Statu nostro ecclesiastico existentium, cuiuscumque status, gradus, conditionis et ordinis fuerint, etiamsi dignitate quacumque ecclesiastica, etiam cardinalatus honore praefulgeant, aut ipsorum parentum, seu antecessorum, vel auctorum quorumcumque creditoribus, etiamsi eorum vassalli et subditi, aut alii quicumque fuerint, qui de ipsorum creditis, ex quavis causa, et ad quamcum-

creditorum cuiuscumque baronis satisfactione.

Institutio congregationis pro

que summam, ut praefertur, ascendenti-
bus per mandata executiva, a quibusvis
iudicibus Urbis, aut alterius loci Status
praedicti, decreta et relaxata docuerint,
ipsaque mandata exhibuerint, quam pri-
mum, absque ulla dilatione, non obstan-
tibus quibuscumque inhibitionibus, dila-
tionibus, supersessoriiis *in forma non gra-
vetur*, aut alias quomodolibet ab iisdem-
met, vel aliis iudicibus, aut etiam forsitan
a nobis, sive de ordine ac mandato no-
stro emanatis et emanandis, quas omnes
et singulas, ex nunc, auctoritate praesen-
tium, revocamus, annullamus et irritamus,
infrascriptis modis et formis satis-
fieri curent, mandent et cum effectu
faciant, videlicet:

Exhibitis a cre-
ditoribus man-
datis executi-
vis per iudices
relaxatis contra
barones.

§ 3. Praedictorum deputatorum con-
gregatio, exhibitis mandatis praedictis,
absque alia citatione et tela iudiciaria,
et sine ulla causae cognitione, super ve-
ritate crediti, vel discussione iustitiae,
aut nullitatis, mandatorum relaxatorum,
tamquam meri et puri exequutores, et
propria auctoritate et mandato, et sine
vicio spolii attentatorum, aut nullitatis,
omnium et quarumcumque civitatum, ter-
rarum, castrorum, casalium, palatiorum,
et aliorum honorum immobilium tam in
Urbe eiusque districtu, quam alibi ubi-
cumque in nostro Statu Ecclesiastico exi-
stentium, ad ipsos principes, duces, mar-
chiones, comites vel barones, aut domicel-
los quoscumque, contra quos, vel eor-
um auctores, parentes et quosvis ante-
cessores, seu haereditaria eorum bona
quaecumque mandata huiusmodi, ex qua-
vis causa, ut supra dictum est, relaxata
fuerint, vel eorum partem, arbitrio ipsius
congregationis pertinentium, et per eos
quocumque titulo habitorem, et quovis
modo tentorum et possessorum, realem,
actuaalem et corporalem possessionem, no-
mine Camerae Apostolicae capi et reti-
neri ad commodum tamen et utilitatem

eorumdem creditorum per mensem dum-
taxat immediate sequentem, a die captae
possessionis; a qua die omnis ipsorum
principum, ducum, marchionum, baro-
num, seu domicellorum et aliorum prae-
dictorum iurisdictio, et illius exercitium
atque administratio penitus cesset, et ces-
sare debeat, ita quod ipsi non possint
per se, vel alios in civitatibus, terris, ca-
stris, casalibus, palatiis et aliis locis et
bonis praedictis sese ingerere, aut aliquo
pacto intromittere, sed illorum iurisdic-
tio et administratio penes dictam con-
gregationem, seu personas ab ea depu-
tandas, remaneat, omnino curent et re
ipsa praestent.

§ 4. Quo mense elapso, civitates, ter-
ras, castra, casalia, palatia, et alia bona
huiusmodi subhastanda proponant, et plus
offerenti, omnia penitus omnia alia so-
lemnitate, et sine solita etiam subhastatione
et deliberatione per manus cursorum,
seu alias fieri consueta, et absque
illarum expensis, praevia dumtaxat unius
edicti per dies quindecim in locis publi-
cis affixione ad deliberationem plus offer-
renti, cum cedula bancharia idonei mer-
catoris, servata tamen, quoad personas,
quae civitates, terras, castra et alia bona
huiusmodi emere voluerint, forma con-
stitutionis felicis recordationis Sixti Pa-
pae V, praedecessoris nostri, super pro-
hibitione alienandi castra et alia bona
stabilia in Statu Ecclesiastico existentia,
sine Sedis Apostolicae licentia, aliis per-
sonis quam vassallis eiusdem Status, de-
veniant, illasque et illa deliberent, et ven-
dant, ac instrumenta quaecumque, et
alia desuper necessaria et opportuna,
obliganda etiam personas principum, du-
cum, marchionum, baronum et domicel-
lorum praedictorum, et bona eorum pro
evictione, etiam in forma eiusdem Ca-
merae Apostolicae celebrent et celebrari
faciant.

Elapso mense
civitates et bo-
na eorum sub-
hastanda pro-
ponant, et absque
expensis plus of-
ferenti delibe-
ret.

Pretium inde
reductum credi-
toribus consi-
gnari faciat.

§ 5. Ac pretium inde redigendum, in
satisfactionem dictorum creditorum, iuxta
eorum anterioritatem et potioritatem, re-
cepta prius ab eis iurium cessione, ad
favorem emptoris, et si eidem congrega-
tioni visum fuerit, praestita etiam ab
ipsis idonea cautione, seu facta obliga-
tione de eodem pretio restituendo prio-
ribus et potioribus, ad omne manda-
tum sui iudicis, consignent et consignari
faciant.

Camer. Apost.
inter oblatores
admittatur.

§ 6. Inter oblatores autem, Camera
Apostolicam, seu eius commissarium, si
offerre voluerit, ad offerendum admittant.

Oblatore non
reperito, Came-
rae adiudicetur
pro pretio aesti-
mando, et ipsa
creditoribus sa-
tisfaciat.

§ 7. Sed si intra dictos quindecim dies
nullus oblatores reperiat, tunc congrega-
tio praedicta, civitates, terras, castra
et alia bona praedicta, eidem Camerae
nostrae Apostolicae adiudicet, liberet ac
vendat, et ipsa Camera nostra Apostolica,
praevia aestimatione, per unum vel plu-
res aestimatores ab ipsa congregatione
deputandos, pro illo pretio, quod aesti-
matum fuerit, illas et illa pro se accipere
debeat, et de dicto pretio omnino su-
praedictis eorum creditoribus satisfacere
teneatur.

Subhastatio
eadem et deli-
beratio fiat, si
extraiudicialiter
constiterit Mon-
tem vel censum
baronis debito
tempore extin-
ctum non fuisse,
aut fructus non
solutos, vel alia
per eum promissa
non impleta.

§ 8. Declaramus autem, si inter dictos
creditores reperientur aliqui, qui occa-
sione quorumvis tam Montium, quam
censuum, intuitu ac contemplatione ipso-
rum principum, ducum, marchionum,
comitum, baronum et domicellorum, vel
eorum auctorum, et praedecessorum su-
praedictorum, erectorum et impositorum
respective creditores fuerint, et quibus
de fructibus idcirco debitis hactenus in-
tegre satisfactum non erit, vel in futu-
rum non satisfiet, in praemissis cum ser-
vari debere modum et ordinem, ut capta
summaria informatione, etiam extraiudi-
ciali per dictam congregationem de la-
psu temporis, et de satisfactione non se-
quuta, absque ulla, ut dictum est, causae
cognitione, ad subhastationem, delibera-

tionem, venditionem et adiudicationem,
supradictarum civitatum, terrarum, ca-
strorum et honorum pretio, ut supra
aestimando, modo et forma praedictis,
et ulterius ad extinctionem dictorum Mon-
tium et censuum, ac satisfactionem di-
ctorum fructuum, usque ad diem dictae
extinctionis decursorum, ipsa congrega-
tio omnino deveniat. Idemque servari vo-
lumus et mandamus, quoad illos princi-
pes, duces, marchiones, comites, baro-
nes et domicellos, qui licet dictos fructus
suo tempore quotannis solverint, supra-
dictos tamen Montes, ut praefertur, ere-
ctos, vel census impositos et venditos,
intra tempora in erectione ipsorum Mon-
tium, aut in impositione et venditione
censuum fideiussoribus promissa, vel alias
conventa, non extinxerint, aut in futurum
debitis temporibus non extinguant, seu
etiam alia pacta in eisdem Montium ere-
ctionibus, et censuum impositionibus et
venditionibus apposita, et alias conventa,
seu in quibuscumque contractibus, in
quibus, seu quorum vigore dicti barones
et domicelli, aut eorum auctores, seu
anteecessores, debitores existunt, adiecta
non adimpleverint, vel non observaverint,
aut in futurum non observabunt, sive
adimplebunt, in toto, vel in parte, ipsa
congregatio eos ad dictorum Montium
et censuum integram extinctionem, et de-
biti solutionem, ac creditorum satisfac-
tionem, etiam si dies totius Montium et
censuum extinctionis, vel debiti solutionis
non advenerit, cogat et compellat.

§ 9. Volumus etiam et, pari motu ac
potestate, decernimus principes, duces,
marchiones, barones et domicellos su-
praedictos, seu illorum quoscumque pro
tempore successores, subhastationem,
deliberationem, venditionem et adiudi-
cationem et alia praedicta, impugnare,
impedire vel retardare non posse, nec
adversus ea aliquo modo se tueri, aut

Exhibitis a cre-
ditoribus man-
datis executi-
vis per iudices
relaxatis contra
barones.

pro illorum revocatione quocumque tempore instare, etiam ea ratione vel praetextu, quod ipsi in castris et bonis praedictis sint haeredes cum beneficio legis et inventarii, vel non succedant illis, qui debita praedicta contraxerunt, sed quod loca et bona supradicta ex antiquis investituris, concessionibus, fideicommissis, donationibus, vel ex contractibus etiam ex causa dotium, vel quacumque alia de iure privilegiata consequuti fuerint, vel ad ea vocati sint, mandatave a iudicibus fuerint tantummodo decreta, seu relaxata contra bona haeridataria illorum, qui debitum huiusmodi contraxerunt, sed satis sit et sufficiat quod si qui debitum contraxerunt, dicta bona quovis titulo et modo tenuerint et possederint, seu quod ipsi barones et domicelli simili modo illa teneant et possideant, aut ex eo, quod creditores, ex causa Montium et censuum, restitutionem sortis principalis petere non possint, se a fideiussione eximi; quibus et aliis quibuscumque allegationibus, seu subterfugiis non obstantibus, ad executionem, nihilominus subhastationis et deliberationis, et aliorum praemissorum supradictarum civitatum, terrarum, castrorum et locorum deveniri omnino debeat, illaque robur perpetuae firmitatis sortiantur et obtineant.

Illaque plenissime derogatur.

§ 10. Ut autem praemissa omnia et singula ad favorem omnino creditorum praedictorum statuta et disposita, statim sine ulla mora, aut aliquo impedimento, executioni, demandari possint, omnibus et quibuscumque investituris, concessionibus, donationibus, fideicommissis, primogenituris et alienandi prohibitionibus, nec non pactis de succedendo tam in contractibus, quam in ultimis voluntatibus, purificatis et purificandis, super civitatibus, terris, castris, casalibus, palatiis et aliis bonis immobilibus huiusmodi,

per quoscumque ascendentes, seu collaterales, ac penitus extraneos, ac forsitan ipsos etiam Romanos Pontifices praedecessores nostros, etiam motu proprio, et consistorialiter emanatis, et sub quibusvis clausulis, vinculis et cautelis, quomodolibet factis et confirmatis, quorum omnium et singulorum tenores praesentibus pro expressis haberi volumus, ac etiam regulae nostrae de non tollendo iure quesito, motu, scientia et potestate similibus, plenissime ac latissime derogamus, ac derogatum esse volumus.

§ 11. Quod si forsitan iidem principes, duces, marchiones, barones et domicelli, aliqua alia bona stabilia nulli investiturae, concessionis, donationi, fideicommissis, primogeniturae, vel alienandi prohibitioni, aut pacto de succedendo, aliisque praedictis subiecta, vel alias immunita et exempta, et libera quoquo modo possederint, nos pari motu et auctoritate, eadem bona investiturae, concessionis, donationi, fideicommissis, primogeniturae, prohibitioni et pacto praedictis in locum bonorum venditorum praedictorum, in omnibus et per omnia subicimus, substituimus et subrogamus, et per eandem congregationem, sequuta venditione praedicta, subiecti, substitui et subrogari debere decernimus et mandamus.

§ 12. Declarantes nihilominus civitates, castra et bona, sic ut supra, vendita et assignata, semper et quocumque tempore penes illorum emptores et Camerae praefatam, ac successores eorumdem ab omnibus fideicommissis, primogenituris, prohibitionibus, pactis, donationibus, necnon nexibus, oneribus, vinculis, hypothecis, obligationibus ac aliis praedictis, libera et semper exempta remanere debere, ita ut nullo umquam tempore, praetextu praedictorum fideicommissorum, primogeniturarum, prohibitio-

Aliaque bona libera baronum dictis fideicommissis supposita censeantur.

Clausula sublata.

num, pactorum, donationum, nexuum, onerum, vinculorum, hypothecarum, obligationum, vel successionum, tam ex testamento quam ab intestato, emptores, Camera et successores praedicti, molestari, seu inquietari quomodolibet possint, salvis tamen responsionibus, canonibus, censibus, ratione directi domini, seu cuiuslibet alterius superioritatis, occasione dictorum bonorum, eidem Camerae debitis.

Si de pretio quid supererit, investitur ut hic.

§ 13. Caeterum volumus, et eidem congregationi pariter mandamus, ut si ex pretio bonorum vigore praesentium vendendorum, aliquid, solutis debitis, supererit, id quod superfuerit, si bona vendita alicui fideicommissis, prohibitioni, vel alteri cuiuscumque oneri, seu vinculo subiecta esse constiterit, in aliorum bonorum stabiliu, vel locorum Montium non vacabilium, quae eidem fideicommissis, prohibitioni, oneri et vinculo in locum bonorum venditorum omnino subiaceant, converti curent et faciant, eorumque fructus singulis annis in aliorum similium bonorum, vel locorum Montium emptio-nem investiri debere declarent, et cum effectu investiri faciant, donec ad valorem et summam bonorum venditorum ascenderint, quae pariter omnia fideicommissis, prohibitioni, oneri ac vinculo huiusmodi, in omnibus et per omnia, prout bona vendita huiusmodi antea erant, subiecta existant. Si vero bona eadem vendita nulli fideicommissis, prohibitioni, seu oneri et vinculo obnoxia fuerint, congregatio ipsa partem, quae supererit ex pretio huiusmodi, solutis debitis, ut praefertur, ipsis principibus, ducibus, marchionibus, baronibus et domicellis, solvi et consignari faciat.

Castra per Camerae sic emenda non comprehendendi per triennium sub

§ 14. Civitates vero, terras, castra et loca iurisdictionalia per Camerae Apostolicam in vim praesentium emenda et acquirenda, in constitutione felicis re-

cordationis Pii Papae V, praedecessoris nostri, de civitatibus, terris, castris et locis Sanctae Romanae Ecclesiae non infeudandis, per triennium, a die illarum venditionum computandum, minime comprehendi debere declaramus.

bulle Pii V de non infeudandis iubet.

§ 15. Decernentes sic et non aliter in praemissis omnibus et singulis per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, et Camerae praedictae praesidentes clericos et Sanctae Romanae Ecclesiae camerarios, necnon eiusdem Sanctae Romanae Ecclesiae cardinales, etiam de latere legatos, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et definiri debere, ac irritum et inane quicquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Clausula sublata.

§ 16. Non obstantibus quibuscumque constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac legibus municipalibus Urbis, necnon civitatum, terrarum, castrorum, et locorum supradictorum, etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis alia firmitate roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, ac investituris, etiam in remunerationem, aut ex quavis alia causa onerosa, aut ex contractu, erectionibus dignitatum, aliisque quibusvis concessionibus, dictis principibus, ducibus, marchionibus, comitibus, baronibus et domicellis, sub quibuscumque verborum formis et tenoribus, ac cum quibusvis, etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis et irritantibus ac aliis decretis in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis, approbatis et innovatis, necnon fideicommissis, ac ultimis voluntatibus, donationibus, pactis quibuscumque, aliisque praemissis. Quibus omnibus et

Clausula derogationum derogationum.

singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa et individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, et forma illis tradita observata, inserti forent, praesentibus pro expressis, et de verbo ad verbum insertis habentes, hac vice dumtaxat, et ad effectum omnium et singulorum praemissorum, specialiter et expresse, ac latissime derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Nulli ergo, etc.

Datum Romae apud S. Marcum anno Incarnationis Dominicae, millesimo quingentesimo nonagesimo sexto, septimo kalendas iulii, pontificatus nostri anno v.

Dat. die 25 iunii 1596, pontif. an. v.

CXXXIV.

Moderatio censurarum contra extrahentes frumenta et aliud annonae genus extra Statum Ecclesiasticum per constitutionem Gregorii XIII inflictarum¹.

Clemens Papa VIII,
ad perpetuam rei memoriam.

Pastoralis nostra de animarum cunctorum christifidelium salute sollicitudo nos admonet, ut ea, quae praedecessores nostri Romani Pontifices, iustis suadentibus rationibus, provide ordinarunt, dum tamen ex his animas christifidelium illaqueatas detinere comperimus, pro eorundem animarum salute moderemur, prout in Domino salubriter conspicimus expedire.

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

§ 1. Cum itaque, sicut accepimus, ob constitutionem felicis recordationis Gregorii Papae XIII, contra extrahentes frumenta, blada et aliud annonae genus extra Statum Ecclesiasticum editam, in qua excommunicationis poena eo ipso incurrenda inflicta existit, multae tum subditorum nostrorum S. R. E., tum vicinorum ditionis nostrae finibus populorum personae, quae etiam pro eorum victu, et in modica quantitate huiusmodi frumenta, blada, legumina et alia id genus extrahere coguntur, excommunicationis huiusmodi poena illaqueatae detineantur, et alias etiam saepe illaqueari contingat.

§ 2. Nos, quibus animarum christifidelium salutis imprimis procuranda est, praemissis, quantum cum Domino possumus, obviare volentes, constitutionis praedictae tenorem, ac si ad verbum insereretur, praesentibus pro expresso habentes, motu proprio, et ex certa scientia maturaque deliberatione nostris, ac de apostolicae potestatis plenitudine, excommunicationis poenam in dicta constitutione inflictam, quoad eos, qui frumenta, blada, legumina et alia cuiusvis annonae generis in modica quantitate, et pro usu proprio tantum, non autem mercaturae causa, ex Statu nostro Ecclesiastico pro tempore extraxerint, omnino tollimus et abrogamus, eosque talem excommunicationis poenam, salvis tamen aliis poenis in dicta constitutione inflictis, minime de caetero incurrere declaramus.

§ 3. Praeterea quibuscumque confessoribus, ut personas, quas hucusque ob frumentorum et aliorum praedictorum in modica quantitate, et pro usu proprio, non ad mercaturam faciendam, ex dicto Statu extractionem, excommunicationis huiusmodi poenam incurrisse compererint, ab huiusmodi excommunicationis poena, iniuncta eis poenitentia salutari,

Ex Gregoriana constitutione stricta observantia animae illaqueabatur.

Clemens excommunicationem tollit quoad eos, qui annonam extrahunt pro suo usu.

Datum eadem sacris absolvendi facultate.

absolvendi facultatem concedimus et impertimur.

§ 4. Non obstantibus praedicta Gregorii XIII, ac quibusvis aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud S. Marcum sub annulo Piscatoris, die xxviii iunii mdcxvi, pontificatus nostri anno v.

Dat. die 28 iunii 1596, pontif. an. v.

CXXXV.

Religiosis Congregationis Sancti Ioannis Evangelistae regnorum Portugalliae prohibetur, quominus de rebus suae religionis extra eam agant, vel favores captent¹.

Clemens Papa VIII,
ad perpetuam rei memoriam.

Quaecumque ad religiosorum quietem et prosperam directionem pertinere cognoscimus in his auctoritatis nostrae partes libenter interponimus, prout in Domino salubriter conspicimus expedire.

§ 1. Cupientes itaque dilectos filios canonicos et alios religiosos congregationis S. Ioannis Evangelistae, sub habitu et regula congregationis Sancti Georgii in Alga Venetiarum, in regnis Portugalliae institutae in humilitatis et obedientiae spiritu Dei obsequiis vacare, et a saecularium rerum cura, prout bonos religiosos decet, penitus liberos esse, quae his impedimento esse possunt, provida ratione removenda censemus. Proinde hac nostra perpetuo valitura constitutione sancimus, ac statuimus et ordinamus, quod perpetuis futuris temporibus nullae omnino personae dictae congregationis Sancti Ioannis Evangelistae liceat ab ordinatio-

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

nibus, visitationibus, correctionibus, reformationibus, privationibus, depositionibus, aliisque poenis et sententiis suorum rectorum, visitorum, aliorumque praelatorum, seu etiam rectoris generalis, et Capituli generalis eiusdem Congregationis in iis, quae ad eius regimen pertinent, ad aliquem iudicem, sive ecclesiasticum sive saecularem, aut aliam quamcumque personam, quavis auctoritate et dignitate, etiam regali, ducali, aut alia mundana, aut etiam archiepiscopali, episcopali, vel alia ecclesiastica praeferentem appellare, aut alias quoquo modo recursum habere, sed ab eorum superioribus ordinariis, ad rectorem generalem, et ab illo ad capitulum generale recurrere, et coram eis de eorum iuribus experiri, iuxta dictae Congregationis privilegia, et regularia instituta teneantur, a praedicto tamen capitulo generali pro notoria et manifesta iniuria, ac in eventum denegatae iustitiae, ac alias, ad Sedem Apostolicam, eiusque nuncios ac legatos dumtaxat, ut praefertur, recurrere valeant.

§ 2. Insuper eiusdem Congregationis rectori generali, aliisque rectoribus, vicerectoribus, canonicis et fratribus universis, et singulis personis perpetuo interdicens et prohibemus, ac in virtute sanctae obedientiae districte praecipiendo mandamus, ne ullo unquam tempore non solum de huiusmodi causis, sed etiam de quibuscumque aliis rebus et negotiis Congregationis ad quascumque personas saeculares et ecclesiasticas, extra dictam Congregationem, etiam reges, duces et alios principes saeculares, necnon quoscumque in ecclesiastica dignitate constitutos archiepiscopos, episcopos, et alios ecclesiasticos praelatos (nuncios et legatos apostolicis in casu super expresso exceptis), scribere culpas religiosorum et poenas, quibus plectuntur, et alias res, quae extraneis personis notas esse mini-

Sanctio poenalis.

Proponimus.

Derogat contrariis.

Evordium.

Appellationum formam praescribit.

Prohibito de rebus Religiosis extra eam agere.

me decet, tam per litteras et memoria-
lia, quam ore tenus per se, vel per ali-
quam interpositam personam, directe vel
indirecte, tacite vel expresse, quovis qua-
esito colore vel ingenio, significare et no-
tas facere de eorum praelatis, aut de
omnibus et singulis eiusdem Congrega-
tionis canonicis, fratribus, aut conversis
supra nominatis, penes praedictas perso-
nas conqueri, aut coram illis aliqua ipso-
rum praelatorum et dictarum persona-
rum crimina obiicere, aut alia facere,
dicere et tractare, quae ad religionem
seu religiosos ipsos pertineant.

§ 3. Neque pro remissione, aut rela-
xatione poenarum, seu poenitentiarum
eorum favorem et patrocinium requirere
vel implorare, vel illis ultro delata uti
audeant seu praesumant.

§ 4. Qui vero in aliquo praemissorum
contra praesentium tenorem venire, aut
aliquid attentare praesumpserint, eos per-
petuae privationis activae et passivae vo-
cis, ac dignitatum, officiorum et admini-
strationum quarumcumque, inhabilitatis-
que ad illa et alia imposterum obtinenda,
carcerisque mancipationibus unius anni,
ac in omnibus quartis et sextis feriis di-
sciplinam in refectorio suscipiant, et ibi-
dem panem et aquam tantummodo in
terra manducent. Poenas, ad quas in-
currendas solae appellationum interpo-
sitiones, ac litterae, aliaque contra teno-
rem huiusmodi attentata ubique, tam in
iudicio quam extra, fidem faciant, eo
ipso incurrisse et incurrere declaramus,
poenasque huiusmodi a nobis tantum, et
Romano Pontifice remittendas, contra eos
irremissibiliter infligimus et promulga-
mus.

§ 5. Mandantes in virtute sanctae obe-
dientiae universis et singulis archiepisco-
pis, episcopis et aliis ecclesiarum prae-
latis, seu, ut praefertur, in ecclesiastica
dignitate constitutis et aliis personis ec-

clesiasticis, ut pro dictae Congregationis
quiete, illius religiosos quoscumque ad
eos forsitan recurrentes, contra praemissa
delinquentes, ad eorum superiores re-
mittant, nec illis aliquo modo contra
earumdem praesentium tenorem faveant,
aut aliorum suffragia implorandi occa-
sionem praebent; reges autem, duces
et principes temporales, ac marchio-
nes et etiam comites, gubernatores et
barones paterne in Domino hortamur,
ut qui libertatem ecclesiasticam et reli-
giosorum quietem, et institutorum suo-
rum observantiam, tamquam vere catho-
lici principes, tueri teneantur, huius Con-
gregationis prosperum ac pacificum sta-
tum, qui ex praemissorum observatione
maxime pendet, conservari curent et stu-
deant.

§ 6. Decernentes insuper praesentes
litteras nullo unquam tempore de sub-
reptionis vel obreptionis vitio, aut in-
tentionis nostrae, vel quocumque alio
defectu notari, impugnari vel redargui
posse, neque sub quibusvis similibus vel
dissimilibus litterarum revocationibus,
suspensionibus, limitationibus, aut aliis
contrariis dispositionibus comprehendi,
sed semper, et perpetuo validas et effi-
caces existere, suosque plenarios et in-
tegrus effectus sortiri et obtinere; sicque
per quoscumque iudices ordinarios et de-
legatos, etiam causarum palatii aposto-
lici auditores, ac S. R. E. cardinales et
alios, ad quos spectat, sublata eis et eo-
rum cuilibet quavis aliter iudicandi et
interpretandi facultate et auctoritate, iu-
dicari et definiri debere, ac irritum et
inane quidquid secus super his a quo-
quam, quavis auctoritate, scienter vel
ignoranter, contigerit attentari.

§ 7. Quocirca dilecto filio rectori ge-
nerali Congregationis praedictae nunc et
pro tempore existenti per praesentes com-
mittimus et mandamus, quatenus prae-

missa omnia, statim post praesentium su-
sceptionem, in Congregatione praedicta
et in omnibus eius monasteriis publicari,
eaque omnia tam per se, quam per visi-
tatores ordinarios, omnesque alios infe-
riores eiusdem Congregationis praelatos
ab omnibus eiusdem congregationis re-
gularibus personis inviolabiliter obser-
vari, et quolibet anno in visitationibus dic-
tae Congregationis super praemissis con-
tra delinquentes inquiri faciat, praecipue
vero ne aliquas iam iniunctas, vel im-
posterum iniungendas poenas, seu poeni-
tencias cuicumque eiusdem Congregatio-
nis religioso ad supradictarum saecula-
rium, aut ecclesiasticarum personarum
praedictarum instantiam remittant, con-
donent, relaxent aut minuant, aut re-
mitti, condonari, relaxari vel minui pa-
tiantur; contradictores et inobedientes
supradictis et aliis poenis, iuxta eiusdem
Congregationis regularia statuta ac aliis
opportunitatis iuris et facti remediis, appel-
latione omnino postposita, compescendo.

§ 8. Non obstantibus quibusvis aposto-
licis ac in universalibus, provincialibus,
et synodalibus conciliis editis generalibus
vel specialibus constitutionibus et ordi-
nationibus, ac quibuscumque statutis et
consuetudinibus, etiam iuramento, con-
firmatione apostolica, vel quavis firmi-
tate alia roboratis, privilegiis quoque,
indultis et litteris apostolicis in contra-
rium praemissorum quomodolibet con-
cessis, confirmatis, approbatis et inno-
vatis. Quibus omnibus, etiam si pro illo-
rum sufficienti derogatione de illis, eo-
rumque totis tenoribus specialis, specifica
et ad verbum expressa mentio habenda
esset, tenores huiusmodi, ac si de verbo
ad verbum insererentur, praesentibus pro
expressis habentes, hac vice dumtaxat
specialiter et expresse derogamus, caeteris-
que contrariis quibuscumque.

§ 9. Volumus autem, quod praesentes

litterae inter statuta et definitiones eius-
dem Congregationis perpetuo observan-
dae describantur, et quod earum tran-
sumptis etiam impressis manu secretarii
dictae Congregationis, aut alicuius notarii
publici, necnon sigillo eiusdem Congre-
gationis, vel alicuius personae in digni-
tate ecclesiastica constitutae obsignatis,
indubia ubique, in iudicio et extra, aeque
ac praesentibus ipsis fides adhibeatur.

Datum Romae apud S. Marcum, sub
annulo Piscatoris, die iv iulii mdcxvi,
pontificatus nostri anno v.

Dat. die 4 iulii 1596, pontif. an. v.

CXXXVI.

*Quod Itali extra Italiam non habitent
in locis, ubi liber et publicus cultus
sive usus catholicae religionis non
existat.*

**Clemens Papa VIII.
ad futuram rei memoriam.**

Cum, sicut non sine magno animi no-
stri dolore accepimus, quamplures chri-
stifideles ex diversis Italiae partibus, eo-
rum patriis, ubi vera et sancta catholica
et apostolica religio viget, et publice
praedicatur, discedentes, abeant in lon-
giqua loca, ubi non solum haereses im-
pune grassantur, sed, quod peius est,
catholicae religionis usus publice inter-
dicitur et prohibetur; quo fit, ut perso-
nae ibi permanentes, etiam si catholicae
sint, cogantur tamen contra eorum pia
desideria, sacrosanctae missae sacrificio,
aliisque divinis officiis ac sanctorum sa-
cramentorum perceptione, in suarum
animarum discrimen, diutius carere.

§ 1. Quare nos, his et aliis malis et
periculis inde provenientibus, quantum
cum Domino possumus, obviare cupien-
tes, hac nostra in perpetuum valitura

Vel quicum-
que favore m-
plare.

Poenae contra
transgressores.

Præsentium
litterarum fir-
mitas.

Derogatio con-
trariarum.

Fides tran-
sumptorum.

Causa huius
constitutionis.

Itali non ha-
bitent in locis
in quibus catho-
licae fidei cultus
libere non per-
mittitur.

constitutione statuimus et ordinamus, ut de caetero nullus Italus, sive mercator, sive cuiusvis alterius conditionis vel status existat, quovis quaesito colore, praetextu vel ingenio, audeat habitare, vel domicilium tenere in civitate, oppido, seu loco, ubi aliqua ecclesia cum parcho, vel pastore, seu sacerdote catholico non existat, in qua libere, et sine omni periculo, palam et publice, celebrari et audiri possint sacrosanctae missae, et alia divina officia et conciones, ac sacramenta ecclesiastica ministrari, mortuorum corpora sepeliri, et caetera fieri iuxta ritum Sanctae Romanae Ecclesiae.

A matrimoniis cum haereticis et sepulturis absterneant.

§ 2. Utque iidem Itali absterneant a matrimoniis cum haereticis mulieribus, et ab haereticorum sepulturis; filios suos de sacro fonte levare per haereticos non permittant, nec ipsi vicissim haereticorum filios, nisi per catholicum sacerdotem catholico more baptizentur, levare praesumant. Medicorum quoque haereticorum opera, necessitate cessante, et ubi adsit copia catholici medici idonei, non utantur.

Ad habitandum ibi non accedant, nisi prius significent Ordinariis vel Inquisitoribus, qui cum eis hic descripta servant.

§ 3. Cum vero Itali praedicti ex Italia recedunt ad morandum seu inhabitandum in partibus praedictis, id significant suis Ordinariis vel inquisitoribus locorum, a quibus serio admoneantur, ut in eis perpetuo catholicam et orthodoxam fidem constanter retinentes et profitentes, piam et catholicam vitam ducant, dominicos et festos dies, abstinentias, et sacra ieiunia ab Ecclesia praecepta religiose colant, atque omnem haeresim et errorem, haereticos, schismaticos et ab orthodoxa fide aberrantes fugiant et evitent, ac ut saltem singulis annis de eorum sacramentali peccatorum confessione, et sanctissimae Eucharistiae perceptione per eos factas fidem seu testimonium ipsis Ordinariis, vel inquisitoribus in Italiam transmittant, ad quod et nos dictos Ita-

los, tenore praesentium, teneri et obligatos esse decernimus et mandamus.

§ 4. Quod si quis propriae salutis immemor, contra praemissa facere praesumpserit, possit adversus eum per locorum Ordinarios et inquisitores haereticae pravitatis, uti de haeresi suspectum, procedi.

Contra inobedientes tanquam de haeresi suspectos inquiri potest.

§ 5. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, caeterisque contrariis quibuscumque.

Quibuscumque non obstantibus.

§ 6. Volumus autem, ut earumdem praesentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eadem prorsus fides in iudicio et extra adhibeatur, quae ipsismet praesentibus habetur, si essent exhibitae vel ostensae.

Transumptum fides.

Datum Romae apud S. Marcum, sub annulo Piscatoris, die vigesima sexta iulii millesimo quingentesimo nonagesimo sexto, pontificatus nostri anno quinto.

Dat. die 26 iulii 1596, pont. an. v.

CXXXVIII.

Iurisdictio, facultates et privilegia auditoris Reverendae Camerae Apostolicae, necnon reformationes officialium eiusdem tribunalis.

Clemens episcopus, servus servorum Dei,

Dilecto filio magistro Marcello Lantes, clerico Romano U. I. D., capellano nostro, causarum Curiae Camerae Apostolicae generali auditori, salutem et apostolicam benedictionem.

Ea Romani Pontificis in conferendis praecipuis Romanae Curiae officiis cura esse debet, ut ad illa ii demum eligantur viri, qui doctrina, prudentia, fide et probitate praestent, quique officia praedicta

Prohemium.

1 Ex Regest. in Secret. Brevium.

ea, qua decet diligentia et integritate, sciant, velint et possint administrare.

Marcellum Lantes Camerae Apostolicae auditorem creat cum omnibus facultatibus, iurisdictionibus, privilegiis, etc.

§ 1. Cum itaque nos nuper officium generalis auditoratus seu audientiae causarum Curiae Camerae Apostolicae, quod nuper dilectus filius noster Camillus tituli Sancti Eusebii presbyter cardinalis Burghesius nuncupatus obtinebat, per illius ad cardinalatus dignitatem promotionem vacare decreverimus, et ad praesens vacet; nos personam tuam generis nobilitate parem, et iis virtutibus, quae ad primaria quaeque munera obeunda pernecessaria sunt, ornatam, ac praecipue doctrina prae caeteris Romanae Curiae praelatis eligendam duximus, cui officium praedictum demandemus, firma spe freti te, dextera Domini propitia assistente, idem officium recte, fideliter et prudenter administraturum. Te igitur, qui dictae Camerae Apostolicae clericus, ac in utraque nostra Signatura referendarius existis, praemissorum intuitu gratioso favore prosequi volentes, a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existis, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum harum serie absolventes, et absolutum fore censentes, necnon singulorum privilegiorum, indultorum et facultatum officio praedicto concessorum, ac scripturarum aliarumque litterarum desuper confectarum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, praesentibus pro expressis et insertis habentes, motu proprio, non ad tuam, vel alterius pro te nobis super hoc oblatae petitionis instantiam, sed ex mera deliberatione, certa-que scientia nostris tibi, quoad vixeris, officium auditoratus seu audientiae causarum huiusmodi, per promotionem dicti Camilli ad cardinalatus honorem, ut prae-

fertur, aut alias quovis modo, quem praesentibus haberi volumus pro expresso, vacans cum officio correctoriae archivii Romanae Curiae, aliisque illi annexis, ac omnibus et singulis suis honoribus, privilegiis, necnon salva dismembratione et separatione sex millium scutorum monetae romanae annuorum ad rationem decem iuliorum eiusdem monetae pro quolibet scuto huiusmodi, et fructibus dicti officii auditoratus per felicis recordationis Sixtum PP. V, praedecessorem nostrum, ex certis causis, factis, et dictis scutis sex millibus eidem Camerae seu alias applicatis, et salvis remanentibus, cum iuribus, regalibus et emolumentis consuetis, ac facultatibus et indultis, necnon decretis, etiam in ordine et modo procedendi in causis eidem Camillo cardinali et aliis, qui pro tempore fuerunt causarum Curiae huiusmodi generalibus auditoribus, etiam per pie memoriae Iulium II, Leonem X, Clementem VII, Paulum et Iulium III, ac Sixtum praedictum et Gregorium XIV, et alios quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros, ac nos, et Sedem Apostolicam sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis tam in forma brevis, quam sub plumbo expeditis litteris, et alias ex usu, stylo et consuetudine quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis, apostolica auctoritate, tenore praesentium, concedimus et assignamus; teque ad tui vitam nostrum et pro tempore existentis Romani Pontificis, ac dilecti filii nostri Henrici tituli S. Pudencianae presbyteri cardinalis Caietani nuncupati moderni, et pro tempore existentis S. R. E. camerarii, et curiae causarum Camerae Apostolicae generalem auditorem cum honoribus, oneribus, privilegiis, concessionibus, indultis, iuribus, regalibus, emolumentis, facultatibus et decretis praedictis, con-

Sex milia scuta aurea et fructibus dicti officii applicata remaneant C. A.

Auditor C. A. nullam censuram ecclesiasticam incurrit in causis criminalibus iudicandis.

stituimus et deputamus, ac in locum dicti Camilli cardinalis quoad huiusmodi auditoratus officium eiusque liberum exercitium, quoad vixeris, substituimus et subrogamus. Indulgentes, quod tu, licet quovis modo te imposterum immisceas in causis criminalibus, etiam ubi poena sanguinis et ultimi supplicii imponenda erit, seu imponetur, nullam propterea censuram ecclesiasticam, aut irregularitatis, vel inhabilitatis cuiuscumque notam et impedimenta ullatenus incurras, dummodo sententiam sanguinis per te ipsum non feras, vel votum subscribas, tibi que, ut per te vel alium seu alios, idoneum vel idoneos, locumtenentem seu locumtenentes, ac officiales tuos, vel vicesgerentes, quos et quomodo pro tempore duxeris assumendos aut deputandos, de omnibus et singulis causis, modis et formis praesentibus expressis, cognoscendi et decidendi facultatem concedimus; itaut tu, tam in causis obligationum in forma Camerae, quam in forma iuris, garantiae, vel Ripae et Ripetae celebratarum, ac etiam in aliis obligationibus, in quibus etiam absque obligatione in forma Camerae debitores consentiunt in mandatum executivum unica citatione, vel etiam sine citatione, et quarum obligationum vel consensuum vigore in aliis tribunalibus executive per relationem mandatorum proceditur, quovis modo solus, praeterquam inter cives Romanos, inter quos privilegium seu constitutionem ultimo loco per similis memoriae Pium PP. IV, etiam praedecessorem nostrum, in favorem populi Romani motu proprio factam, omnino servari volumus, alii vero quicumque etiam Romanae Curiae iudices in similibus causis nullatenus nulloque modo procedere possint, ac de omnibus et singulis obligationibus in forma Camerae, ubi vis locorum, et inter quascum-

que personas factis et faciendis, iis dumtaxat exceptis, quae, independentibus a litibus et causis in eadem Curia coram aliis iudicibus pro tempore introductis, factae et receptae fuerint, et tunc non per viam censurarum, sed per viam mandati executivi cognoscas et in illis procedas. Itaut, si quascumque causas, quae de caetero perpetuis futuris temporibus in eadem Curia super ipsis obligationibus, aliisque omnibus praedictis in alio, quam auditoratus huiusmodi tribunalis, praeterquam in vim specialis commissionis nostrae, de dictis obligationibus specialem mentionem facientis motae fuerint, in illarum statu, gradu et terminis, in quibus reperientur, tua ordinaria auctoritate, exceptis dumtaxat causis Curiae Capitolii contra dictos cives Romanos pro tempore iuxta formam dicti privilegii motis, reassumere.

§ 2. Inhibendo iudicibus, quibus sunt commissae, ac coram quibus illae pendebant, ne in eis aut de illis, quoquo modo aut quovis quaesito colore, directe vel indirecte, se intromittere; itidemque omnibus et quibuscumque iudicibus, eorumque locumtenentibus et auditoribus tam ecclesiasticis quam saecularibus, ne in executionibus, ac processibus praedictarum obligationum et contractuum de caetero contra tenorem praesentium ad instantiam cuiuscumque personae, collegii, universitatis, capitulorum, et quorumvis privilegiatorum sub excommunicationis latae sententiae indignationisque nostrae poenis, ac partibus ipsis, notariis, procuratoribus, sollicitatoribus, executoribus, officialibus sub eisdem censuris et poenis, ac privationis officiorum suorum et inhabilitatis ad illa et alia imposterum obtinenda, nec non quingentorum ducatorum fisco et eidem Camerae applicandorum, refectionisque expensarum partibus arbitrio suo, et nullitatis pro-

t Forte independenter.

(B.T.).

Cavet quominus alii indices in causis ad eum spectantibus se immisceant sub poenis hic expressis.

cessuum quovis modo, directe vel indirecte, se intromittere praesumant, et quidquid secus super his contigerit attentari, irritum et inane decernendo. Praeterea solus vigore dictarum obligationum censuras ecclesiasticas promulgare.

Enumerat causas per eam decernendas.

§ 3. Necnon omnes et singulas spirituales, ecclesiasticas et prophanas, ac quorumvis etiam eiusdem Romanae Ecclesiae cardinalium, eorumque et nostrorum familiarium, continuorum commensalium, nec non quorumcumque praelatorum in ipsa Curia degentium, ac etiam imperatoris, regum, principum, ac communitatum, et universitatum, oratorum, nec non dictae Curiae officialium eandem Curiam sequentium et familiarium eorundem, et ipsius Curiae causarum huiusmodi auditoris notariorum, et eorum familiarium, caporum quoque, et quorumvis mercatorum, ac pensionum annuarum super fructibus, redditibus et proventibus ecclesiasticis, ac eorum fructuum loco pensionum huiusmodi reservatarum et assignatarum, etiamsi earum et eorum solutio non sit in praedicta Curia, sed in partibus facienda. Et quascumque alias etiam commissarias causas, tam civiles quam criminales et mixtas, coniunctim vel divisim, in eadem Curia quomodocumque et qualitercumque motas et movendas, et inter quascumque partes, etiam per viam inquisitionis, aut ex officio quomodolibet pendentes, et quae per appellationem a gravaminibus illatis, et inferri comminatis, seu sententiis diffinitivis vel interlocutoriis a quibusvis iudicibus ordinariis, et arbitris atque arbitratoribus in Curia et Urbe praedictis (vicario nostro, ac gubernatore, vel senatore Urbis praedictae, ac iudicibus capitulinis dumtaxat exceptis) et extra eas, ac quibuscumque iudicibus ordinariis vel delegatis, seu arbitris vel arbitratoribus, ac etiam dictae Sedis legatis, ac eorum vicelegatis

in terris eidem Romanae Ecclesiae mediate vel immediate subiectis, aut aliis earum gubernatoribus, vel officialibus, et quibusvis in feudum, seu vicariatum, aut alias quomodolibet concessis, et pro tempore latis et promulgatis interpositam, seu alias ad eandem Sedem, etiam per viam reclamationis iudicialis, vel extra-iudicialis, aut nullitatis, vel recursus a quibuscumque sententiis quorumcumque Ordinariorum, etiam extra Statum Ecclesiasticum hactenus devolutae sunt, et imposterum devolventur. Eas videlicet, in quibus non agatur ultra summam ducatorum ducatorum auri de Camera, aut de re verum valorem praedictae summae non excedente, seu quae inter et contra mercatores dictae Curiae pro quibuscumque negociis ad quancumque summam ascendunt, et pro notariis tuis, ac inter et contra ipsos, et eorum familias pro tempore vertentur, summarie, simpliciter et de plano, sine strepitu et figura iudicii, sola veritate inspecta, et manu regia, absque observatione terminorum, qui de stylo, seu ordinatione palatii apostolici, aut alias observari consueverunt, etiam private quoad alia tribunalia, aliae vero summam praedictam, aut illius valorem excedentes, et inter et contra alios quam mercatores vertentes, servatis terminis, et alias summarie, prout in beneficialibus. Eisdemque terminis quomodocumque male, et nulliter, praepostere, aut confuse tentis, pro minore partium dispendio, etiam unico contextu, citatione et audientia reiteratis, etiam per affixionem citationis pro tempore faciendae ad valvas habitationis ipsorum citandorum, quoad obligatos in forma Camerae, seu garantiae, Ripae et Ripetae, ac aliis supra dictis formis executivis, et quoad alios aliter obligatos, ubi non agatur de maiore, quam de viginti ducatorum summa, audire, cognoscere, deci-

Tam in terris Rom. Ecclesiae subiectis, quam in causis de iuris ab Ordinariis extra eas.

dere et fine debito terminare. Nec non de omnibus et singulis quibuscumque, et quantumcumque enormibus criminibus, delictis et excessibus tam in Urbe et Curia praedictis, quam extra eas per quoscumque tam eiusdem Curiae atque Sedis officiales, quam dictam Sedem sequentes, et alios etiam a iurisdictione Ordinariorum exemptos, ac dictae Sedi immediate subiectos, cuiuscumque ecclesiasticae vel mundanae dignitatis, etiam episcopalis, vel maioris, et per quoscumque alios cuiuscumque status, gradus, ordinis, vel conditionis fuerint, perpetratis, vel perpetrandis, tam ad procuratoris fiscalis denunciationem et promotionem, quam etiam partium accusationem, vel etiam instigationem, seu ex mero officio, et quoad omnes privative perpetratis per notarios tuos, et substitutos, interque et contra eos, ac alios in eorum officiis, et intus ea solum inquirere, et super illis tam per viam inquisitionis, quam accusationis, seu denominationis et instigationis huiusmodi procedere, et culpabiles repertos, iuxta suorum excessuum exigentiam et qualitatem, quovis modo punire.

Cave et memoria contra episcopos ad comparandum personaliter ducuntur.

Dummodo monitoria contra episcopos, vel eorum superiores ad comparandum personaliter, nisi praevia commissione manu nostra signata, non decernas. Nec non quascumque litteras apostolicas generales et particulares tam sub plumbio, etiam per officium audientiae nostrarum litterarum contradictarum, ac etiam per officium minoris gratiae expeditas, quam in forma brevis, et quarum solam signaturam sufficere concessum fuerit, supplicationes per nos, et pro tempore existentes Romanos Pontifices, aut in eorum seu nostra praesentia signatas, necnon litteras pro tempore existentis camerarii ac poenitentiarum maioris nostrorum (dummodo in illis, et litteris apostolicis praedictis aliis exequutores deputati non fue-

rint) solus; in quibus vero deputati erunt, cumulative cum illis exequi, et super illis processus debitos in forma solita, etiam cum promulgatione censurarum in similibus promulgari solitarum decernere. Ac tuarum per te, tuosque locumtenentes, seu quosvis alios tam ecclesiasticos et saeculares iudices, et tam delegatos quam subdelegatos, ac etiam causarum dicti palatii auditores, vel nos, aut Romanos Pontifices pro tempore existentes, tam in specie quam in genere, ac alias quomodolibet in eadem Curia, et extra pro tempore latorum sententiarum, necnon quorumcumque processuum generalium, vel specialium, tam in die Coenae Domini, quam alias cum censurarum et poenarum ecclesiasticarum fulminatione fieri solitorum executionem, quas etiam si delegatis vel subdelegatis praedictis, aut quibusvis aliis, etiam specialiter per nos, et Sedem praedictam commissa fuerint, tibi cumulative, et non privative, commissas esse volumus atque decernimus, servatis terminis in tribunali tuo huiusmodi servari solitis, etiam singulis diebus et horis, prout in ordinariis consuetum est facere, illasque et illos debite executioni, etiam si opus fuerit, cum auxilii brachii saecularis invocatione, demandare. Et quascumque communitates, universitates, collegia, capitula, necnon etiam extra dictam Curiam degentes personas pro debitis per eos in eadem Curia contractis, aut salario, seu contractu in dicta Curia inito; degentes vero in eadem Curia, seu curiales ecclesiasticos, saeculares vel regulares, etiam ab ipsa Curia absentes, cuiuscumque status, gradus, ordinis, dignitatis, etiam pontificalis conditionis, vel praecminentiae existentes pro quibusvis rebus, et pecuniarum summis ad quorumvis etiam absentium, quorum intererit, pro tempore instantiam, quoties expedierit, etiam per edictum publicum con-

Non obstantibus litteris Eugenii et Leonis Pontificum Romanorum.

stito summarie et extraiudicialiter de non tuto ad eos accessu, ad satisfaciendum de eorum debitis, et praestandum ea, ad quae pro tempore tenebuntur monere et citare. Ac litteras quascumque remissoriales et compulsoriales, tam generales quam speciales, ubi et quoties opus fuerit, arbitrio tuo decernere. Nec etiam in vim constitutionis Eugenianae in favorem curialium emanatae, ac Leoninae, et cuiuscumque illius extensionis inhibere. Ac monitoria, citationes et inhibitiones ad partes etiam per simile edictum decernere, eos quoque arrestare et carcerare, ac si tibi videbitur, quascumque poenas ac multas simili arbitrio dimittere et relaxare, ac pro delictorum et excessuum, necnon criminum qualitate eis per te tuosque locumtenentes infligere et imponere. Necnon quoslibet inobedientes excommunicare, et a divinis suspendere, generaliter vel specialiter interdicere, ac sententias, censuras et poenas ecclesiasticas per te et locumtenentes tuos pro tempore latis, etiam iteratis vicibus aggravare. Et quod a te, vel locumtenentibus praedictis pro tempore excommunicati, seu aliter censurati, ab aliis, quam a te vel locumtenentibus praedictis, etiam de partium consensu, praeterquam in mortis articulo constituti, absolvi non possint, ad evitandum collusiones statuere. Et cum tibi visum fuerit expedire, communitates, universitates, collegia, capitula et personas quoscumque, a quibusvis sententiis, censuris et poenis, ac multis ecclesiasticis, spiritualibus vel temporalibus per alios videlicet, quam per te et tuam curiam inflictis, in diebus paschalibus et natalitiis cum reincidentia absolvere, nec non sententias, censuras et poenas, ac multas huiusmodi, et quaecumque interdicta suspendere, tollere et eis relaxare. Necnon obligationes in forma Camerae, etiam per

mortem debitoris, quoad illius bona tamen etiam per viam confiscationis debiti per aliquem ex procuratoribus in qualibet obligatione constitutis more solito facienda, et haeredibus legitime citatis, seu alias arbitrio tuo exequi, et executioni demandari facere. Et generaliter omnia et singula, quae ad officium auditoris causarum Curiae huiusmodi de iure, vel ex privilegio, aut usu, seu litteris, et consuetudine praedictis olim spectabant, et quae illi, qui pro tempore fuerunt causarum Curiae huiusmodi auditores, ex concessis eis facultatibus facere et decernere, mandare, statuere, ordinare et exequi quomodolibet poterant, seu consueverant, facere, dicere, mandare, statuere, ordinare et exequi valeas, habituri ratos et gratos processus et sententias, quas tu et locumtenentes tui praedicti pro tempore habuerint et tulerint, ac reliqua omnia, quae in praemissis, et circa ea, aut quodlibet eorum fecerint, dixerint, mandaverint, statuerint et ordinaverint, ac facturi ea omnia, auctore Domino, ab omnibus usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari.

§ 4. Insuper, eisdem auctoritate et potestatis plenitudine, tam litteris Iulii II, Leonis X, aliorumque praedecessorum huiusmodi, quam omnia et singula privilegia, indulta, facultates, iurisdictiones et gratias officio auditoratus et auditoribus praedictis quomodolibet concessa, ac cum omnibus et singulis in eis contentis clausulis, singulas denique desuper confectas litteras, quorum omnium et singularum litterarum praedictarum huiusmodi tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, pariter praesentibus haberi volumus pro expressis, auctoritate et tenore praedictis, approbamus, confirmamus et innovamus, ac perpetuae firmitatis robur obtinere, et inviolabiliter observari debere decernimus, illaque omnia et sin-

Prædecessorum Pontificum litterarum A.C. privilegia vel iurisdictionem confirmant.

gula ad officium auditoratus, et pro tempore existentem auditorem huiusmodi, perinde ac si eis specialiter et expresse concessa, et pro eis, seu in illorum favorem statuta et ordinata fuissent, extendimus et ampliamus. Quodque constitutiones, quae *Odoardus*, et *Pervenit* incipiunt, et quaevis alternativae, seu moratoria, et dilationes etiam salinae, per quoscumque etiam eiusdem Romanae Ecclesiae cardinales, clericos Camerae, et illius camerarium pro tempore decretae, quoad obligatos, ut supra, tam respectu bonorum, quam personarum nullatenus possint. Quinimmo obligationes praedictae executioni debitae demandentur, etiam post mortem debitoris quoad bona. Et non obstantibus quacumque appellatione, et superinde obtenta commissione de huiusmodi obligatione expressam mentionem non faciente, aut discussione haereditatis ubilibet pendente, si per creditores data fuerit idonea cautio in forma depositi de restituendo id quod receperint, prioribus et potioribus creditoribus in eventum succumbentiae.

Locum ei in capella pontificia assignat.

§ 5. Quodque tu in capella, et aliis actibus tam publicis quam privatis, primum locum post eundem gubernatorem et oratores principum, si praelati fuerint, habeas, indulgemus, statuimus, volumus et ordinamus; necnon contradictores et rebelles, tibi in praemissis non parentes opportunis iuris remediis compescendi, et ad id, si opus fuerit, auxilium brachii saecularis invocandi, caeteraque in praemissis, et circa ea quomodolibet necessaria et opportuna tam in dicta Urbe nostra, quam ubique locorum faciendi et exequendi, iuxta facultates alias tunc officium auditoratus huiusmodi obtinentibus attributas, plenam et liberam, auctoritate et tenore praemissis, concedimus facultatem.

§ 6. Ac etiam statuimus et ordinamus,

quod si in causis in tuo tribunali, tam motis quam movendis, comparuerint creditores usque ad summam quinquaginta scutorum inclusive, pro quolibet, qui vere sint miserabiles personae, eisdem eorum credito, etiam quod non sint priores aut potiores, satisfieri possit ac debeat; mandantes propterea tibi, quatenus constituto prius tibi etiam summarie, extrajudicialiter, et quantum tibi sufficere videbitur, de praemissis paupertate et miseria, dictos pauperes ad satisfactionem eorum crediti admittas, eisque satisfieri mandes et facias realiter et cum effectu, super quibus tibi plenam et liberam facultatem cum simili potestate quoscumque ubi et quando, ac quoties opus fuerit, etiam per edictum publicum, constituto summarie et extrajudicialiter de non totu accessu, ac etiam sub ecclesiasticis sententiis, censuris, et etiam pecuniariis aliisque poenis imponendis, moderandis et applicandis, citandi, monendi et inhibendi, et in eventum non paritionis, sententias, censuras et poenas huiusmodi declarandi, aggravandi, reaggravandi, excommunicandi, interdicens, auxiliumque brachii saecularis, si opus fuerit, invocandi, necnon perpetuum desuper silentium, omni et quacumque appellatione et recursu remotis, imponendi, omniaque et singula alia in praemissis et circa ea necessaria, seu quomodolibet opportuna faciendi, gerendi, exercendi et exequendi, iuxta concessionis aliorum Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum desuper huiusmodi officiorum obtinentibus, ut praemittitur, factae tenorem, concedimus et impertimur. Postremo tibi, ut omnes et quascumque causas tam per te, quam locumtenentes tuos super omnibus et singulis articulis, negociis et causis in constitutione, seu motu proprio per praedictum Pium praedecessorem pro pecuniis ad

Alias recenset facultates.

cambium et recambium, usurario et malo modo per mercatores dictae Urbis accipiendis facta contentis, et dependentibus ab eis, prout pro singulorum casuum circumstantiis, alias de iure tibi faciendum videbitur (non obstante facultate, seu motu proprio per eundem Pium praedecessorem in favorem dicti gubernatoris concessa) partibus iustitiam ministres, ac in causis ipsis non tamquam specialis commissarius, sed prout solet in similibus causis, iuxta tuarum facultatum tenorem, et ordinarium Curiae tuae stylum procedas, cum potestate citandi et inhibendi, ac quascumque inhibitiones per dictae Urbis gubernatorem decretas revocandi, et criminalitates contra mercatores tollendi, aliasque et alia, quae in praemissis et circa ea fuerint necessaria, et quomodolibet opportuna, faciendi, et alias in omnibus et per omnia, iuxta concessionum per eosdem Romanos Pontifices praedecessores nostros tunc temporis Curiae causarum eiusdem Camerae generalibus auditoribus factarum tenorem, auctoritate et tenore similibus, committimus et mandamus.

Prohibet iudicibus sub poenis hic expressis, no sententiarum ab eo latarum executionem impediunt.

§ 7. Mandantes propterea et districtius inhibentes quibusvis iudicibus et personis, quocumque nomine nuncupatis, ac quovis privilegio munitis, etiamsi eiusdem S. R. E. cardinales fuerint, sub indignationis nostrae poena et interdicti, nec non etiam excommunicationis sententiis, quas, si secus fecerint, eo ipso incurrant, et a quibus (praeterquam in mortis articulo constituti) alias quam a Romano Pontifice pro tempore existente absolvi non possint, nec in obligationibus supradictis, illarumque executionibus, aut aliis praemissis contra earumdem praesentium tenorem quomodolibet, nisi, ut praefertur, se introumittere, aut te vel locumtenentes praedictos super praemissis molestare praesumant.

§ 8. Insuper tibi, qui in nostram et Sedis praedictae subventionem, ob urgentes, quibus, quotidie premimur, necessitates, summam sexaginta millium scutorum monetae in pecunia numerata realiter et cum effectu persolvisti, securitatisque tuae consulere volentes, pro omnium et singulorum praemissorum observatione et executione, etiam nomine et loco damnorum et interesse, quae te pati posse contigerit, omnia et singula eiusdem Camerae bona, res et iura, tam mobilia, quam stabilia, praesentia et futura, ubilibet existentia, nedum generaliter, verum etiam specialiter et expresse, in amplissima Camerae forma, cum omnibus et singulis clausulis, decretis et cautelis in similibus apponi solitis, latissime extensis, tibi obligamus et hypothecamus; nec non etiam si pro consequendo dicto officio auditoratus ab aliis maius pretium repertum fuerit, seu reperiri contigerit, id omne et totum, sive parva sive magna summa existat, tibi etiam, titulo donationis irrevocabilis inter vivos dici solitae, gratiose remittimus et condonamus; ac praesentes ad probandum, quod eadem summa in nostram, et Sedis et Camerae praefatarum subventionem concessa fuerit, aliaque praemissa, ubique tam in iudicio, quam extra sufficere, nec ad id alterius probationis adminiculum requiri, nec te, aut quemcumque alium nomine tuo ad praemissa, vel eorum aliqua, etiam quod litterae, mandata, compositiones, solutiones, nostro aut successorum nostrorum ordine, mandato, commissione facta fuerint, etiam ad Sedis, Camerae, seu fisci, aut etiam quarumvis particularium personarum cuiusvis dignitatis, status, gradus, ordinis et conditionis existentium, instantiam in iudicio vel extra probandum, aut verificandum non teneri, sed soli et simplici assertioni tuae, absque alterius probationis adminiculo, stari de-

Pro summa sexaginta millium scutorum bona omnia Camerae Apostolicae eius favore obligat.

bere, eademque praesentes tibi in omnibus et per omnia suffragari debere, illasque et in eis contenta quaecumque nullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis nostrae defectu notari, impugnari, invalidari, aut ad terminos iuris reduci, seu in ius, vel controversiam revocari, aut adversus eas quodcumque iuris aut facti, vel gratiae remedium impetrari, minusque sub quibusvis similibus vel dissimilibus gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus et aliis contrariis dispositionibus compraeheri posse, sed semper ab illis exceptas, et quoties illae emanabunt, toties in pristinum, et eum, in quo antequam illae emanarent, erant, statum restitutas, repositas, et plenarie reintegratas, ac de novo concessas, etiam sub quacumque data per te eligenda, validasque et efficaces semper fore et esse, vimque validi et efficaci contractus inter nos, et Sedem, ac Cameram praedictas ex una, et te ex altera partibus, rite et recte, facti initi et stipulati, ac etiam hinc inde acceptati habere et obtinere, ac inviolabiliter observari, semperque validas et efficaces existere; sicque per quoscumque iudices et commissarios etiam S. R. E. cardinales et camerarium, dictae Camerae praesidentes et clericos, ac palatii apostolici auditores praedictos, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, in quavis causa et instantia ac ubique locorum, iudicari et definiri debere, ac irritum et inane si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, auctoritate et tenore praedictis, decernimus.

S. R. E. camerarius huiusmodi constituitur ex quatuor deputatur

§ 9. Quocirca praedicto Henrico cardinali et camerario, per apostolica scripta motu pari, mandamus, quatenus per se, vel alium, seu alios te, vel procuratorem

tuum, nomine tuo, in corporalem, realem et actualem possessionem officii auditoratus, et annexorum, iuriumque, et pertinentiarum, ac privilegiorum et facultatum praedictorum, seu quasi auctoritate nostra inducat, et defendat indutum, amoto exinde quolibet illicito detentore, faciens te, vel pro te, procuratorem praedictum ad officium huiusmodi eiusque liberum exercitium, necnon honores, onera, salaria, regalia, iura et emolumenta in ipsius Camilli cardinalis locum admitti, tibi que de emolumentis et aliis praedictis, ut supra, integre responderi. Contradictores, dicta auctoritate nostra, appellatione postposita, compescendo.

§ 10. Non obstantibus praemissis, ac nostris, quatenus opus sit, de non tollendo iure quaesito, nec non revocatoria facultatum percipiendi pretium officiorum dictae Curiae, et gratis ad instar non concedendis, aliisque cancellariae apostolicae regulis, etiam per nos, ac praedecessores et successores nostros Romanos Pontifices quoscumque, quomodocumque et quandocumque editis et edendis, et etiam praefati Pii IV praedecessoris, quod privilegia, concessionem, et indulta Camerae praedictae praeiudicium quomodolibet concernentia, in Camera praedicta intra certum tempus registrari, intimari, insinuari et notificari debeant. Item, quod praesentes nostras litteras in eadem Camera nullo unquam tempore praesentare, intimare, notificare et registrare facere, ac insinuare tenearis, nisi et quando tibi videbitur, ac quibusvis aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, etiam de rebus et bonis Ecclesiae et Camerae praedictarum non alienandis, ac in illarum alienatione, et seu concessione certas solemnitates et forma servari debere disponentibus, ac Curiae et palatii stylo, nec non Urbis et

Derogat contrariis.

Camerae huiusmodi, et quarumcumque aliarum civitatum, terrarum et locorum, etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis et consuetudinibus, reformationibus, etiam novis ac novissimis, et decretis, et ordinationibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, quibusvis communitatibus, universitatibus, baronibus, domicellis, feudatariis et aliis quibuscumque eidem Sedi mediate vel immediate subiectis, et quibusvis aliis, quacumque dignitate, etiam episcopali, archiepiscopali, patriarchali et cardinalatus honore fungentibus, personis, ubique locorum existentibus, ac etiam nostris et dictae Sedis nunciis, legatis, etiam de latere per nos et Romanos Pontifices praedecessores nostros sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, etiam pro quibuscumque causis, etiam motu simili concessis confirmatis et approbatis, ac etiam iteratis vicibus innovatis, et imposterum concedendis, confirmandis, approbandis et innovandis. Quibus omnibus aliisque hic non expressis, quae forsitan praesenti gratiae obesse possent, etiamsi de illis specialis, specifica et expressa mentio habenda, et certa exquisita forma observanda foret, illorum tenores praesentibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, harum serie, motu et scientia similibus, specialiter et expresse derogamus, ac plene et sufficienter derogatum esse decernimus et declaramus, ac omnibus illis quae in praemissis concessa fuerunt non obstare, caeterisque contrariis quibuscumque.

Reformationes autem antea factae praeservantur.

§ 11. Per praesentes autem non intendimus reformationibus de auditoratus huiusmodi et aliis dictae Curiae officiis per Pium IV et Pium V praedecessores praedictos factis, necnon Concilii Tridentini decretis in aliquo derogare, vel alias

praeiudicare, sed illas et illa salva esse, et in suo robore permanere, eaque omnia, ac etiam eas, quae infra dicuntur, reformationes per te et successores tuos praefatos, ac alios, ad quod id spectat, seu in futurum quomodolibet spectabit, omnino et inviolabiliter servari volumus et mandamus. Et insuper volumus, quod tu antequam officium auditoratus causarum Camerae huiusmodi exercere incipias, de illo fideliter exercendo in manibus Henrici cardinalis camerarii praedicti, seu eius locumtenentis solitum praestes iuramentum.

§ 12. Quodque praesentium litterarum exemplis seu transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur et adhiberi debeat, quae ipsis originalibus adhiberetur, si exhibitae forent vel ostensae.

Harum litterarum transumptis credi iubet.

§ 13. Tu igitur praedictum officium auditoratus, prompta devotione suscipiendo, sic illud diligenti studio, cura, et integritate exequaris, ut tua opera ad Dei laudem et gloriam, ac earundem Ecclesiae et Curiae bonum publicum, privatorumque commoditatem et exemplum laudabile cedant, teque apud nos et Sedem praedictam, ut speramus, merito per amplius recomendent.

Eum adhortatur, ut commissio sibi mittere diligenter perfingatur.

§ 14. Reformationes vero in tuo tribunali servandae ultimo dictae sunt hae, quae sequuntur, videlicet: Statuimus in primis, ut in causis criminalibus, in locis nobis et S. R. E. immediate subiectis non decernantur, neque relaxentur monitoria contra aliquem in prima instantia, nisi per te, et tuos in dicto officio successores, facto prius verbo nobiscum, seu cum Romano Pontifice pro tempore existente, praeterquam in casibus in bulla *Coenae Domini* contentis, in quibus tamen quando monitoria extra Italiam de-

Reformationes alias factas reconst.

De monitoriis in causis criminalibus relaxandis.

cernenda erunt in locis nobis, et S. R. E. non subiectis, vel alias contra officiales, curiales, exemptos, ac contravenientes inhibitionibus, et litteris apostolicis, vel etiam pro rebus dependentibus a causis criminalibus coram te et tuis in dicto officio successoribus legitime introductis ac pendentibus, volumus pariter et mandamus huiusmodi monitoria non relaxari, nisi facto, ut praefertur, prius verbo nobiscum, seu cum Romano Pontifice pro tempore existente. Quantum vero attinet ad litteras pro capiendis inditiis, mandamus servari constitutionem felicis recordationis Pii PP. IV super reformatione dicti tribunalis. Praeterea statuimus et decernimus, ut post hac supersessoriae seu, ut vocant, *non gravetur*, vel dilationes, si quae interdum concedendae erunt, concedantur gratis, etiam pro sigillo et sine ulla iudicis, *segretarii*, aut alterius cuiuscumque personae mercede, et quando ipsae supersessoriae, aut non gravetur, seu dilationes revocandae erunt, praeterquam quando concedentur in vim termini iudicialis a debitore suscepti, quo casu circa solutionem servari volumus id quod iuxta stylum tribunalis haecenus servatum fuit. Uterius mandamus creditorem, qui obtinuit mandatum executivum de capiendo contra debitorem ratione suspicionis fugae, vel sequestrum contra pecunias et bona debitoris, cogi non posse ad expediendum mandatum executivum, vel aliquo modo solvendum, aut deponendum illius taxam. Decernimus etiam tuos nunc et pro tempore existentes iudices nullo modo mandata executiva subscribere posse, nisi prius ipsimet iudices in libro expeditionum diem subscriptionis manu propria notaverint. Volumus pariter et statuimus tuum in criminalibus causis locum tenentem nunc, et pro tempore existentem, nihil posse recipere pro sportulis, sed debere esse con-

tentum salario sibi iam assignato, locum tenenti autem in causis civilibus singulis mensibus scuta quinquaginta monetae a notariis pro rata solvi, nec aliquam aliam portionem pro eo retinere mandamus. Tibi insuper, tuisque successoribus praedictis facultatem relaxari faciendi pauperes carceratos extra Curiam pro debitis civilibus, et vigore suorum mandatorum tantum tuo arbitrio, iuxta facultates concessas visitoribus carcerum Urbis per constitutiones Pauli III et Pii V editas, ad favorem pauperum carceratorum imperitumur. Ad haec statuimus, ut substituti notariorum tui tribunalis non admittantur ad conficienda acta civilia seu criminalia, nec ad testes examinandos, nisi praevia approbatione collegii eorundem notariorum, in qua de fide et idoneitate admittendorum attestetur, et semper de consensu, seu licentia tua, vel tui locum tenentis in civilibus, sive criminalibus respective; et idem servari praecipimus ab aliis, qui in dicto tuo tribunali stipulationes instrumentorum et rogatus pro eisdem notariis recipiunt; utque iidem tuorum notariorum substituti in singulis diebus cuiusque hebdomadae eos tangentibus quoscumque litigantes principales, seu eorum procuratores informare volentes in nota per eos designanda sigillatim describere teneantur, nec pro huiusmodi descriptione, aut admissione ad informandum iudices, aut ordine, seu prioritate circa ipsum actum informandi, aliquid etiam a sponte dantibus recipere possint. Ultra haec ordinamus, dictos tuos notarios pro contradictis aliquid ultra id, quod vere solvitur officio contradictarum, recipere non posse, neque debere, etiamsi illis propterea partibus sub praetextu celerioris expeditionis ultra offeratur. Mandamus etiam, ut notarii, nec non substituti dictorum notariorum sub poena triremium perpetuarum, aliquas

De substitutis
notariis.

societatum officiorum pecunias, censuum ac aliorum cuiusvis generis contractuum, etiam procuratorio nomine exigere, recipere et penes se quovis modo retinere, tractare et habere, etiam de ordine, consensu et voluntate partium non audeant; et nihilominus notarii ad damna et interesse, quae culpa substitutorum partibus evenerint, teneantur et obligati sint, et contra eos in iis executivis procedi possit et debeat. Ad haec praecipimus et mandamus, ut iidem notarii ad omnem requisitionem partium interesse habentium, instrumenta et testamenta in publica forma exhibere teneantur, et pro eorum mercede infrascriptas taxas, non ultra, exigere possint, videlicet:

- Ab uno scuto usque ad scut. 25. holer. 45;
- A scutis 25 usque ad scut. 50. holer. 75;
- A scutis 50 usque ad scut. 100. scut. 1;
- A scutis 100 usque ad scuta 500. scut. unum pro quolibet centenario;
- A scut. 500 usque ad quancumque summam baiocchi 20 pro quolibet centenario, dummodo in totum ultra scut. 100 pro quolibet summa recipere nequeant.

Nec non etiam eisdem notariis praecipimus sub poena privationis officii, ne scripturas productas penes se in pulpito, aut alibi retineant, sed statim eisdem mandamus ut illas describant, et eorum productionem in manuali notent, et illas in falsa reponant. Ordinamus praeterea ut substituti et alii intervenientes, seu degentes in officio notarii rogantis instrumenta pro testibus in instrumentis, testamentis et aliis actibus, ubi testes de iure requirantur, adhiberi non possint, sed alii omnino adhibeantur. Insuper statuimus ut instrumenta in his manualibus dictim

extendantur et describantur, et filiae instrumentorum ad minus infra tres menses in voluminibus, seu libri formam, ut moris est, redigantur, et manualia ipsa diligenter et accurate custodiantur. Decernimus pariter, ut notarii teneantur adnotare disdictam societatis officii non solum in libro manuali, sed etiam in margine instrumenti societatis per verba huiusmodi, videlicet, die tali disdicta, et die tali reproducta. Reproductio autem disdictae in actis alterius notarii de societate non rogari nullo modo fieri possit, nisi ubi contractus societatis esset extra Urbem rogatus, quae debeat statim in manuali registrari, ut moris est, et notarii omittentes severe, arbitrio tuo et successorum tuorum praedictorum, puniantur. Atque idem servari volumus in nominatione, necnon in translatione periculi vitae, quae non officiat, aut quidquam prosit, nisi parti infra tempus ad nominandum vel transferendum intineatur, et per notarium, ut supra, adnotetur.

§ 15. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae absolutionis, concessionum, assignationis, deputationis, substitutionis, subrogationis, approbationis, confirmationis, innovationis, extensionis, ampliationis, impartitionis, obligationis, hypothecae, remissionis, condonationis, commissionis, inhibitionis, indulgentiarum, decretorum, statutorum, praecepti, mandatorum, ordinationum, voluntatum, derogationis et declarationis infringere, vel ei ausu temerario contraire; si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum.

Datum Romae apud S. Marcum, anno Incarnationis Dominicae millesimo quingentesimo nonagesimo sexto, kalendas augusti, pontificatus nostri anno v.

Dat. die 1 augusti 1596, pontif. an. v.

De disdictis.

Reproductione.

Clausulae poenales.

De supersessoria.

De mandatis de capiendis.

De subscriptione mandatorum executivorum.

De salario locum tenentium.

De taxis executivis.

De mandatis.

CXXXVIII.

*Declaratio quod filii civium Monasteriensium, legitimi et ingenui, a beneficiis collegiatarum, et filiae a monasteriis monialium excludi non possint*¹.

Clemens Papa VIII,
ad perpetuam rei memoriam.

Prooemium. Exposcit pastoralis nostrae sollicitudinis debitum, ut in his auctoritatis nostrae partes libenter interponamus, per quae catholicorum ad Ecclesiae Dei, in qua personarum acceptio non est, ministeria idoneorum statui et indemnitati opportune consulitur.

Causae fidei declaratio. § 1. Sane, cum, sicut accepimus, licet in collegiatis ecclesiis S. Pauli Veteris, S. Ludgeri et S. Martini Monasteriensis, ac S. Mauritii prope et extra muros dictae civitatis, nec non monasterio monialium S. Egidii eiusdem civitatis filii et filiae civium eiusdem civitatis, dummodo se orthodoxos, probos et de legitimo thoro natos docere possent, et canonice provisi essent, non minus quam nobiles militares, indistincte ab omni hominum memoria, recipi et admitti consuevissent, nihilominus, ut etiam accepimus, dilecti filii Capitulum et canonici praefatae Ecclesiae S. Mauritii a nonnullis annis citra quoddam statutum (quo cavetur, ut canonicus pro tempore in dicta ecclesia recipiendus et admittendus, antequam ad professionem canonicatus et praebendae ipsius ecclesiae, quavis etiam apostolica auctoritate, et ex quocumque genere vacationis, etiam ex causa permutationis vel concordiae collatorum induceretur, per duos testes idoneos et fide dignos, probosque et honestae conversationis viros sub iuramento per eos praestando, se de legitimo thoro, ac legitimis et ingenuis parentibus pro-

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

creatum esse, legitime probare debeat) ediderunt, illudque a felicis recordationis Sixto PP. V, praedecessore nostro, confirmari obtinuerunt, ac novissime illud alio novo statuto extendere ad probationem legitimitatis et ingenuitatis avorum et aviarum pro tempore provisi huiusmodi, ac per testes eiusdem qualitatis, ac ipsemet provisos, sine Sedis Apostolicae auctoritate, tentarunt; moniales quoque dicti monasterii S. Egidii alias filias civium recipere recusant, et timetur ne alia quoque capitula et monasteria, praedictorum exemplo, haec ipsa tentent et statuunt, quod in catholicorum civium Monasteriensium praeiudicium vergeret.

§ 2. Ideo nos, qui eorundem civium in catholica religione in illis partibus retinenda et tuenda, constantiam, fide dignorum virorum relatione, perspectam habemus, eosque propterea apostolicis favoribus et gratiis, ut in dies fortiores evadant, dignos iudicamus, attendentes apud Deum non esse acceptionem personarum, nec tam natalium et generis conditionem, quam virtutem et morum probitatem Illi gratos reddere eius fideles, praemissis, quantum cum Domino possumus, providere volentes, supplicationibus etiam dilectorum filiorum consulum, proconsulum et totius senatus dictae civitatis Monasteriensis nobis per dilectum filium nostrum Cynthium, diaconum cardinalem S. Georgii nuncupatum, nostrum, secundum carnem, ex sorore germana nepotem, super hoc humiliter porrectis inclinati, harum serie perpetuo statuimus et ordinamus, ut civium Monasteriensium filii et filiae, iuxta antiquam consuetudinem, in ecclesiis praedictis, et in qualibet illarum, necnon quibuscumque monialium monasteriis respective, dummodo se catholicos, probos et de legitimo matrimonio natos esse probent, absque alia ulterioris gradus probatione,

Declaratio, de qua in rubrica.

sine aliqua prorsus exceptione, recipi et admitti debeant, neque ab ipsarum ecclesiarum capitulis, aut monasteriorum conventibus, et superioribus statuta aliqua his contraria, sine consulum, proconsulum et senatus praedictorum consensu et Apostolicae Sedis approbatione, edi, condi et publicari ullo modo possint, et edita, condita et publicata pro tempore, nullius roboris vel momenti existant; in ecclesia vero Sancti Mauritii sufficiat, ut pro tempore provisi, se de legitimis et ingenuis parentibus natos esse, per duos testes idoneos et fide dignos, probosque et honestae conversationis viros tantum, licet non sint eiusdem qualitatis, qua debet esse provisos, iuxta Sixti praedecessoris confirmationem praedictam, doceant, nec ad aliud circa statutum praedictum teneantur.

Clausulae.

§ 3. Sicque ab omnibus censi, et ita per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et definiri debere, ac irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Commissarium designatio.

§ 4. Quocirca venerabilibus fratribus Monasteriensi et Osnaburgensi episcopis, ac dilecto filio causarum Curiae Camerae Apostolicae generali auditori per praesentes mandamus, ut ipsi, vel duo, aut unus eorum praesentes litteras, ubi et quando opus fuerit, ac quoties pro parte civium monasteriensium, aut alicuius eorum fuerint requisiti solemniter per se vel alios publicantes, ac in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant, auctoritate nostra, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque ab omnibus, ad quos spectat et in futurum spectabit, inviolabiliter observari; contra-

dictores quoslibet, eisque auxilium, consilium vel favorem publice vel occulte, directe seu indirecte quomodolibet praestantes, per censuras ecclesiasticas aliisque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postposita, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

§ 5. Non obstantibus felicis recordationis Bonifacii Papae VIII, etiam praedecessoris nostri, de una, et in concilio generali edita de duabus dietis, dummodo ultra tres dietas aliquis auctoritate praesentium ad iudicium non trahatur, aliisque apostolicis constitutionibus et ordinationibus, necnon ecclesiarum et monasteriorum praedictorum, illorumque ordinum, etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis in contrarium praemissorum illis, eorumque capitulis, conventibus, superioribus et personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac irritantibus et aliis decretis quomodolibet concessis, confirmatis, approbatis et innovatis, cacterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud S. Marcum, sub annulo Piscatoris, die VIII augusti MDXCVI, pontificatus nostri anno v.

Dat. die 8 augusti 1596, pontif. an. v.

CXXXIX.

Contra monachos Congregationis Camaldulensis officia et dignitates ambientes.

Clemens Papa VIII,
ad perpetuam rei memoriam.

Ambitiosam honorum et dignitatum cupiditatem ecclesiasticos omnes, sed religiosos praesertim, qui in humilitatis spiritu Deo servire tenentur, ita vitare decet, ut

Derogatio contrarium.

Auditum in religiosis damnatur.

ipsi praelaturas minime requirere, sed ad eas vocati, ut Aaron, obedenter suscipere, et humiliter administrare studeant.

§ 1. Huius siquidem ambitionis malum ex Ordine Camaldulensi, in quo apud nonnullos, qui propriis religiosarum virtutum, ut deceret, meritis inniti non valentes, ad Ordinis eiusdem dignitates et gradus etiam maiores iis, quos forsam obtinent, per mendicatos S. R. E. cardinalium et principum, etiam saecularium favores, assumi procurant, vigere, non sine animi nostri dolore accipimus, quantum cum Domino possumus, evellere cupientes, motu proprio, ac de apostolica potestatis plenitudine, omnes et singulos monachos praedicti Ordinis et Congregationis Camaldulensis, cuiuscumque aetatis, gradus, conditionis, praeminentiae et litteraturae existentes, qui nimirum pro quibuscumque praelaturis, dignitatibus, muneribus et officiis, etiam iis, quae obtinent, maioribus in dicta Congregatione consequendis, sive pro remissione poenarum eis impositarum, aut aliis quibuscumque gratis impetrandis, ad principum quorumcumque, tam ecclesiasticorum, etiam S. R. E. cardinalium, quam saecularium, ac praelatorum, de gremio dictae Congregationis non existentium, favores recurrerint, eosque requisierint, vel iis etiam sponte delatis, aut ab aliis etiam ipsis insciis procuratis usi fuerint, vel etiam pactis, pollicitationibus, aliisque viis directe vel indirecte, palam vel occulte, ad dignitates seu officia in Congregatione praedicta obtinenda aspiraverint, vel aliis minus legitimis et honestis rationibus ea obtinere procuraverint, illorumque complices et fautores, ad quas-cumque praelaturas, dignitates, gradus, honores et officia, tam spiritualia quam temporalia, et praesertim in ipsa Congregatione obtenta vel obtinenda, perpetuo inhabiles declaramus, ac obtentis prae-

laturis, dignitatibus, administrationibus vel officiis eo ipso privamus, ac privatos voce activa et passiva carere, poenasque huiusmodi a nobis tantum, et Romanis Pontificibus successoribus nostris remitti posse decernimus et declaramus; omnes et singulas supradictas poenas ad eos etiam extendentes, qui ne ex aliquo monasterio removeantur, seu ut in alterius monasterii familia deputentur, contra capituli seu superioris voluntatem, supradictas litteras seu favores exquirere et obtinere praesument.

§ 2. Quocirca, in virtute sanctae obedientiae, ac indignationis nostrae poena, dilectis filiis generali, visitoribus, defensoribus aliisque praelatis, quocumque titulo nuncupatis, praesentibus et futuris, praecipimus ac districte mandamus, ne aliquo ullo unquam tempore, precibus, litteris vel favoribus adducti, seu alias ad instantiam, requisitionem, vel contemplationem principum ecclesiasticorum vel temporalium, etiam S. R. E. cardinalium, aut aliorum quorumcumque extra gremium dictae Congregationis existentium, ad cuiusvis generis praelaturas, dignitates, officia, administrationes et gradus, promovere, vel poenas aliquas remittere, aut aliam quamcumque gratiam, ut praefertur, facere audeant vel praesumant; immo promovendorum meritis et virtutibus tantum inspectis, quod Dei causam agant memores sint, quo magis puro et sincero corde, nulla privata aut mundana affectione commoti, in electionum negotio procedant.

§ 3. Decernentes electiones et promotiones ad monasteria, seu ad quaecumque alia officia dicti Ordinis sic litteris aut aliis favoribus principum et praelatorum quorumcumque, vel aliorum extra gremium, ut praefertur, existentium, eorumque precibus, aut pollicitationibus, iniuste ac indebite extortas, seu alias

In Ordine igitur Camaldulensi, ii qui extra gremium Congregationis pro obtinendis dignitatibus atque gradibus gratiis favoribus utuntur, gravissimas poenas subeuntur.

Et etiam qui eos simili modo promoverint aut gratiaverint.

Promotiones aliter factae, nullae sunt.

quandocumque faciendas, et pro tempore obtentas, nullas prorsus invalidasque fore et esse, et adversus eos, qui se his minus legitimis rationibus ad regenda monasteria, seu ad alia quaecumque officia eligi aut assumi obtinuerint, per eiusdem Congregationis superiores, quando-cumque procedi, et rei veritate cognita, condignis poenis, tamquam publicae dictae Congregationis quietis perturbatores, affici posse et debere.

§ 4. Et ita per quoscumque iudices et commissarios, quavis auctoritate fungentes, etiam causarum palatii apostolici auditores, ac S. R. E. cardinales, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et definiri debere, irritum quoque et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 5. Non obstantibus quibusvis apostolicis, ac in provincialibus et synodalibus conciliis editis generalibus vel specialibus constitutionibus et ordinationibus, ac dictorum Congregationis et Ordinis, etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, illis et illorum superioribus sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, concessis et confirmatis. Quibus omnibus, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quaecumque alia expressio, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, illorum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, praesentibus pro expressis et insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice, motu et scientia similibus, la-

tissime derogamus, contrariis quibuscumque. Aut si praedictis Congregationi et monachis, vel quibusvis aliis, communiter vel divisim, ab apostolica sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam, ac de verbo ad verbum, de indulto huiusmodi mentionem.

§ 6. Ac ut harum litterarum notitia ad omnes dictae Congregationis monachos facilius deveniat, volumus illas in generali dictae Congregationis capitulo quotannis publice legi, ibique lectas omnes sic arctare, ac si legitime unicuique intimatae fuissent, illorumque exemplis, vel impressis, manu scribae dicti capituli vel notarii publici subscriptis, et sigillo generalis ipsius Congregationis, vel alterius in dignitate ecclesiastica constituti ob-signatis, eandem prorsus fidem haberi, quae praesentibus haberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud S. Marcum, sub annulo Piscatoris, die III septembris, millesimo quingentesimo nonagesimo sexto, pontificatus nostri, anno v. 1.

Dat. die 3 septembr. 1596. pont. an. v

CXL.

Ordinationes pro bono regimine Congregationis fratrum Ioannis Dei nuncupatae, per universam Italiam, et electione maioris eiusdem congregationis.

1 Sequenti die Clemens privilegia omnia Congregationi de Alcobatia Ordinis Cisterciensis in Portugallia a suis praedecessoribus concessa confirmavit constitutione quae incipit: *Romanus Pontifex.*

2 Instituta fuit in Hispaniis ista Congregatio ad regimen hospitalium pro curandis pauperibus infirmis, ut habetur in constit. cxcv Pii V: *Licet*, tom. VII, pag. 950.

Insuper hanc bullam legenti anno quolibet in capitulo generali dictae Congregationis.

Clemens Papa VIII,

ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Romani Pontificis providentia circumspecta, circa piorum locorum et virorum, a quibus pia, praesertim circa pauperum infirmorum hospitalitatem, opera exercentur, statum respiciens, ad eorum conservationem, ea, quae alias iustis suadentibus rationibus, auctoritate apostolica sunt ordinata, aliqua ex parte mutat, prout temporum ratio suadet, ac alias in Domino conspicit expedire.

§ 1. Alias siquidem, cum pridem Congregatio Ioannis Dei in Urbe, ac diversis Italiae et Hispaniae partibus, apostolica auctoritate recepta et confirmata (cuius confratres nonnullos pauperes et infirmos graviterque laborantes hospitio recipere, eisque inservire consueverunt), valde aucta esset, illisque diversa privilegia et indulta ab hac Apostolica Sede Romanisque Pontificibus praedecessoribus nostris, praesertim quod per unum ex ipsis confratribus, maiorem nuncupatum, Congregatio ipsa regeretur, quodque ab Ordinariis locorum exempti essent, atque illius religiosi professionem emitte-
He Pontifex locorum Ordinarii Congregationem supposit et professionis emissionem, ac sacrorum ordinum susceptionem prohibuit, et per unum maiorem nuncupatum ipsam Congregationem regere iussit.

tere, et ad sacros ordines promoveri possent, concessa fuissent; nos, ipso nostri pontificatus initio, accepto quod eiusdem Congregationis confratres a suo primaevo instituto paulatim recedebant, ac opus hospitalitatis eorum pauperum infirmorum, cui in primis incumbere tenebantur, intermittebatur, et multi confratrum litterarum studiis intendebant, et sacris ordinibus initiari, ut a servitio hospitalium excusarentur, procurabant; matura consideratione praehabita, et ex aliis causis tunc expressis, de venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium super causis regularium deputatorum consilio, statuimus et ordinavimus, quod omnes et singuli confratres praedicti locorum Ordinariis subesse deberent, quodque ab

hospitalibus, in quibus professionem eatenus quilibet emisisset, nunquam amoveretur nisi ob incorrigibilitatem, ac de Ordinariis, quibus dicta hospitalia subessent licentia, nec etiam transferrentur de uno hospitali ad aliud, nisi pariter de Ordinariis licentia, ac tam hospitalis a quo, quam Ordinarii ad quem transferrentur, ac de caetero votum tantum inserviendi ipsis hospitalibus sub praedicti Ordinarii obedientia emitterent, prout in nostris litteris sub dat. XIII februarii MDXCII in forma brevis expeditis latius continetur.

§ 2. Cum autem, processu temporis, experientia compertum sit, quod congregationis praedictae hospitalia et loca pia in Italia existentia, sic ab invicem separata, et alicuius communi superioris, qui ea eorumque confratres ad primaevi instituti observantiam restituat, et eosdem in ipsa conservet, regimine destituta, gravia incommoda et damna passa sunt, et quotidie patiuntur, ita ut, nisi de aliqua regiminis forma eis provideatur, facile evenire possit, ut Congregatio ipsa in totum extinguatur et corruat; nos propterea Congregationem ipsam (quam ad pauperum infirmorum subventionem valde utilem esse accepimus) conservari cupientes, ac quorumcumque privilegiorum et indultorum eidem Congregationi a quibuscumque Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris, praesertim felicis recordationis Pio V, Gregorio XIII et Sixto V concessorum, ac nostrarum litterarum praedictarum tenores praesentibus pro expressis habentes, supplicationibus dilecti filii nostri Hieronymi tituli Sanctae Susannae presbyteri cardinalis Rusticucci, nostri in alma Urbe vicarii, qui eiusdem Congregationis apud nos protector existit, nobis super hoc eorum nomine porrectis, inclinatis, eidem Congregationi Ioannis Dei, ac singulis eius hospitalibus et locis in Italia iam receptis, et deinceps

At modo regimen maioris restituit.

recipiendis, eorumque confratribus et personis, nunc et pro tempore existentibus, ut omnibus et singulis privilegiis, praerogativis, gratiis, facultatibus, indulgentiis et indulgentiis a praedictis Pio V, Gregorio XIII et Sixto V, aliisque Romanis Pontificibus Congregationi, hospitalibus et locis Hispaniarum, ac hospitalis Sancti Ioannis Chalybitae in insula S. Bartholomaei de Urbe, eiusdem Congregationis Ioannis Dei in genere vel in specie concessis, confirmatis et innovatis (citra tamen facultatem professionem emitteendi, et sacros ordines suscipiendi, et citra exemptionem a iurisdictione Ordinariis locorum, quibus eos omnino subesse volumus, et super quibus litteras nostras praedictas exacte observari mandamus) perpetuo frui, uti, poliri et gaudere in omnibus et per omnia possint et valeant, perinde ac si ipsis nominatim et aequae principaliter concessa fuissent.

Votum inserviendi hospitalibus sub Ordinarii obedientia emitti praecipit.

§ 3. Ita tamen ut confratres in quocumque Italiae loco iam recepti, statim, et deinceps recipiendi in Congregatione praedicta, debito tempore votum inserviendi eorum hospitalibus sub Ordinarii loci obedientia in omnibus eiusdem Ordinarii, aut maioris confratris, ut infra, pro tempore electi emitte, et hospitalitatem pro iis infirmis, quos recipere et curare consueverant, quatenus fieri poterit, exercere, iuxta praedictarum nostrarum litterarum seriem teneantur.

Maioris electionem et munus praescribit.

§ 4. Utque unus confrater in maiorem ab omnibus prioribus quorumcumque hospitalium et locorum dictae congregationis in Italia existentium, Romae in hospitali S. Ioannis Chalybitae praedicto per secreta suffragia maioris partis vocalium eligatur, cuius officium ad sexennium tantum durare debeat, ita ut finito sexennio, iterum eligi aut confirmari, nisi lapsa altero sexennio, minime possit.

§ 5. Duo item consilarii, et duo visi-

tatores, in eodem loco, et eisdem modo et forma eligantur, quorum consiliarium et visitatorum, necnon etiam singulorum priorum officium ad triennium tantum duret, et finito triennio, ad idem officium nemo possit iterum eligi, vel in eo confirmari, nisi alterum triennium intercedat.

Consiliariumque et visitatorum alque priorum.

§ 6. Maior omnia et singula hospitalia et loca dictae Congregationis Italiae visitandi et reformandi, rationes et computa vivendi, confratres de uno ad alium locum transferendi, inobedientes et ordinationum transgressores corrigendi, multandi et puniendi, cuiusque hospitalis gubernii formam, iuxta tamen constitutiones faciendas, stabiliendi et determinandi facultatem habeat, reservata tamen in omnibus semper locorum Ordinariis superioritate, superintendentia liberaque auctoritate visitandi, puniendi et castigandi eosdem confratres in delictis et excessibus, praesertim gravibus, tam intra quam extra huiusmodi hospitalia, forsitan committendis, secreta tamen et circumspicte, quoad fieri poterit, ad evitandam Congregationis infamiam.

Maioris potestatem et Ordinariis iurisdictionem describit.

§ 7. Utque Congregationis ipsius confratres, alia eiusdem instituti hospitalia, de licentia Ordinariis locorum erigere et aedificare, elemosynasque pro eorum et christifidelium infirmorum sustentatione, eorumdemque hospitalium mantentioni omni loco et tempore sine aliquo impedimento petere et recipere valeant, auctoritate apostolica, tenore praesentium, licentiam concedimus et facultatem.

Licentiam hospitalia erigendi et elemosynas recipiendi concedit Congregationi.

§ 8. Insuper ut habitum cum scapulare et capucio, prout haecenus gestare consueverunt, private quoad alios quoscumque qui de eadem Congregatione non fuerint, sub poenis Ordinariis locorum benevisis, deinceps etiam perpetuo gestare valeant.

Habitum designat.

Incorrigibiles
certo modo ex-
pelli a Congre-
gatione posse
concedit.

§ 9. Ut confrater maior et consilia-
rii, de consensu Ordinariorum locorum,
ob graves causas et ob incorrigibilita-
tem, confratres, quos indignos iudicave-
rint, ex dicta Congregatione expellere et
dimittere, ipsosque sic expulsos ab emis-
so per eos hospitalitatis voto absolvere
(dummodo tamen poenitentiam ipsis ob
eorum excessus et defectus impositam ad-
impleverint, et non aliter) possint et va-
leant. Nec aliquis eorumdem confratrum
alia ratione aut modo hospitalia et loca,
ipsamque Congregationem deserere, aut
ab eis recedere, seu a voto inserviendi
huiusmodi pauperibus in eorum hospi-
talibus sub Ordinarii obedientia, etiam
quorumcumque privilegiorum, aut gene-
ralis iubilaei, seu Cruciatæ sanctæ, vel
alterius cuiusque gratiæ, seu generalis fa-
cultatis, a nobis successoribusque nostris
Romanis Pontificibus, et Apostolica Sede
pro tempore concedendarum virtute, ab-
soluti vel liberari valeat.

Promotionem
ad sacros ordi-
nes prohibet.

§ 10. Quodque confratres huius Con-
gregationis sacerdotes, aut in sacris ordi-
nibus constituti esse non possint, nec
ad huiusmodi sacros ordines promoveri
valeant, sed, iuxta primævum eorum in-
stitutum, in simplicitate pauperibus in-
firmis, ut praefertur, inservire debeant.

Ordinationes
pro hospitalium
regimine con-
stituendi facul-
tatem tribuit.

§ 11. Demum, ut circa modum et for-
mam observandam quoad electiones et
mutationes officialium praedictorum, et
receptionem novorum confratrum, eo-
rumque qualitates, et praesertim quod
non sint sacerdotes, sive uxorati, ac circa
tempus eorum admissionem ad votum
praedictum de inserviendo pauperibus in
huiusmodi hospitalibus, ac pro omni et
quacumque alia causa bonum regimen,
gubernium et administrationem tam in
spiritualibus quam temporalibus, idem
frater maior cum consensu consiliariorum
ac visitorum pro tempore existen-
tium praedictorum, quaecumque statuta,

constitutiones et ordinationes ad bonum
regimen et gubernium quorumcumque,
tam erectorum quam erigendorum ho-
spitalium, in quibuscumque Italiae parti-
bus, et confratrum eorumdem, edere pos-
sit et valeat; et postquam facta et for-
mata fuerint, cum consensu eorumdem
consiliariorum et visitorum, semel vel
pluries ampliare, corrigere, mutare, mo-
derari, seu de novo, prout magis expe-
dire videbitur, edere, dummodo earum
constitutionum confirmationem a nobis,
et a Sede Apostolica obtineant, auctori-
tate et tenore praedictis, pariter conce-
dimus et indulgemus, atque statuimus et
ordinamus.

§ 12. Decernentes praesentes litteras
nullo umquam tempore, de subreptionis,
vel obreptionis vitio, aut intentionis no-
strae, vel quopiam alio defectu notari,
impugnari, vel invalidari, aut in ius, vel
controversiam, quacumque ratione vel
causa, vocari, aut ad terminos iuris re-
duci, vel quodvis aliud iuris, seu gratiæ
remedium contra illa impetrari posse,
minusque sub quibuscumque similium
vel dissimilium gratiarum revocationibus
tam per nos, quam per quoscumque Ro-
manos Pontifices pro tempore existentes
faciendis comprehendere, sed semper ab
illis exceptas, et quoties illae emanabunt,
toties in pristinum et validissimum sta-
tum restitutas, repositas et plenarie rein-
tegratas esse, et de novo, etiam sub po-
steriori data, concessas censerem.

§ 13. Sicque per quoscumque iudices
ordinarios et delegatos, etiam causarum
palatii apostolici auditores, sublata eis
et eorum cuilibet, quavis aliter iudicandi
et interpretandi facultate et auctoritate,
iudicari et definiri debere, ac irritum et
inane, quicquid secus super his a quo-
quam, quavis auctoritate, scienter vel
ignoranter, contigerit attentari.

§ 14. Non obstantibus praedictis litte-

Clausulas prae-
servativas ap-
ponit.

Clausulam sub-
lata, etc., sub-
iungit.

Contrariis o-
mnibus derogat.

ris nostris, et quibusvis aliis constitutio-
nibus et ordinationibus apostolicis, nec
non in provincialibus et synodalibus con-
ciliis editis generalibus vel specialibus,
et quibusvis statutis et consuetudinibus,
etiam iuramento, confirmatione aposto-
lica, vel quavis firmitate alia roboratis,
privilegiis quoque, indultis et litteris apo-
stolicis quibusvis ordinibus, ecclesiis, mo-
nasteriis et piis locis, illorumque supe-
rioribus, et quibusvis personis sub qui-
buscumque tenoribus et formis, et cum qui-
busvis etiam derogatoriis derogatoriis,
aliisque efficacioribus et insolitis clausulis
et decretis, etiam motu proprio, ac ex
certa scientia et de apostolicae potestatis
plenitudine, in contrarium forsitan quomo-
dolibet concessis, confirmatis et innova-
tis. Quibus omnibus, etiamsi de illis eo-
rumque totis tenoribus, specialis, speci-
fica et individua, ac expressa mentio, seu
quavis alia expressio habenda, aut ali-
qua alia exquisita forma ad hoc servanda
foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo
ad verbum insererentur, praesentibus pro
expressis habentes, illis alias in suo ro-
bore permansuris, hac vice dumtaxat,
specialiter et expresse derogamus, caete-
risque contrariis quibuscumque.

Exemplis credi
iubet.

§ 15. Volumus autem, ut praesentium
transumptis etiam impressis, manu no-
tarii publici subscriptis, et sigillo perso-
nae in dignitate ecclesiastica constitutae
munitis, eadem prorsus fides adhibeatur,
quae ipsis praesentibus adhiberetur, si
essent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud S. Marcum, sub an-
nulo Piscatoris, die IX septembris MDXCVI,
pontificatus nostri anno V.

Dat. die 9 septembr. 1596, pontif. an. v.

*Confirmatio et declaratio constitutionis
Gregorii XIII super reformatione fra-
trum Minorum S. Francisci strictioris
observantiae tam in Italia, quam in
regno Franciae et provinciis Belgii¹.*

Clemens Papa VIII,
ad perpetuam rei memoriam.

Pro iniuncti nobis apostolici muneris
ratione, de statu religiosorum quorum-
cumque, qui sub voluntariae paupertatis
habitu militantes, in humilitatis spi-
ritu Deo vota reddere satagunt, paterna
charitate solliciti, constitutiones et ordina-
tiones Summorum Pontificum, ad eorum
prosperum regimen et gubernium pro-
vide factas, nonnullis mutatis seu adie-
ctis, pro locorum et temporum qualitate,
libenter confirmamus, prout in Domino
salubriter conspiciamus expedire.

§ 1. Dudum siquidem a felicis recor-
dationis Gregorio XIII, praedecessore no-
stro, emanarunt litterae tenoris subse-
quentis, videlicet: Gregorius Papa XIII,
ad perpetuam rei memoriam. Cum illius
vicem, meritis, etc.²

§ 2. Cum autem novissime nos pro
regimine et gubernio dictorum fratrum
reformatorum, nonnulla decreta seu or-
dinationes fecerimus, aut³ super his di-
lecto filio Bonaventurae ministro gene-
rali Ordinis S. Francisci de Observantia,
nonnullas facultates concesserimus, prout
in nostris desuper in forma brevis expe-
ditis litteris sub dat. Romae apud S. Pe-
trum, sub annulo Piscatoris, die VIII ia-
nuarii MDXCIV, pontificatus nostri anno

¹ Constitutio Gregorii est CXIX: Cum illius,
tom. VIII, pag. 274.

² Omittitur Bulla Gregorii, quia eam habes
in loco in praecedenti notula signato.

³ Forsitan legendum est atque. (R.T.)

Exordium.

Gregorius XIII
edidit constitu-
tionem circa hos
reformatos.

Hic modo Pon-
tifax ea, salvis
declarationibus
infrascriptis, ap-
probat quoad
fratres Italiae.